

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta

Diplomová práce

2014

Lucie Priknerová

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav politologie

Diplomová práce

Lucie Priknerová

Intervence USA v Iráku v roce 2003 jakožto příčina roztržky mezi
členskými státy NATO

Intervention of the USA in Iraq in 2003 as the cause of the quarrel
among the member states of NATO

Praha 2014

vedoucí práce: Prof. Pavel Barša, Ph. D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím uvedené literatury a dalších uvedených zdrojů

Lucie Priknerová

Poděkování

Ráda bych za vedení diplomové práce poděkovala panu Prof. Pavlu Baršovi, Ph.D. a za konzultace k diplomové práci panu PhDr. Janu Jirešovi Ph.D.

Anotace

Diplomová práce se zabývá rozhodnutím amerického prezidenta George W. Bushe intervenovat v roce 2003 v Iráku a rozdílností názorů na tento konflikt, která v období před druhou iráckou válkou vznikla v rámci NATO, zejména mezi USA a Velkou Británií na straně jedné a Francií a Německem na straně druhé. Pro analýzu těchto témat je použito několika vybraných realistických konceptů např. změny rovnováhy moci nebo bezpečnostního dilematu. Tato diplomová práce zkoumá vztah USA k irácké krizi v roce 2003 z širšího pohledu nového bezpečnostního kontextu, který vzniknul po teroristických útocích z 11. září 2001.

Klíčová slova: NATO, Irák, druhá válka v Iráku v roce 2003, George W. Bush

Abstract

This Master's thesis is concerned with the decision of American president George W. Bush to intervene in Iraq in 2003 and the differing attitudes towards this conflict- which emerged within NATO, especially between the USA and Great Britain on the one hand and France and Germany on the other before the Second Iraq War. Several chosen realistic concepts, for example changing the balance of power or security dilemma, were used to analyse these topics. This Master's thesis examines the relation of the USA to the Iraqi crisis in 2003 from the wider perspective of the new security context, which has appeared after the terrorist attacks on the September 11th, 2001.

Keywords: NATO, Iraq, the Second Iraq War in 2003, George W. Bush

Seznam nejdůležitějších zkratk:

11/9= teroristické útoky z 11. září 2001

CIC= Koaliční informační centrum

CFSP= Společná zahraniční a bezpečnostní politika, EU

DIA= Obranná zpravodajská agentura

DPG= Obranná plánovací komise

ISAF= Mezinárodní bezpečnostní asistenční síla NATO

JIC= Spojená zpravodajská komise

MAE= Mezinárodní organizace pro atomovou energii

MEU= Národní expediční jednotka, armáda USA

NRF= Reakční síla NATO

ORHA= Úřad rekonstrukční a humanitární asistence

OSP= Úřad pro speciální plány

SACEUR= Nejvyšší spojenecký velitel NATO v Evropě

UNMOVIC= Monitorovací, ověřovací a inspekční komise OSN

WMD= zbraně hromadného ničení

Obsah

Titulní vazebný list	1
Titulní list	2
Prohlášení	3
Poděkování	4
Anotace	5
Seznam nejdůležitějších zkratk	6
Obsah	7
Úvod	10
Hypotézy	12
Metodologický úvod	16
1. Vliv 11. září 2001 na proměnu bezpečnostní situace	20
1.1. První měsíce po zvolení George W. Bushe jako důkaz důležitosti bezpečnostního kontextu	20
1.2. 11. září 2001 a svět nových bezpečnostních hrozeb	23
1.3. Reakce Velké Británie, Francie a Německa na 11. září 2001	26
1.4. Diverzifikace amerických sil v boji proti terorismu	28
2. Realistické koncepty a jejich teoretická využitelnost pro irácký konflikt v roce 2003	30
2.1. Unitární aktér stát aneb Bush, Blair, Chirac, Schröder	30

2.2.	Rovnováha moci jakožto efektivní nástroj	41
2.2.1.	Rovina USA vs. Evropa	45
2.2.2.	Rovina USA vs. vybrané státy Středního východu	49
2.3.	Bezpečnostní dilema a preventivní útok	54
3.	Důvody rozdílných postojů USA a evropské opozice k intervenci v Iráku v roce 2003	58
3.1.	Podoba a rozsah cíle	58
3.2.	Načasování	61
3.3.	Multilateralismus jako nejlepší možné řešení	62
3.4.	Bushova PR a umělé bezpečnostní dilema	66
4.	Kontrola iráckého území jako výhoda pro americký boj s terorismem	70
5.	Průběh druhé irácké války a realismus v praxi	75
5.1.	Vojenské plány a útočný realismus	75
5.2.	Velká Británie a další spojenci	81
5.3.	Chirac, Schröder a vstup do šedé zóny	89
5.4.	Vojenský postup americko-britské koalice	106
5.5.	Bushova image a média	113
6.	Mezinárodní scéna a NATO po roce 2003	115
	Závěr	118
	Seznam použitých zdrojů	122
	Seznam použitých knih	122

Seznam použitých článků	123
Seznam použitých elektronických zdrojů	126
Seznam dalších použitých zdrojů	129

Úvod

Válka v Iráku v roce 2003 patří mezi velmi kontroverzní konflikt, protože záměr George W. Bushe vojensky intervenovat v cizí zemi doprovázely různé názory, které byly často v ostrém rozporu. V této práci se budeme zaměřovat zejména na bezpečnostní aspekt celé události. Bude nás zajímat roztržka mezi USA a Velkou Británií na straně jedné a Francií a Německem na straně druhé. Tato odlišnost názorů formující se před válkou samotnou je velmi podstatná a zajímavá z toho důvodu, že může poukázat na některé aspekty přístupu George Bushe ml. k zajištění bezpečnosti, zkoumání jeho kroků z pohledu některých realistických aspektů a křehkost transatlantické spolupráce.

Klíčovou částí této práce bude tvořit analýza toho, zda bylo pro USA z bezpečnostního hlediska výhodné intervenovat v roce 2003 v Iráku a z jakého důvodu. Druhou zásadní část bude tvořit zkoumání toho, proč Francie a Německo v druhé irácké válce USA nepodpořily a jak tato roztržka ovlivnila spolupráci států v rámci NATO. Časově se tato práce bude zabývat druhou iráckou válkou v roce 2003. Z hlediska geopolitického vymezení je nutné uvést, že podstatná část práce spočívá zejména v analýze vztahů mezi americkým a britským vedením, a také francouzským a německým postojem k iráckým událostem v roce 2003.

Struktura práce bude založena na kombinaci chronologické posloupnosti s kontextuálními vazbami mezi jednotlivými kapitolami, které mohou časové uspořádání místy narušovat. První kapitola bude věnována útokům z 11. září 2001 a tomu, jak proměnily bezpečnostní kontext a jak tuto změnu reflektovaly klíčové státy NATO. Druhá kapitola se bude zabývat teoretickým zasazením celé problematiky do realistického rámce. Bude použito několika realistických konceptů např. rovnováhy moci nebo bezpečnostního dilematu k posouzení postojů USA a Evropy k druhé válce v Iráku v roce 2003. Třetí kapitola práce se bude zabývat samotným konfliktem v Iráku v roce 2003 a analýzou příčin vzniku názorového rozporu mezi nejvýznamnějšími členy NATO, čtvrtá kapitola důležitostí kontroly iráckého území pro USA v boji proti al-Kajdě, pátá kapitola průběhem druhé irácké války a šestá kapitola mezinárodní situací po druhé irácké válce v roce 2003. Závěr práce pak bude věnován konsekvencím irácké války na americkou a evropskou bezpečnostní situaci.

V této práci si budeme klást otázky týkající se především vhodnosti postoje USA vůči Iráku v roce 2003 a roztržky v rámci klíčových států NATO, která se kvůli Iráku odehrála. Nejdříve

se zaměříme na to, jakým způsobem 11. září 2001 ovlivnilo americký postoj k řešení bezpečnostních krizí.

Dále budeme zkoumat druhou iráckou válku v roce 2003 pomocí některých realistických konceptů např. rovnováhy moci na politickou, mezo a mikro úrovni nebo bezpečnostního dilematu. Budeme se ptát, zda Bush využíval rovnováhy moci a zda se mu pomocí ní podařilo zlepšit své pozice v druhé irácké válce v roce 2003 a ve vztazích ke klíčovým státům NATO.

Předpokladem této práce je, že George W. Bush používal určitý „intuitivní realismus“, kterým do své politiky vnášel snahu o změnu rovnováhy moci¹. „Intuitivní realismus je původní koncept této práce a poukazuje na snahu G. W. Bushe reagovat bez větší rigidity a přílišné ideologičnosti na vnější okolnosti, zejména pak bezpečnostní kontext. Myslíme si, že základem Bushova neúspěchu bylo jeho působení na politické úrovni, když před druhou válkou v Iráku nedokázal přesvědčit mezinárodní komunitu o správnosti Iráku jako cíle. Dále se domníváme, že ze strany Francie a Německa nešlo o uplatnění změny rovnováhy moci². Podle nás zachovaly spíše neutralitu, než aby kladly aktivnější odpor Bushově politice. Přesto z technických důvodů budeme v práci hovořit o „evropské opozici“, což bude fakticky evropská skupina spíše neutrálních států, tedy Francie a Německo. Ve vztahu USA- Irák používáme koncept bezpečnostní dilema a domníváme se, že k bezpečnostnímu dilematu nedošlo, protože pro USA byl důležitější boj s al- Kajdou než postup vůči Husajnovu režimu.

Dále nás bude zajímat, jaké měla irácká válka v roce 2003 dopady na bezpečnost členských států NATO. Převezmeme Ehrenbergovo rozdělení iráckého konfliktu v roce 2003 na část politickou a vojenskou a budeme se jako Ehrenberg ptát, jaký měl tento střet politický a vojenský výsledek.³

Předpokládáme, že druhá irácká válka především zničila pověst a důvěryhodnost USA, a to jak mimo NATO, tak i uvnitř, čímž ohrozila akceschopnost této organizace. Co se týká

---

¹ WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

² WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

³ EHRENBURG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 67-69; citace: EHRENBURG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 68. Dále slovo „citace“ v poznámkách pod čarou odkazujících k textu označenému kurzívou je citace přímá, slovo „citace“ uvedené v poznámkách pod čarou odkazujících k textu neoznačenému kurzívou je citace nepřímá.

vojenských výsledků války⁴ samotné, tak pokud definujeme jako cíl svržení režimu, tedy likvidaci stanoveného aktéra, pak byl zásah úspěšný. Z hlediska nového bezpečnostního kontextu šlo tedy v době bezprostředně po konci Husajnova režimu o výhru. Jestliže je cílem stabilizace regionu, pak ho koaliční vojska dlouhodobě nedokázala naplnit. Politicky šlo v krátkodobém horizontu o prohru, protože mezinárodní komunita spíše odsoudila USA za neschopnost stabilizace Iráku. USA se např. v zemi nepodařilo prosadit dlouhodobě efektivní vládu.

Tato práce využije pouze několika specifických realistických konceptů, nebudou tedy zahrnuty jiné teoretické přístupy např. marxismus, konstruktivismus, případně realismus v širším kontextu. Dále v této práci nebude analyzován irácký pohled na celou problematiku, specifické podmínky irácké vnitřní situace, případně širší souvislosti arabského světa. Rovněž si neklademe za cíl postihnout problematiku v celé své šíři, ale spíše se zaměřit na některá rozhodnutí elit USA, Velké Británie, Francie a Německa. Nebudeme se tedy zabývat postoji jiných států NATO, ani ostatních aktérů mezinárodní komunity. Ačkoliv si plně uvědomujeme, že válka v Iráku v roce 2003 přinesla závažné morální důsledky např. v podobě civilních i vojenských obětí, v této práci se kvůli zaměření na bezpečnostní analýzu nebudeme věnovat ani tomuto aspektu konfliktu.

Cílem této práce je zjistit, zda bylo pro USA výhodné v roce 2003 intervenovat v Iráku a z jakého důvodu, druhým cílem je pokusit se odpovědět na otázku, proč se Francie a Německo rozhodly prezidenta Bushe v roce 2003 ve vstupu do Iráku nepodpořit a proč byl záměr USA už od počátku kritizován.

Hypotézy

První hypotézou této práce je, že pro USA byla intervence do Iráku v roce 2003 z hlediska zajištění vlastní bezpečnosti výhodná, a to z toho důvodu, že USA by eliminací Husajnova režimu vyřešily hned dva problémy, které dohromady a díky svému vzájemnému propojení

---

⁴ EHRENBURG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 67-69; citace: EHRENBURG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 68.

tvořily pro USA pobídku k tomu do Iráku v roce 2003 vstoupit. Tyto dva problémy byly následující:

Za prvé, USA potřebovaly přesunout svoji pozornost na boj proti terorismu. Husajnova neochota spolupracovat s mezinárodní komunitou nejvíce dopadala právě na USA, které se snažily Husajna usměrňovat a které kvůli Iráku zbytečně rozptylovaly svoje vyjednávací a vojenské kapacity. Pokud by se USA podařilo Husajna svrhnout, pak by se USA mohly plně zaměřit na boj s terorismem.

Za druhé, pro USA bylo z bezpečnostního hlediska výhodné kontrolovat oblast Iráku, pro Američany to byl zajímavý geopolitický prostor. Jeho ovládnutí by pro USA znamenalo změnu bezpečnostní pozice, protože prostřednictvím nové proamerické vlády by mohly být aktivnějším aktérem v regionu Středního východu a protože by mohly přímo odtud zasahovat proti teroristickým skupinám, přičemž v tomto předpokladu se opíráme o tvrzení Lobella a spol., že Bush chtěl v Iráku rozrušení stávající struktury a případně vytvoření vlastní nové.⁵

Druhou hypotézou této práce je, že Francie a Německo byly proti Bushově postupu v Iráku, protože nereflektovaly změnu bezpečnostního kontextu po 11. září 2001 stejným způsobem jako USA. Kvůli tomu evropská opozice uvažovala pouze tak, že není důvod pro svržení Husajna, protože nejsou důkazy o jeho propojení s terorismem, ale už neposuzovala jiné bezpečnostní změny, které by eliminace Husajnova režimu pro boj s terorismem mohla přinést a které USA považovaly za výhodné.

Naší *třetí hypotézou* je rozdělení irácké krize v roce 2003 do tří fází, přičemž s existencí prvních dvou fází přišli už autoři Lobell a kol. i další autoři⁶, my jejich pojetí doplňujeme o

---

⁵ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; 1-310; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

⁶ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s.10-11; 1-207; MALICI, Akan.

třetí fázi. V první fázi, tedy před začátkem války v Iráku v roce 2003, se Bush pokusil o oživení hard balancingu proti terorismu, který se mu po 11/9 v podobě vytvoření koaličních sil podařil. V roce 2003 ovšem jeho snaha kvůli jinému postoji evropské opozice k řešení bezpečnostní nestability ztroskotala. Vycházíme z předpokladu Lobella a kol., kteří tvrdí, že poté- tedy už v rámci druhé fáze- bylo efektivní, aby Bush ml. svůj postup vůči Iráku nevyšvětloval a přešel k navyšování moci s tím, že tito autoři se domnívají následující- když se nepodařil hard balancing proti al-Kajdě, tak se USA po předpokládané vítězné druhé válce v Iráku pokusí o soft bandwoning, protože Američané počítali s tím, že evropská opozice se k USA- tedy předpokládanému vítězi- připojí⁷, podle Walta, Brennera a Sorose ovšem sázka na toto navýšení moci Bushovi nevyšla.⁸ My budeme zkoumat, proč tomu tak bylo. Model těchto autorů pracující zejména s navýšením moci a priori bez podpory ostatních aktérů a důraz Bushe na tento vzestup plně přebíráme⁹ a pouze ho rozpracováváme do další fáze, jejíž nástup bude naší třetí hypotézou. Naším doplněním je tedy přímé vytvoření třetí fáze a v rámci ní větší důraz na realistický přístup, multilateralitu, analyzujeme také, proč ve třetí

Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-112;

⁷ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205; PAPE, Robert A. a kol. Soft Balancing against the United States. *International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-40; 7-45; WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 125-127; 242; 1-251.

⁸ WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s.10-11; 1-207; MALICI, Akan.

Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-112;

⁹ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s.10-11; 1-207; MALICI, Akan.

Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-112;

fázi došlo ke spuštění mechanismu změny rovnováhy moci ze strany evropské opozice.¹⁰ Domníváme se, že Bushův neúspěch při pokusu o soft bandwagoning¹¹ ve fázi dvě má příčiny v chybách, které USA učinily ve fázi jedna např. Bushově neschopnosti dát Evropě jasně najevo, že USA potřebují multilaterální svět, druhou chybou pak byla nedostatečná vojenská příprava na rekonstrukci Iráku a schopnosti z kontroly jeho území bezpečnostně profitovat. Naší třetí hypotézou je, že po fázi jedna- hard balancingu a fázi dvě- bandwagoningu¹², nastává fáze tři- návrat ke spuštění mechanismu změny rovnováhy moci na Středním východě, tentokrát ovšem ze strany původní evropské opozice, která si přeje úspěch USA, protože těm se po rychlé intervenci v Iráku přestalo dařit, což znamenalo destabilizaci regionu. USA pak musí ve fázi tři- tedy ve fázi příklonu evropské opozice k USA¹³ dát veškeré své kapacity právě na hard balancing pro samotné udržení dobytého území, a tudíž jim nezbyvají žádné kapacity na naplnění původního cíle- vytvoření stabilizovaného prostoru v Iráku, na kterém by se utvořily struktury vhodné pro boj s terorismem.

K soft balancingu podle nás ani ze strany USA, ani ze strany Evropy nedošlo.¹⁴

Naší čtvrtou hypotézou je to, že Bush v podmínkách „nového bezpečnostního kontextu po 11/9“ dodržoval v průběhu irácké krize v roce 2003 „protiteroristický standard“- tedy činil

---

¹⁰ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 57-65; WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

¹¹ PAPE, Robert A. a kol. Soft Balancing against the United States. *International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-40; 7-45; WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 125-127; 242; 1-251.

¹² LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s.10-11; 1-207; MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-112;

¹³ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 57-65; WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

¹⁴ PAPE, Robert A. a kol. Soft Balancing against the United States. *International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-40; 7-45.

spíše takové politické kroky, které měly buď zlepšit, nebo alespoň nezhoršit pozici USA v boji proti al-Kajdě.

Metodologický úvod

Definice konceptů

V diplomové práci budeme používat několik realistických konceptů. Konceptu rovnováhy moci se věnoval Kenneth Waltz, podle kterého bude politika rovnováhy moci převažovat, v případě, že je systém anarchický a jednotky chtějí přežít; pokud budou někteří aktéři ochotni rozmělnit svoji identitu amalgamací, tak systém přežije, pokud všichni aktéři ztratí zájem na sebezáchově, tak systém zaniká; teorie rovnováhy moci předpokládá, že minimální zájem aktérů je přežít a maximální usilovat o univerzální dominanci, těchto cílů může být dosaženo za pomoci externího formování koalic nebo interního navyšování vojenské moci a ekonomických kapacit.¹⁵ Stephen M. Walt říká, že aktéři se mohou zapojit do postupu vůči aktérovi např. kvůli jeho ofenzivním záměrům, tedy kvůli tomu, že ostatní aktéři nepřítele samotného i jeho záměry vnímají jako agresivní, i když jeho reálná moc je slabá, Walt v důsledku toho nepovažuje zapojení rovnováhy moci čistě za záležitost připojení se ke slabšímu aktérovi.¹⁶ Na rozdíl od Walta klademe větší důraz na hard capacity, ale v modifikovaném pojetí vhodném pro asymetrický konflikt, tedy např. na schopnost efektivně užít zbraně proti asymetrickému nepříteli.¹⁷

My používáme modifikovaný koncept rovnováhy moci, který se od klasického Waltzova konceptu¹⁸ odlišuje. Předpokládáme, že po 11/9 al-Kajdá dala najevo navýšení své moci a USA na toto chtěly reagovat. Domníváme se, že prezident Bush se snažil pracovat s

---

¹⁵ WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 118-121;241; 1-251.

¹⁶ WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

¹⁷ MURRAY, Williamson a Robert H SCALES. *The Iraq war: a military history*. Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard University Press, 2003, s. 92-94; HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 6-9;60.

¹⁸ WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 118-121;241; 1-251.

rovnováhou moci, aby si udržel svoji silnou pozici v mezinárodní komunitě a dosáhl svých cílů v Iráku. Právě prostřednictvím lepšího postavení USA ve světě by pak případně mohl dosáhnout změny poměru sil¹⁹ i v rámci boje proti al-Kajdě. V této práci používáme koncept rovnováhy moci v obecném a širokém smyslu- jde tedy o změnu rovnováhy moci, případně o změnu poměru sil mezi aktéry. V tomto širším volnějším pojetí změny poměru sil se inspirováme právě u Walta, v jehož přístupu se v rámci změny rovnováhy moci aktéři připojují k aktérovi, který může, ale nemusí být, z hlediska hard kapacit slabý.²⁰ Změna poměru sil pro nás tedy znamená pouze změnu nebo pokus o změnu statusu-quo, snahu USA získat lepší postavení v rámci asymetrického boje proti al-Kajdě. Nepřítelem USA v rámci této analýzy je teroristická organizace al-Kajdá, nikoliv Irák nebo Irán. Pokud uvádíme termín „boj proti terorismu“, jde v této práci o označení boje proti al-Kajdě.

Domníváme se, že realistické koncepty lze aplikovat na asymetrické nestátní aktéry, tedy i na boj USA proti terorismu. V rámci něj bylo totiž pro USA výhodné navyšovat specifické kapacity, které by jim pomohly v boji proti terorismu např. zpravodajskou činnost nebo právě schopnost boje proti špatně identifikovatelnému nepříteli, tento ohled na efektivitu terorismu se promítnul do oficiální snahy Spojených států o přesnější zacílení útoků v druhé irácké válce.²¹ Kontrola iráckého území tedy pravděpodobně mohla navýšit kapacity USA potřebné pro asymetrický konflikt s al-Kajdou.

Dále odlišíme vyvažování vojenského charakteru, tedy mezi Západem a vybraným státům Středního východu, od tzv. Papeova „soft balancingu“, Pape popisuje „soft balancing“ jako politický, diplomatický a ekonomický nátlak a nátlak pomocí mezinárodních institucí. Podle něj je tento postup pro malé země riskantní. Soft balancing obecně se v jeho pojetí v konečném důsledku může vyvinout v hard balancing. Zatímco Pape používá soft balancing jako možnou politiku Evropy vůči USA v odvetě za americkou intervenci v Iráku v roce 2003, do které Pape zahrnuje např. nátlak malých evropských států na Bushe ml. pomocí

---

¹⁹ WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

²⁰ WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

²¹ MURRAY, Williamson a Robert H SCALES. *The Iraq war: a military history*. Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard University Press, 2003, s. 92-94; HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 6-9;60.

OSN²², my využijeme Papeův koncept „soft balancing“, přesto, že s Papeovou interpretací Bushovy politiky a následného evropského vyvažování nesouhlasíme, jelikož pracujeme s hypotézou, že evropská opozice zachovala spíše neutralitu a serióznější pokus o vyvažování z její strany nenastal.

Další pojem, který bude do této práce zahrnut, je bandwagoning. Kenneth Waltz říká, že vyvažování a bandwagoning jsou ve výrazném rozporu a že záleží na struktuře systému- ve vnější politice aktéři oba přístupy kombinují, ovšem snaží spíše vyvažovat a udržet si svoji pozici v systému.²³ Bush použil v hard sféře mix obou přístupů. Ovšem podle Lobella a kol. s časovou posloupností, nejprve došlo spíše k pokusu o změnu mocenského statusu-quo, až poté spíše k bandwagoningu.²⁴

V této práci rovněž využíváme pojem bezpečnostní dilema. Podle Waltze je bezpečnostní dilema důsledkem situace, nikoliv vůle aktérů, přičemž poukazuje na Herzovu definici, že bezpečnostní dilema je situace, kdy se státy ozbrojují, aby si zajistily vlastní bezpečnost, což vede k tomu, že se cítí méně bezpečně, protože jejich vyzbrojení je hrozbou pro někoho jiného, kdo také zbrojí, původ tohoto jednání je možné nalézt v nejistotě aktéra ohledně záměrů toho druhého aktéra.²⁵

Pro tuto práci je zásadní pojem „nový bezpečnostní kontext po 11/9“. Předpokládáme, že po 11. září 2001 došlo k zásadní změně bezpečnostního kontextu, který výrazně ovlivnil Bushovu snahu o stabilizaci Středního východu. G. W. Bush si vznik nového bezpečnostního

---

²² PAPE, Robert A. a kol. Soft Balancing against the United States. *International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-40; 7-45.

²³ WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 125-127; 242; 1-251.

²⁴ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s.10-11; 1-207; MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-112; WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

²⁵ WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 228;249;186-187; 1-251 dle: HERZ, John H. Idealist Internationalism and the Security Dilemma. *World Politics* [online]. 1950, roč. 2, č. 02, s. 157.

kontextu uvědomoval a chtěl se mu přizpůsobit a bojovat proti „nebezpečnostním hrozbám“, do kterých patří zejména terorismus. Za pokus o relativně efektivní politiku boje proti tzv. nebezpečnostním hrozbám považujeme cílený útok na zdroje nestability, za neefektivní naopak za frontální demonstraci síly bez konkrétních výsledků. Toto třídění je oficiálním rozlišením americké administrativy, která chtěla v roce 2003 na Irák zaútočit cíleně, tedy se zvýšeným důrazem na identifikaci a zneškodnění důležitějších cílů.²⁶ Dále za relativně efektivní v boji proti nebezpečnostním hrozbám chápeme adaptaci na novou situaci, která počítala s dočasným snížením bezpečnosti a stability a nově vznikající nutností jít do bezpečnostního deficitu, tedy podstoupit vyšší rizika a zaútočit i v případě, že tím útočící aktér odkryje svoji taktiku a stane se dočasně zranitelným. Nový fenomén ochoty jít do většího rizika přebíráme od Brennera.²⁷ Bezpečnostní deficit ovšem není norma, ale výjimečné jednání, které pro USA dlouhodobě výhodné není.

---

²⁶ MURRAY, Williamson a Robert H SCALES. *The Iraq war: a military history*. Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard University Press, 2003, s. 92-94; HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 6-9;60.

²⁷ BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 202-205.

1. Vliv 11. září 2001 na proměnu bezpečnostní situace

1.1. První měsíce po zvolení George W. Bushe jako důkaz důležitosti bezpečnostního kontextu

Důvodem, proč vyvstala nutnost být aktivnější ve snaze o zajištění bezpečnosti USA a transatlantického prostoru se staly teroristické útoky z 11/9. Kvůli nim USA chtěly navyšovat moc, ovšem bylo také potřeba ji použít proti obtížně zachytitelnému cíli- tedy teroristům, tudíž se nezbytností stalo najít jiné nepřímé řešení. Tím mohlo být právě využití navýšené moci při získání geopolitického prostoru, odkud by se mohla šířit západní snaha o stabilizaci regionu. Jenomže z hlediska bezpečnosti došlo k paradoxní situaci, kdy státy musely pro zajištění bezpečnosti přejít k navýšení moci a útoku, který je plánovaně dočasně oslabil. USA raději přistoupily k rozložení sil na Středním východě mezi Afghánistán a Irák, protože potřebovaly někde vybudovat kompaktní zázemí. Oslabení, tedy bezpečnostní deficit USA, se ale Francii a Německu nelíbil a americký záměr nepochopily, což bylo dáno tím, že neprošly zkušeností s 11/9, a tudíž se plně neadaptovaly na nový bezpečnostní kontext. Ten změnil charakter mezinárodních vztahů. Způsobem, jak v takovémto kontextu vést boj s teroristem, byl ohled na to, aby i akce zdánlivě zaměřené vůči státním aktérům, byly v dlouhodobém horizontu výhodné pro postavení USA právě v boji s terorismem. Po 11/9 se z protizápadně laděných států stalo žádané zboží. Byl to instrument, který jako bonus obsahoval i zdroje. Irák byl pro protizápadní nestátní skupiny zajímavým aktérem, což USA předpokládaly. Ovšem nedošlo jim, že hodnota státu je vysoká pouze do momentu, než stát začne s teroristy spolupracovat, poté je pouze využit a jeho kredit prudce klesá. Pro Husajna byl jeho režim příliš cenný na to, aby přenechal moc někomu jinému, a právě kvůli této obavě se nechtěl zaplést s teroristy.²⁸ Na druhou stranu, kvůli Husajnově uzavřenosti vůči mezinárodní komunitě nebyly jeho postoje k terorismu zcela vyjasněné. Evropa se na nové bezpečnostní hrozby dívala ze starého konvenčního pohledu spočívajícího v neochotě dostat se do bezpečnostního deficitu a riskovat v zájmu dlouhodobější stability v budoucnu. Její postoj měl příčinu v tom, že dostatečně nereflektovala dopady 11/9 na svoji bezpečnost. Zejména pak

---

²⁸ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 186-192; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

nereflektovala to, že v nové éře jde o to, že západní státy se musí v rámci relativně účinného boje proti novým bezpečnostním hrozbám věnovat ve zvýšené míře analýze boje s nestátními aktéry. Pro Evropu terorismus patřil spíše do boje s kriminalitou. Reakce USA na Irák v roce 2003 proto pro ni byla nepochopitelná. Vstup do Iráku byl ovšem podpořen ještě faktem, že Husajnův problematický postoj ke komunikaci s mezinárodní komunitou si vyžádal enormní pozornost USA, pro kterou se tak případná eliminace Husajna stala také případným uvolněním politických kapacit na boj proti terorismu.

11/9 ovšem přimělo Evropu k několika rychlým defenzivním krokům. 12. září 2001 Europol založil krizové centrum pro sdílení a koordinaci informací o teroristických útocích a 19. září 2001 Evropská komise přišla s Framework Decision on Combating Terrorism, tedy určitými standardy pro členské státy, ovšem nešlo o navyšování supranacionální moci.²⁹

11/9 byl skutečným bodem obratu. Fakt, že změny v americké zahraniční politice po tomto datu jsou důsledkem teroristických útoků a že 11/9 nepředstavuje pouhou záminku k uskutečnění dlouhodobých agresivních cílů G. W. Bushe, může být doložen jeho působením v Bílém domě do 11/9, které se do teroristických útoků na USA ubíralo zásadně odlišným směrem. Jeden z členů Clintonova týmu řekl, že Bush ml. nepovažoval po svém nástupu do funkce boj proti terorismu za prioritu, což se ukázalo, když bezpečnostní složky např. ignorovaly tzv. zprávu „*Phoenix*“, která neurčitě hovořila o možnosti výbuchu bomby v letadle.³⁰ Z toho je patrné, za prvé, že teroristické útoky pravděpodobně nebyly vyvolány Bushovou politikou ale celkovým postojem USA k Blízkému a Střednímu východu, za druhé, že minimální požadavek ze strany Bushovy vlády na likvidaci zahraničních teroristických cílů před 11/9 nesvědčí o prezidentově snaze během svého působení v prezidentském úřadě výrazněji v tomto směru intervenovat v zahraničí. Bushův posun od zdrženlivosti k většímu intervencionismu se odehrál spíše následkem 11/9.³¹ Za třetí, to, že Bushova vláda útoky neočekávala, tudíž na ně cíleně předem nekumulovala žádné vlastní expanzionistické

---

²⁹ BENSANEL, Nora. *The counterterror coalitions: cooperation with Europe, NATO, and the European Union*. Santa Monica, CA: RAND, 2003, xvi, s. 36-39;1-71; *Overview: H.R. 4655 (105th): Iraq Liberation Act of 1998* [online]. [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <https://www.govtrack.us/congress/bills/105/hr4655>.

³⁰ HYBEL, Alex Roberto a Justin Matthew KAUFMAN. *The Bush administrations and Saddam Hussein: deciding on conflict*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2006, s. 56-57; citace: HYBEL, Alex Roberto a Justin Matthew KAUFMAN. *The Bush administrations and Saddam Hussein: deciding on conflict*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2006, s. 56.

³¹ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 24-26.

zahraniční plány, může být dokázáno její nepřipraveností, která přispěla k tomu, že útoky skončily pro teroristy úspěšnou realizací. Jedním z důvodů mohl být také fakt, že Bush začal v boji s terorismem s vlastním přístupem a na ten Clintonům příliš nenavazoval.³² Tudíž, i přechod od jedné vlády k druhé mohl být aspektem, který USA oslabil. Země se na bezpečnostní vykrytí této fáze nepřipravovala, právě protože hrozícímu nebezpečí nevěnovala dostatek pozornosti. Navíc, možné tvrzení, že útoky byly pro Bushe nečekané, ale nikoliv pro některé jeho spolupracovníky, může být vyvráceno. Paul Wolfowitz, spolupracovník viceprezidenta Dicka Cheyeho, si myslel, že al-Kajdá pouze zkouší reakce Američanů matením amerických zpravodajských služeb, naproti tomu šéf CIA George Tenet tvrdil, že situace je nejkritičtější a nejvyhrocenější, jaká vůbec může být.³³ To, že dokonce i Wolfowitz před 11/9 hrozbu podceňoval, tudíž o ní předem nepřemýšlel jako o možné zámince k intervenci na Blízkém a Středním východě, může být důkazem toho, že 11/9 byl okamžikem, který americkou zahraniční politiku prudce změnil a přiměl americkou vládu přemýšlet úplně jiným způsobem než doposud. Tenetovo postavení ukazuje, že vládní špičky CIA přehlížely.

To, že prezident Bush neměl před 11/9 v úmyslu vést válku proti terorismu, a poté se do jejího čela postavil, svědčí o tom, jak 11/9 změnila práh americké citlivosti. Tento směr nabízí a rozpracovává Haassovo rozlišení mezi „válkou volby“ a „nezbytnou válkou“, přičemž ta první se netýká vitálních zájmů národa, ta druhá ano a je jediným možným krokem, protože neexistují alternativy. Toto dělení Haass přebírá od bývalého izraelského premiéra Menachema Begina.³⁴ Prezident G. W. Bush označil druhou válku v Iráku za využití Haassova dělení jako „válku nezbytnou“, zatímco Haass jako „válku volby“. Bush svoje tvrzení opíral o domněnku, že Husajn představuje určité nebezpečí, což vyvodil ze zprávy zpravodajců.³⁵ To, že teroristé neznají hranice států ani hranice morální, pak Bush promítnul do reakce na všechny nové bezpečnostní hrozby, tedy na všechny, které časově přišly po 11/9.

---

³² HYBEL, Alex Roberto a Justin Matthew KAUFMAN. *The Bush administrations and Saddam Hussein: deciding on conflict*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2006, s. 60; GINGRICH, Newt; GORE jr. Albert A. a GILMAN Benjamin. 105TH CONGRESS. *H.R. 4655 (105th): Iraq Liberation Act of 1998* [online]. 6. října 1998 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <https://www.govtrack.us/congress/bills/105/hr4655/text>.

³³ HYBEL, Alex Roberto a Justin Matthew KAUFMAN. *The Bush administrations and Saddam Hussein: deciding on conflict*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2006, s. 35-42.

³⁴ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 9-10;60.

³⁵ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 9-11;60.

Ač mohly mít stejný charakter jako konflikty před tímto zlomem, tak se odehrávaly v odlišném kontextu „nového“ světa, kde se hraje o vysoké sázky.

1.2. 11. září 2001 a svět nových bezpečnostních hrozeb

11/9 byla událost, která radikálně změnila bezpečnostní situaci v USA a v Evropě. Američané i Britové podcenili zprávy o nezvyklém výcviku blízkovýchodních pilotů v amerických pilotních školách, přitom CIA soustavně varovala před zvýšeným nebezpečím útoku ze strany al-Kajdy. Ačkoliv FBI neměla žádné přímé důkazy o plánu napadnout přímo území USA, varování CIA hovořila o větším riziku pro Izrael nebo Saudskou Arábii.³⁶ Odpověď prezidenta G.W. Bushe na samotné 11/9 bylo největší ukázkou navýšení moci, jakého v té době byly USA pravděpodobně schopny dosáhnout. Bush po 11/9 vyhlásil Afghánistánu Blairem navržené ultimátum, aby vydal Bin Ládina a jeho spolupracovníky, povolil vstup mezinárodním inspektorům do teroristických táborů, které země měla předtím uzavřít. Tento postup americký prezident zvolil, ačkoliv původně Blair čekal, že USA bezprostředně po 11/9 provedou odvetný útok.³⁷ U radikálního křídla Bushových spolupracovníků je vidět, že došlo k ještě většímu požadavku na navýšení moci. Prezident Bush ho však držel v jistých mantinelech. Wolfowitz chtěl v reakci na 11. září 2001 zaútočit na Irák, protože tam bylo možné zvítězit nad Husajnovým režimem s pomocí opozice snadněji, než vybojovat válku v těžkých horských podmínkách Afghánistánu, stejně tak Rumsfeld se ptal, zda by nebylo možné chápat teroristické útoky v USA jako „příležitost“ k útoku na Irák, naopak Dick Cheney odvetu v podobě invaze do Iráku považoval v dané chvíli za nevhodnou.³⁸ Ačkoliv to potvrzuje, že ze strany Wolfowitze šlo o snahu demonstrativně užít moc, Bush ml. vyčkal, což může dokazovat, že vstup do Iráku v roce 2003 tedy nemusel být pouhou Bushovou mstou nebo výpravou za ekonomickým bohatstvím. Nikdo v roce 2001 nemohl tušit, zda budou mít USA ještě další prostor k zahájení boje proti Husajnovi, když „první pokus“ „vyplývají“ na Afghánistán.

---

³⁶ HYBEL, Alex Roberto a Justin Matthew KAUFMAN. *The Bush administrations and Saddam Hussein: deciding on conflict*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2006, s. 38-46.

³⁷ KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s. 116-118.

³⁸ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 24-27; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 24-27.

Bush ml. se v roce 2001 vzdal této Cheneyho a Rumsfeldovy „příležitosti“, tedy možnosti vstoupit do Iráku, i když se mohl domnívat, že tento aktér bude do budoucna problematický i z toho důvodu, že s Husajnem už měli Američané zkušenosti např. na konci 80. let 20. století, kdy se mohli přesvědčit o povaze jeho politiky, protože tehdy použil chemické zbraně proti iráckým Kurdům a začal válku s Iránem. Přesto jeho režim zařadili mezi ty arabské umírněné, jakými byly např. Severní Jemen, Jordánsko a Egypt, Irák se v myslích Američanů totiž odpoutával od sovětského režimu.³⁹ V roce 2001 ovšem zůstával nebezpečný a byl už pro Západ nevyužitelný v rámci studené války. A přesto tam Bush ml. v tu chvíli nevstoupil.

Faktem ovšem je, že hlavní ospravedlnění by pro válku s Irákem v roce 2001 scházelo. Husajn měl obavy z kontaktů s islamisty, protože by mohli ohrozit jeho sekulární stát, i z kontaktů s teroristy, protože ti by ho nemuseli ve výsledku poslouchat. A proto byl Wolfowitzův závěr ze setkání 14. září 2001 v Camp Davidu, že al- Kajdá musela do tak velkých teroristických útoků vtáhnout někoho dalšího, a že je tedy důležité zaútočit na Irák, mylný, jelikož se spojení mezi Husajnem a 11. zářím 2001 neprokázalo.⁴⁰ Kdyby Bush ml. chtěl za každou cenu v Iráku intervenovat, mohl to udělat už v roce 2001. Z toho je patrné, že jeho jednání bylo realistické a reflektovalo danou situaci.

Odpověď USA na 11/9 byla přímá a jednoznačná. V září 2002 byla přijata Bushova doktrína, poprvé ale byla představena už v červnu 2002 při prezidentově projevu ve West Pointu.⁴¹ Nutno dodat, že Bushova doktrína je politický program, který je naprosto rozdílný od relativně efektivního boje proti novým bezpečnostním hrozbám. Doktrína je politický návod pro USA a obsahuje navýšení hrubé síly, odstrašení a polarizaci mezi dobrem a zlem. Reakce na nové bezpečnostní hrozby je univerzálním náčrtem toho, jak se nutně po 11/9 změnila efektivita jednotlivých odpovědí na nepřátelské jednání státních i nestátních aktérů. Nejde o normativní doporučení. Jedná se o konstatování, že dochází ke zvýšení sázek, na což je nutné

---

³⁹ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 46-49;60-61;1-336; WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 24-27; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 24-27; VUILLERMET, Michel. ©LES FILMS DU VILLAGE/PLANÈTE/. *Saddam Hussein, le Maître de Bagdad*. 2002, televizní dokument.

⁴⁰ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s.186-192.

⁴¹ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 11.

reagovat adekvátním navýšením ochoty k riskování. Změna bezpečnostního kontextu byla následně důležitá pro pochopení Bushových motivů jít do druhé války s Irákem.

26. října 2001 prezident podepsal Patriot Act, poté co byl velmi rychle přijat Kongresem.⁴² Došlo také k zásahu do soukromí kvůli přístupu státu k citlivým osobním informacím, a naopak byl omezen přístup k dokumentům vlády- obojí přinesl mj. Homeland Security Act.⁴³ Jde o to, že nutnost donutila USA přehodnotit stát jako nejvyššího dominantního aktéra. Ten jím sice zůstával ve smyslu abstraktní symbolické důležitosti, ale jeho obranné schopnosti dostávaly trhliny. Jeho zranitelnost od teď nebyla zranitelnost jednotky, ale každého občana zvlášť. Země byla schopná zajistit útok, ale nikoliv obranu. Tato frustrace vedla nejen k bezprecedentnímu navýšení moci USA, ale také k politice udržování „protiteroristického standardu“, tedy jakési praxi, kdy jakýkoliv krok při řešení mezinárodních problémů, které se terorismu přímo netýkaly, měl buď vylepšit pozici USA v boji proti terorismu nebo ji alespoň nezhoršit. Válka v Iráku v roce 2003 tedy měla být vedena tak, aby přinejmenším nezhoršila americkou pozici vůči al-Kajdě. USA se ale rozhodly zajít ještě dál a Irák, který plánovaly dostat pod kontrolu, v boji proti terorismu využít.

V roce 2002 vydala NATO Partnerský akční plán proti terorismu, ve kterém odsoudila útoky 11/9 a oznámila, že chce spolupracovat na prevenci dalších útoků a rozvíjet spolupráci jako doposud na základě demokratických pravidel. Dále se zabývala zlepšením přípravy států na boj proti terorismu např. spoluprací v letectví a řízením letového provozu, společnými cvičeními, spoluprací v logistice. Mezi další témata patřilo zabránění podpoře terorismu např. pomocí boje proti proliferaci balistických střel, vytváření překážek financování terorismu a kontroly zbraní. Jako třetí oblast byla zvýrazněna snaha o zmírnění následků teroristických akcí, jako čtvrtá shánění spojenců pro boj s terorismem, dalším cílem pak byla výměna informací mezi Spojenci např. o otázkách zbrojení, prostřednictvím vytvoření sítě odborníků nebo pomocí politických konzultací.⁴⁴ U tohoto zasíťování je zajímavé, jak USA předpokládaly, že ony a al-Kajdá se snaží vzájemně se stínovat. Tedy kopírovat svoje metody v domnění, že v dalším kroku budou právě oni o tah napřed. Nejdřív tedy šlo o americkou

---

⁴² SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 34-37.

⁴³ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 37.

⁴⁴ THE NATO. *Partnership Action Plan against Terrorism* [online]. e-Library- Official texts (Chronological), 22. listopadu 2002 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_19549.htm.

zpravodajskou činnost přizpůsobit strukturám teroristických sítí. Na to bylo potřeba využít silné stránky USA- dovednosti vést státní struktury- a přesunout se do Iráku, kde by z geopolitické blízkosti mohli vést boj proti nestátním strukturám, ve kterém se jim příliš nedařilo.

1.3. Reakce Velké Británie, Francie a Německa na 11. září 2001

Henry Kissinger řekl, že USA se nedovedou dostatečně vžít do situace Evropy, protože jim „*chybí tragická zkušenost*“.⁴⁵ Sice není možné říci, že by USA neměly žádnou válečnou zkušenost na svém území. Válka za nezávislost a občanská válka jsou toho důkazem, ovšem v moderní éře se USA s bezprostředním ohrožením území nepotýkaly. 11/9 situaci změnilo, ale šlo o tak specifickou záležitost, že historickou zkušenost USA a Evropy nijak nesbližovala. Spíše naopak. 11/9 znamenal naprosté překvapení a útok z jiného kulturního okruhu, Evropa na přelomu 20. a 21. stol. útoky podobných rozměrů až do roků 2004 a 2005 nezažila.

Den po 11/9 NATO poprvé v historii schválilo uplatnění čl. 5, tedy toho, který deklaruje, že útok na jednoho člena rovná se útok na všechny členy. I Francie- tradičně oponující jakémukoliv posílení role NATO- souhlasila a o den později dokonce navrhla na RB OSN rezoluci odsuzující útoky, stejný den RB OSN schválila rezoluci č. 1368 vyzývající „k boji všemi prostředky proti hrozbám pro mezinárodní mír a bezpečnost způsobeným teroristickými útoky“, o dva týdny později ještě vznikla rezoluce č. 1373, která toto potvrzovala. 21. září 2001 se k odsouzení útoku přidala ještě Evropská rada.⁴⁶ Vyjádřit solidaritu přispěchal 13. září 2001 i francouzský tisk, když se jako titulek deníku *Le Monde*

---

⁴⁵ SMITH, Michael Joseph. *Realist thought from Weber to Kissinger*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, c1986, xii, s. 203 KISSINGER, Henry A. *Nuclear weapons and foreign policy*. New York: Garden City, 1957, s. 242.

dle: ; citace: SMITH, Michael Joseph. *Realist thought from Weber to Kissinger*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, c1986, xii, s. 203 dle KISSINGER, Henry A. *Nuclear weapons and foreign policy*. New York: Garden City, 1957, s. 242.

⁴⁶ MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 110-111; citace: MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 110-111.

objevil nápis: „*Nous sommes tous Américains*“.⁴⁷ Zatímco VB a Francie v Operaci Trvalá svoboda nasadily širokou škálu zbraní, NATO jako celek neposlalo žádné společné prostředky, pouze symbolicky nasadilo námořní síly do Středozemního moře, ovšem vyslalo pět letadel se systémem AWACS, aby monitorovala americký vzdušný prostor v rámci Operace Ušlechtilý orel zaměřené na vnitřní bezpečnost USA.⁴⁸ Na prvním transatlantickém summitu po 11/9, který se konal v červnu 2002 ve Washingtonu, ještě Evropané netušili, že obrat směrem k pro-válečnému postoji v USA přijde velmi brzy. V širším smyslu slova se užívala rétorika nutnosti války ve volební kampani do kongresových voleb v listopadu 2002, při které např. republikánský senátor za stát Georgia vysílal spot, kde byl jeho soupeř Maxem Clelandem- těžce zmrzačen ve válce ve Vietnamu- vyobrazen vedle Usámy bin Ládina a Saddáma Husajna, republikáni v tomto období hlásali, jak jsou demokraté změkčilí v boji s terorismem. Krok explicitně zahajující řinčení zbraní učinil v srpnu 2002 Dick Cheney na setkání veteránů v Nashvillu, kde vyloučil možnost, že by inspekce OSN v Iráku byly účinné a bez konzultace s ministerstvem zahraničí prohlásil útok na Irák za nezbytný.⁴⁹ Problém je, že Evropa nedokázala vlivem americké neokonzervativní rétoriky určit, jaké kroky by skutečně k zlepšení bezpečnostní situace USA a Západu mohly vést. Evropané si nedovedli vysvětlit, proč část amerických vysokých politiků zaměřuje svoji pozornost vůči Iráku. Po roce 2003 se vztahy mezi Spojenci a opozicí zhoršily ještě více, než jaké byly před 11/9.⁵⁰ Fakt, že Francie a Německo se do iráckého konfliktu nechtěly plést, spočíval v nejistotě ohledně správného zacílení. V případě, že by Irák neměl s al-Kajdou nic společného a

---

⁴⁷ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 22-23; citace: SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 23.

⁴⁸ BENSANEL, Nora. *The counterterror coalitions: cooperation with Europe, NATO, and the European Union*. Santa Monica, CA: RAND, 2003, xvi, s. 8-10

⁴⁹ PETERSON, John. Keynote Article: Europe, America, Iraq: Worst Ever, Ever Worsening?*. *JCMS Annual review*. 2004, roč. 42, s. 12-13; FORSBERG, Tuomas. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 213-220; citace: FORSBERG, Tuomas. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 213-220.

⁵⁰ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 13-18; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

nevlastnil zbraně WMD, tak by si evropské státy zcela „zbytečně“ zneřádkovaly dalšího státního aktéra, který je nijak neohrožuje.

11/9 tedy ovlivnilo iráckou válku v roce 2003 zásadním způsobem. Po 11/9 totiž v souladu s hypotézou této práce vzniklo nové bezpečnostní prostředí, ze kterého vzešly nové bezpečnostní hrozby. Na ty chtěl G. W. Bush reagovat efektivně, což zahrnovalo určitou sadu opatření např. větší důraz na protiteroristickou politiku, zvýšenou flexibilitu ze strany USA při reakci na hrozby nebo mj. snahu přizpůsobit se situaci, kdy hlavní roli hraje ohrožení jedince terorismem, nikoliv národa jako celku v konvenčním způsobu boje. Problémem bylo, že- oproti předpokladu Američanů- Evropa změnu bezpečnostní situace po 11/9 nereflektovala do té míry, aby pochopila americký záměr v Iráku, kterým byla tvorba kontrolovaného státního prostoru, který by plnil roli výchozího stanoviště pro další působení v regionu Středního východu. Dalším problémem, proč se USA nepodařilo zajišťovat bezpečnost a stabilitu v novém kontextu, byl fakt, že Bush sám měl problém např. s kooperací s ostatními aktéry, která byla pro jednání v souladu se sadou efektivních odpovědí v novém bezpečnostním kontextu nezbytná.

1.4. Diverzifikace amerických sil v boji proti terorismu

V souvislosti s Bushovou vládou se objevuje debata o unilateralismu a multilateralismu- jak internacionalisté, tak neokonzervativci chtějí intervenovat v zahraničí, ale s tím rozdílem, že první jsou multilateralisté, druzí unilateralisté.⁵¹ Vláda G. W. Bushe střídavě vystupovala v roli multilaterálního outsidera a unilaterálního lídra. USA totiž toužily po roli multilaterálního lídra, ovšem obavy, že budou ostatními státy odmítnuty, čímž dojde k oslabení USA, Bushe ml. vedly k myšlence, že provizorně lepší bude postavit svůj přístup na unilateralismu.⁵² Jenomže tento přístup byl v rozporu s tím, jak by měly USA jako aktér reagovat v prostředí nových bezpečnostních hrozeb. Al-Kajdá ukázala, že efektivita spočívá v dobré kooperaci a koordinaci nezávislých skupin. USA chtěly reagovat kopírováním její

---

⁵¹ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 20-23; citace: BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 20-21.

⁵² GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 334-335; 340; 346; 430.

strategie a ponaučením se z ní, jenomže Bush ml. nedokázal realizovat právě kooperaci s ostatními aktéry, která byla pro teroristy efektivním nástrojem, jak se v prostředí, které do značné míry vytvořili, pohybovat. Jeho koalice z Afghánistánu do Iráku nevydržela. Když pochopil, že v nekonvenčním způsobu boje jsou USA slabé a v tvorbě koalic také, paradoxně i bez podpory spojenců zahájily válku v Iráku. Tento krok neměl znamenat odvrát od „stínování“ a reagování na způsoby boje al-Kajdy, ale pouze jeho doplnění o aspekt, ve které byly USA silné- konvenční způsob boje, kterým by získaly iráckou státní strukturu a posílily pro boj s terorismem. Pokračovalo tedy „stínování“ al-Kajdy a paralelně s tím konvenční způsob boje proti Iráku. Vedení obou způsobů boje zároveň znamenalo diverzifikaci postupu USA, která byla pro působení USA v novém bezpečnostním kontextu vhodná. Druhá válka v Iráku tedy neznamovala odklon od boje s terorismem, ale navyšování moci USA na Středním východě.

Počátky neshod mezi USA a Evropou z roku 2003 z důvodu přílišné míry amerického unilateralismu je možné nalézt ve studené válce a v 11/9.⁵³ Jedná se tedy o důkaz, že USA byly na své velmocenské postavení zvyklé a těžko se přizpůsobovaly jakékoliv spolupráci.⁵⁴

---

⁵³ GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 334-335; 340; 346; 430.

⁵⁴ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 96-99; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

2. Realistické koncepty a jejich teoretická využitelnost pro irácký konflikt v roce 2003

Cílem kapitol věnujících se realistickým konceptům a jejich aplikaci na druhou válku v Iráku v roce 2003 bude snaha o analýzu toho, proč Bushovi ml. jednotlivé realistické kalkuly vyšly, nebo naopak, proč k jejich naplnění nedošlo. Vzhledem k velkému důrazu G. W. Bushe na moc a bezpečnost budeme předpokládat, že se selektivně v některých momentech snažil realistické teoretické předpoklady využít. Považujeme Bushův intuitivní realismus za kompatibilní s odpověďmi na nový bezpečnostní kontext po 11/9.

Neorealismus se více zaměřuje na anarchii a rovnováhu moci, klasický realismus je metodologicky méně koherentní a zabývá se tím, jak stát nakládá se svojí mocí v mezinárodním prostředí.⁵⁵ Bush ml. se snažil uspořádat ostatní státy do jakési struktury či mřížky, aby lépe pochopil jejich jednání, ovšem problémem bylo, že samotné USA jakoby chvílemi byly součástí struktury a chvílemi stály mimo ní.⁵⁶ Bushovo pojetí mezinárodních vztahů je tedy v určitých chvílích spíše neorealistické.⁵⁷

2.1. Unitární aktér stát aneb Bush, Blair, Chirac, Schröder

Politický realismus je starý jako politika sama, protože jeho principy se objevily pokaždé, když lidstvo neuspělo ve snaze nějakým způsobem zdokonalit svět.⁵⁸ To může být vysvětlením, proč Bush po 11/9, poté, co se ukázalo, že snaha o zdokonalení světa neuspěla,

---

⁵⁵ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 16-17; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

⁵⁶ FORSBERG, Tuomas. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 213-220; citace: FORSBERG, Tuomas. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 213-220.

⁵⁷ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 11.

⁵⁸ HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, s. 24-28.

sáhnul po některých prvcích realismu. Funkční podobnost vně státu a funkční diference uvnitř, stejně jako anarchie vně státu a hierarchie uvnitř jsou neorealistické odlišujícími znaky mezinárodního prostředí a státu, který je chápán jako „černá skříňka“.⁵⁹ Bushovo neorealistické přesvědčení, že státy jsou černé skříňky, dostalo trhliny kvůli různorodosti názorů na řešení irácké krize v roce 2003, kterou Bush nepředvídal. Pro politický realismus je totiž za dominantní považován názor skupiny, zatímco možnosti, že by jedinec ve světě, kdy každý subjekt touží po moci, přišel s nějakým spontánním nápadem je přikládán malý význam.⁶⁰ Vedení USA postupovalo v době druhé irácké války vůči mezinárodní komunitě celkem jednotně a s americkým prezidentem jako výrazným lídrem v popředí. V rámci realistické rivality tedy spíše vítězí názor skupiny. Před Bushem stál úkol naložit s tímto principem arbitrárně a prezentovat svůj postoj jako názor skupiny a potažmo USA jako unitárního aktéra, protože různorodost šla proti efektivním reakcím na nové bezpečnostní hrozby, kvůli tomu, že komplikovala rozhodování o případném vojenském zásahu v Iráku v roce 2003. Tudíž pro amerického prezidenta bylo výhodnější komplexnost realismu ignorovat a spoléhat se na unitární pojetí států. Pokud se prezident neohlíží na různé zájmy v rámci své administrativy, mohou být jeho rozhodnutí flexibilnější. Klasický realismus a neoklasický realismus považují za nejdůležitějšího aktéra stát, jenomže na rozdíl od neorealismu kladou důraz i na domácí aktéry. Bush v tomto ohledu chápal svět spíše v neorealistickém pojetí.⁶¹

Po 11. září 2001 nabrali na síle neokonzervativci. Ti už od 60. let 20. stol. spolupracují s tržními fundamentalisty realistickými v zahraniční politice, kterým poskytují morální

---

⁵⁹ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 16-17; citace: LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 17; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

⁶⁰ HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, s. 24-28.

⁶¹ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 19-24; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

pokrytí jejich byznysových praktik, a dohromady ovládají Republikánskou stranu.⁶² To ovšem ještě nenasvědčuje tomu, že by tato skupina měla finální slovo v Bushově rozhodování. Cheney nebyl autor konkrétní implementace kroků, ale pouze obecných nástinů, samotná exekutiva v praxi nesla otisk Bushe.⁶³ Ostré kroky tedy nebyly nutně následkem nátlaku neokonzervativních sil na Bushe ml., ale velmi pravděpodobně spíše nutností po 11/9. Dřívější neochota k útoku na Irák tomu nasvědčuje. Madelaine Albrightová řekla, že republikáni v čele Kongresu by se postavili proti Clintonově případné invazi v Iráku stejně jako američtí spojenci v regionu a že sám Bush st. to neudělal, i když měl během války v Perském zálivu příležitost.⁶⁴ Už za Clintona nátlak neokonzervativců na zaměření pozornosti vůči Husajnovi existoval, před 11/9 za Bushe ml. také, ale americká administrativa se k útoku na Irák odhodlala až po 11/9.

Centrem rozhodování během krizí např. té v Perském zálivu je Bílý dům a NSC, naopak ministerstvo zahraničí má roli druhořadou a ministerstvo obrany získává větší vliv, pokud se do událostí zapojí armáda.⁶⁵ Složení týmu Bushe ml. bylo založeno na známých osobnostech s bohatou politickou minulostí např. Colin Powell pracoval pro Reagana jako poradce pro národní bezpečnost, poté jako vysoký úředník pro Bushe st.; Dick Cheney byl ministrem obrany pro Bushe st., pro jeho syna pak pracoval jako viceprezident; Paul Wolfowitz pracoval pro Cheneyho ministerstvo obrany; Condoleezza Riceová dříve působila v týmu poradce pro národní bezpečnost, v roce 2001 se jím stala sama; ministr obrany Donald Rumsfeld vykonával svůj post už v době prezidenta Forda; Powellův zástupce Richard Armitage měl za sebou minulost v Reaganově administrativě; zástupce Riceové Stephen Hadley pracoval pro administrativu Bushe st.⁶⁶ Personální kontinuita ale neznamenala vymizení heterogenních

---

⁶² SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 14-15.

⁶³ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 235-236.

⁶⁴ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 162-163; HISTORY, ART&ARCHIVES. UNITED STATES HOUSE OF REPRESENTATIVES. *Congress Profiles: 105th Congress (1997–1999)* [online]. History, Art&Archives United States House of Representatives [cit. 2014-03-25].

Dostupné z: <http://history.house.gov/Congressional-Overview/Profiles/105th/>.

⁶⁵ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 82;60.

⁶⁶ HYBEL, Alex Roberto a Justin Matthew KAUFMAN. *The Bush administrations and Saddam Hussein: deciding on conflict*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2006, s. 31; THE UNITED STATES SENATE. *Vice President of the United States (President of the Senate)* [online]. United States Senate [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: http://www.senate.gov/artandhistory/history/common/briefing/Vice_President.htm#4.

názorů na zahraniční politiku. Proudů v republikánské straně se v marginální podobě projevil i na začátku 21. století např. multilaterální internacionalismus George Bushe st. byl přítomen v podobě Colina Powella, neoizolacionismus z 90. let 20. stol. pak posílil proud „radikálních realistů“, kteří kladli důraz na to, že jednání USA má být omezené okolnostmi a byli rezervovaní k převzetí zodpovědnosti za vojenskou intervenci, která měla následně podpořit budování státu na cizím území, chtěli pouze uchránit USA před hrozbami, čímž šli proti ideologickému přístupu viceprezidenta Dick Cheneyho a ministra obrany Donalda Rumsfelda, proti nim pak v čele „demokratických imperialistů“ stál Paul Wolfowitz koncipující svou vizi především kolem podpory Izraele, boje proti terorismu a zájmu o ropu, jím reprezentovaná skupina chtěla naplnit představu světa, kde bude USA dominantním hráčem a patronem spojeneckých států založených na demokratických principech.⁶⁷

Colin Powell a jeho zástupce Richard Armitage se po 11/9 vyslovili pouze pro útoky v Afghánistánu, nikoliv v Iráku, zatímco Wolfowitz a Feith chtěli svrhnout Husajna, i když Feith připustil, že ne proto, že by byl irácký lídr podezřelý z přípravy 11/9. To dokládá i Rumsfeldova snaha odstranit Husajna z vedení Iráku ještě před 11/9.⁶⁸ Skupina jestřábů, která v roce 2003 chtěla prosadit útok na Irák, se stala nejpodstatnějším cílem kritiky, která dopadla na vládu G. W. Bushe. Pro lidi okolo Paula Wolfowitze nebyl 11/9 důvodem, ale záminkou k napadení Iráku. Pro G. W. Bushe hrály právě změněné bezpečnostní podmínky velkou roli, a i když odstranění Husajna navrhoval už před 11/9⁶⁹, přesto to až do 11/9 neučinil a čin al-Kajdy dal jeho rozhodování novou dynamiku. Bush ml. shodou okolností kvůli těmto teroristickým útokům na základě jakési realistické intuice zareagoval krokem- válkou proti Husajnovi- který byl totožný s cílem neokonzervativců. Richard Perle, dříve pracující pro Reagana, a poté pro Rumsfeldovo ministerstvo obrany byl nejhlasitější zastávce války v Iráku. Stejně neústupný byl i šéf úseku National Security Council pro oblast Blízkého východu Elliott Abrams, rovněž bývalý konzervativní hardliner v Reaganově vládě.⁷⁰ Jejich

---

⁶⁷ BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 189-191; citace: BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 189.

⁶⁸ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 140-141.

⁶⁹ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 138-139.

⁷⁰ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 276-281.

názor se formoval za Reagana, tedy v době navyšování moci a následně se stali strůjci relativně úspěšného ukončení studené války právě díky zacházení s mocí. Tím se snížila jejich schopnost vnímat reálnou situaci a připustit si, že USA by nemusely na jisté intervence vojensky stačit. To, že protiirácké tendence tu byly už před 11/9⁷¹ dokládá, že jestřábí názory nejsou příliš kontextuální a flexibilní, což se o realistickém postoji prezidenta Bushe ml. říct nedá. William Kristol z Weekly Standard byl zastáncem svržení Saddáma Husajna, stejně jako Paul Wolfowitz, který založil Project for the New American Century. Stalo se tak po zklamání formující podle Kampfnera Wolfowitzovu osobnost. Šlo o situaci, kdy americké jednotky během operace Pouštní bouře vyčkávaly, zatímco Husajnovy helikoptéry střílely šíťy, a kdy podle Wolfowitze mohlo dojít k Husajnovu sesazení, kdyby Američané předčasně nezastavili boje.⁷² Frustrace z Perského zálivu tedy byla motivem k pokračování tradičních názorů této skupiny. Strategie neokonzervativců měla přitom vypracované velmi sofistikované myšlenkové zázemí pracující s apokalyptickými vizemi dobra a zla a spojující sekulární židovské neokony a katolíky.⁷³ Neokonzervativní program byl velmi projektovaný do Bushovy doktríny, ovšem šlo o ideologii diametrálně odlišnou od toho, co v daném kontextu bylo nutností, a proto šlo ze strany Bushe pouze o určitý doplněk k neorealisticke politice. My bychom byli opatrní i se zařazením Bushovy doktríny do Bushova „intuitivního realismu“, který spíše než promyšlenou vizi připomínal velmi flexibilní reakce na aktuální události- především 11/9 a vstup evropské opozice do šedé zóny v době irácké krize v roce 2003- se zapojením realistického důrazu na moc a bezpečnost. Jedinou výjimkou, kde můžeme vidět, že se neokonzervativní prvek promítá do rychlé intuitivně realistické odpovědi G. W. Bushe na 11/9 je zvýšení sázek. Neokoni s ním však počítali už před 11/9, Bush ml. až po 11/9. Na druhou stranu, ochota jít do bezpečnostního deficitu, tedy krok, při kterém se USA mohou stát zranitelné, byl čistě specifický prvek Bushe ml. Tento deficit se ukázal např. v druhé válce v Iráku v roce 2003, která vzhledem k postupu proti Husajnovi, a nikoliv přímo proti teroristům, představovala riskantní mezikrok právě v boji s terorismem. Z deficitu je

---

⁷¹ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 140-141.

⁷² KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s. 23-27.

⁷³ HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, Religion and violence. s. 68-69; citace: HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, Religion and violence. s. 69.

totiž možné se dostat zpět. Neokoni ve své polarizaci „bud', a nebo“⁷⁴ ukazují spíše na finální výsledek. Jejich prohra znamená absolutní konec. Bezpečnostní deficit Bushe ml. je přechodovou fází, což je patrné z jeho opakovaných pokusů o multilaterální přístup, které mohou svědčit o americké snaze vybudovat si v případě úpadku moci jisté zázemí v mezinárodní komunitě. O Bushově neochotě jít do bezpečnostního deficitu také může vypovídat to, že v době jeho druhého volebního období, i přes značné napětí mezi USA a Iránem, neřešil tuto roztržku žádnou vojenskou akcí.

Zásadní chybu, kterou Bush udělal při prezentaci rozhodnutí jít do druhé irácké války, byl fakt, že přišel s těžko pochopitelným mixem neokonzervativní ideologie a nutnosti zajistit USA bezpečnost, tím pádem zmátl veřejnost i ostatní státy, které si nebyly jisté, jaký je hlavní cíl irácké mise v roce 2003.⁷⁵

I neokonzervativní extrémní proud měl jak svoji politickou, tak nábožensky vypjatou podobu.⁷⁶ Na druhou stranu, neokoni se dokázali prezentovat také v politicky akceptovatelné podobě přímo nejvyšším kruhům pomocí vlivného spojence v osobě viceprezidenta Dicka Cheneyho. Ten ještě v roce 1991 jako ministr obrany nesouhlasil se změnou režimu v Iráku, ovšem poté, co 30.1. 2001 Bush na první schůzce Národní bezpečnostní rady vyslovil myšlenku na svržení Husajna kvůli vývoji WMD, tak Cheney souhlasil, Douglas Feith ještě přidal další důvod- už předtím dlouhodobě argumentoval tím, že Husajn podporuje teroristické skupiny, zejména ty protiizraelské.⁷⁷ O vojenský návrh neokonů se postaral jejich nejvlivnější zástupce. Wolfowitzův plán dostal název „*strategie enklávy*“ a spočíval v záboru jihoiráckých ropných polí, které se nacházely 60 mil od hranic s Kuvajtem. Odtud měla být posílána americká pomoc irácké opozici. Naopak plán Stephen Hadleyho, zástupce poradce

---

⁷⁴ HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, Religion and violence. s. 68-69; citace: HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, Religion and violence. s. 69.

⁷⁵ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

⁷⁶ HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, Religion and violence. s. 160-163.

⁷⁷ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 138-139.

pro národní bezpečnost, „*strategie osvobození*“ spočíval primárně v nátlaku na Husajna např. pomocí ekonomických sankcí OSN.⁷⁸ Tyto plány nahrávají tomu, že neokoni byli obviňováni z ekonomických motivací. Z čistě neutrálního vojenského hlediska ovšem tento tah- úder na zdroje- dává daleko větší smysl než druhý aspekt- spoléhání se na vnitřní irácké opoziční skupiny- na což upozornil Powell, který byl proti pobytu cizích vojsk v zahraničí bez ústupové strategie a domácí podpory.⁷⁹ Efektivita, se kterou k řešení přistupoval, by ovšem vyžadovala rozsáhlé přípravy, což bylo v rozporu s nutností flexibilně reagovat na nové hrozby. Colin Powell si ale myslel, že odvrácení konfliktu a obezřetnost jsou tou nejlepší cestou. Před válkou v Iráku totiž upozorňoval G. W. Bushe na možnost, že brzy přijdou sankce OSN, které mohou donutit Husajna plnit podmínky mezinárodní komunity. Powell se navíc snažil striktně prosadit útok na Irák až po získání podpory Kongresu a mezinárodních sil.⁸⁰ Republikánský vůdce v Senátu Trent Lott z Mississippi a šéf republikánské většiny ve Sněmovně reprezentantů Tom DeLay z Texasu jednoznačně útok na Irák podpořili.⁸¹ Senátoři z Komise pro zahraniční vztahy Richard Lugar a Joseph Biden se snažili připravit usnesení, které by omezilo Bushovu snahu o samostatné kroky v této oblasti, naopak demokraté senátor Joseph Liebermann a kongresman Richard Gephard podporovali snahy administrativy, konkrétně Dicka Cheneyho a ministerstvo obrany, kde byli soustředění hardlineři v protiváze proti umírněnému ministerstvu zahraničí.⁸² Richard Lugar, republikánský senátor za Indianu (a několik jeho kolegů senátorů) chtěl, aby USA více spolupracovaly s Radou bezpečnosti OSN, a byl ve svém postoji v ještě větší opozici vůči establishmentu než Powell, ovšem potom na začátku roku 2003 se ztotožnil s postupem Bushovy administrativy.⁸³ Lugarův příklad ukazuje, že umírnění měli pouze poradní hlas, kterým neměli na prezidenta tak

---

⁷⁸ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 21-23; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 21-23.

⁷⁹ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 24-26.

⁸⁰ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 214-215.

⁸¹ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 24-26.

⁸² SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 54-55.

⁸³ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 24-26.

zásadní vliv. Navzdory tomu, došlo ke shodě lídrů v Kongresu⁸⁴, a to poměrně hladce. Bush při rozhodování o Iráku předpokládal, že domácí podpora bude nezbytná. Ve vedení Kongresu ji získal, ve vládě byla situace komplikovanější.

V americké administrativě tak šlo především o rozkol Cheney, Rumsfeld na straně jedné a poradkyně pro národní bezpečnost Riceová a Powell na straně druhé.⁸⁵ K odpůrcům zásahu v Iráku se přidal také James Baker. Realista Henry Kissinger varoval před unilaterálním postupem, což naznačuje, že Bushova počáteční snaha o multilateralismus mohla vycházet z určitého ohledu amerického prezidenta na realismus.⁸⁶ Powell se pokoušel přenést rozhodování i mimo USA, vytvořit nátlak na Bushe a jeho spojence Blaira, aby zvážili válku v Iráku, Powell se toho snažil dosáhnout jednáním s britským ministrem zahraničí Jackem Strawem, který zastával stejně umírněný názor jako Powell a nechtěl, aby se VB zapojila bez schválení akce ze strany OSN.⁸⁷ VB byla ovšem rozštěpená. Bushova slova o Husajnovi, že „bez něj na tom bude Amerika lépe“, měla zastánce i u některých Britů.⁸⁸ Tento výrok považujeme za velmi unifikační. Právě jím Bush dokázal sjednotit rozrůzněné názory uvnitř USA a vytvořit z nich unitárního aktéra- tedy aktér k obrazu svému.⁸⁹ Určitá shoda amerického umírněného křídla tedy panovala ve větší míře spíše s Francouzi než s Brity. Jacques Chirac i Brent Scowcroft si mysleli, že válka v Iráku přinese „destabilizaci celého regionu“.⁹⁰ G. W. Bush nepředpokládal, že bude muset řešit tak rozsáhlou heterogenitu

---

⁸⁴ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 24-26.

⁸⁵ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 24-26; POWELL, Colin. *US secretary of state Colin Powell's statement on Iraq's weapons declaration* [online]. The Guardian, 20.12. 2002 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2002/dec/20/iraq.usa1>.

⁸⁶ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 160-163.

⁸⁷ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 160-163.

⁸⁸ HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, Religion and violence. s. 71-77;1-189; citace: HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, Religion and violence. s. 75.

⁸⁹ HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, Religion and violence. s. 71-77;1-189; citace: HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, Religion and violence. s. 75.

⁹⁰ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 145-149; citace: HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 145-149; HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, Religion and

názorů uvnitř jednotlivých cizích států. Na domácí vládní úrovni se mu podařilo získat respekt a vliv neokonů byl ministerstvem zahraničí vyvažován, tam kde tento princip nepomohl, zafungoval Bushův již zmíněný unifikační výrok.⁹¹ Ten je nejtypičtějším projevem reakcí na nové bezpečnostní hrozby po 11/9. Je důkazem o tom, že Bush používal „protiteroristický standard“ na druhou válku v Iráku, protože v obecnějším smyslu referoval o tom, že americká pozice celkově nebude odstraněním Husajna ohrožena, tedy i pro dosahování dalších cílů, a tím nejdůležitějším byl pro G. W. Bushe boj proti terorismu. Bushův důraz na daný kontext byl tedy pro prezidentovo rozhodnutí jít v roce 2003 zásadní. To, že se po 11/9 Bushovy zájmy setkaly s dlouhodobým cílem neokonů mohlo mít na Bushe ml. určitý marginální vliv, ale ne klíčový. Ačkoliv to tedy vypadalo, že neokoni měli mírně navrch před umírněnými, nakonec o vstupu do Iráku rozhodl Bush na základě okamžitého užití realismu spjatého s bezpečnostním kontextem po 11/9.

Souboj jednotlivých postojů probíhal i uvnitř entit, které měly původně sloužit spíše jako nástroj pro USA- tedy v NATO a v britském vedení. „*Mezinárodní komunita*“ je termín používaný právě pro „*USA a jejich spojence*“, Evropu a USA nebo pro komunitu se všeobecným společenským názorem sloužícím k ospravedlnění určitých politik, případně pro sdílenou vizi lepšího světa a udržování míru.⁹² S ohledem na všechny tyto možnosti využití mezinárodní komunity se Bush rozhodl NATO jako takovou mezinárodní komunitu respektovat, případně zapojit do svých plánů. Pro liberály bylo pokračování existence NATO i po konci studené války vítězstvím transatlanticismu, jiný názor zastávali lidé poukazující na přesun centra pozornosti z Evropy do Číny. Pro některé neorealisty vývoj znamenal selhání jejich předpovědi, které se opírala o tvrzení, že neexistence hrozby ze strany SSSR vyústí v zánik Severoatlantické aliance, protože uvnitř ní vznikne napětí. John Mearsheimer pak předpokládal, že konec činnosti této organizace nastane např. v důsledku zvyšujícího se

---

violence. s. 71-77;1-189; citace: HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, Religion and violence. s. 75.

⁹¹ HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, Religion and violence. s. 1-189; citace: HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, Religion and violence. s. 75.

⁹² BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč. 81, č. 1, Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs. s. 31-33; citace: BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč. 81, č. 1, Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs. s. 31-33.

nacionalismu v Evropě.⁹³ Bush ml. by se v tomto případě blížil k realismu v tom směru, že NATO byl aktér, se kterým neuměl naložit. Největší potíže pak způsobovala neunitárnost této organizace. Americký prezident potřeboval z časových důvodů reagovat v rámci kontextu nových bezpečnostních hrozeb flexibilně. Proto si rychle ujasnil, že za sebou musí mít Velkou Británii, u ostatních evropských států spoléhal na tzv. bandwaggoning definovaný Stephenem Waltem jako příklon k silnějšímu aktérovi.⁹⁴ Ten měl nastoupit až po vyhrané válce v Iráku a byl v podstatě důsledkem nevydařené snahy o obnovení aliance, která USA pomohla v Afghánistánu.

Britský premiér Tony Blair se jevil jako aktér, který byl bytostně přesvědčen o správnosti svého postoje vůči Iráku. Svoji pozici ovšem musel v demokratickém státě obhajovat. S velitelem armády generálem Sirem Charlesem Guthriem, který premiéra přesvědčil, aby poprvé od roku 1985 armádě navýšil rozpočet, udržoval pevné spojení. Na druhou stranu, měl britský premiér spíše čistě formální korektní vztahy s Peterem Rickettsem, šéfem The Joint Intelligence Committee (JIC), tedy organizací, která zastřešovala všechny tři hlavní zpravodajské složky- MI6 zabývající se domácími hrozbami, SIS mající na starost zahraniční špionáž a vládní odposlouchávací stanici GCHQ- které na Blairovu žádost vypracovaly zprávu o iráckém jaderném programu, v níž vyjádřily rostoucí obavy z toho, že Husajnov režim představuje hrozbu.⁹⁵ Blair tedy neměl větší problém ve vztahu k armádě ani tajným složkám a soustavně směřoval k válce. Proto se snažil získat důkazy, které by situaci v Iráku více rozkrývaly, jenomže se potýkal s odporem ve vládě. Podle tiskového mluvčího Alistaira Campbella vicepremiér John Prescott a ministr obrany John Reid nebyli nadšeni tím, že 18. března 2003 se Blairovi podařilo získat 396 hlasů proti 217 svolení parlamentu k vyslání vojsk do Iráku. Navíc pověst vlády utrpěla šrám, když Campbell svěřil své ad hoc tiskové agentuře Coalition Information Centre (CIC), vytvořené pro válku v Afghánistánu a obnovené pro druhou válku v Iráku, příkaz vypracovat složku o Husajnově vztahu k lidským právům a vypukl skandál, protože text byl plagiátem starších zpráv o Iráku a vysloužil si název „*pochybná složka*“ („*dodgy dossier*“).⁹⁶ Pro Blaira bylo získání podpory veřejnosti aspektem,

---

⁹³ DUNN, David Hastings. Assessing the Debate, Assessing the Damage: Transatlantic Relations after Bush. *The British Journal of Politics and International Relations; Political Studies Association*. 2009, roč. 11, s. 6-7.

⁹⁴ EHRENBERG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 117.

⁹⁵ KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s. 22-25.

⁹⁶ ROE, Paul. Actor, Audience(s) and Emergency Measures: Securitization and the UK's Decision to Invade Iraq. *Security Dialogue*. 2008-12-01, vol. 39, issue 6, s. 629-631,615; citace: ROE, Paul. Actor, Audience(s) and

který více neproblematizoval, protože jeho přesvědčení o tom, že Husajn je nebezpečný, britského premiéra také přivedlo k předpokladu, že i ostatní musí vidět to, co on. Paul Roe se dívá na zapojení VB do války v Iráku v roce 2003 optikou kodaňské školy a upozorňuje na dvě myšlenky Buzana, Waevera a de Wildeho, z nichž první se týká důležitosti bezpečnosti, protože podle nich bez jejího zajištění vše ostatní ztrácí smysl a druhá pojmu sekuritizace, který popisují jako „*intersubjektivní nastavení mezi aktérem a veřejností, kdy je vnímána vnější hrozba, která legitimizuje aktéry k vypořádání se s touto hrozbou pomocí výjimečných prostředků*“, Roe to pak aplikuje na vztah Blaira a britské veřejnosti, kdy byly irácké WMD vnímány jako hrozba, ale lidé na ní nechtěli reagovat vojenským zásahem.⁹⁷ Přesto se premiérovi podařilo intervenci proti Husajnovi prosadit, protože VB je parlamentní systém.⁹⁸

Blair byl na rozdíl od svého ministra zahraničí Jacka Strawa přesvědčený o větší možnosti predikce v období od 11/9 až do druhé irácké války a jako možnost druhé volby si ponechával raději pat než smír preferovaný Strawem. Jinak se oba dva na vnímání mezinárodní situace shodli. Chirac a francouzské ministerstvo zahraničí, nejdříve vedené Hubertem Vedrinem, poté Dominiqueem de Villepenem, mezi obdobími po 11/9 a před druhou iráckou válkou v roce 2003 změnili názor a začali vidět mezinárodní prostředí jako více kooperující, prezident na rozdíl od ministerstva více spoléhal na strategii spolupráce při reakci na tuto změnu. Názor demokratických zemí VB a Francie nebyl dílem pouze jediné osoby lídra, hrály roli i další instituce. Waltova rovnováha moci je dána více než mocí samotnou spíše vnímáním hrozeb, což podle Maliciho vysvětluje, proč Francie souhlasila s invazí do Afghánistánu, ale už ne v roce 2003 do Iráku, Francie totiž měla tendenci vidět mezinárodní situaci jako mnohem lepší, než jaká byla bezprostředně po 11/9.⁹⁹ Vidíme, že britský premiér a francouzské ministerstvo zahraničí tedy představují spíše hardlinery, francouzský prezident a britské ministerstvo zahraničí spíše umírněné. Je třeba poukázat na to, že nakonec v obou případech

---

Emergency Measures: Securitization and the UK's Decision to Invade Iraq. *Security Dialogue*. 2008-12-01, vol. 39, issue 6, s. 629-631,615.

⁹⁷ ROE, Paul. Actor, Audience(s) and Emergency Measures: Securitization and the UK's Decision to Invade Iraq. *Security Dialogue*. 2008-12-01, vol. 39, issue 6, s. 615-618; citace: ROE, Paul. Actor, Audience(s) and Emergency Measures: Securitization and the UK's Decision to Invade Iraq. *Security Dialogue*. 2008-12-01, vol. 39, issue 6, s. 615- 616.

⁹⁸ PETERSON, John. Keynote Article: Europe, America, Iraq: Worst Ever, Ever Worsening?*. *JCMS Annual review*. 2004, roč. 42, s. 16-17.

⁹⁹ MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-112.

zvítězily strategie zastávané lídrem státu- tedy britským premiérem a francouzským prezidentem, což může být důkazem, že i přes rozpory uvnitř vedení se lídři zemí snažili alespoň zdání realisty předpokládaných unitárních aktérů- států uměle navodit. Co se týká hrozeb terorismu a nestability na Středním východě, tak situaci viděli aktéři- státy stejně, ovšem nutnost reagovat na ně byla odlišná. Souviselo to s tím, že nezbytnost změnit systém odpovědí na nové hrozby po 11/9 viděl pouze Bush, Francouzi a Němci chápali bezpečnostní kontext jako nezměněný. 11/9 pro ně nebyla událost, která by bezpečnostní situaci natrvalo a zásadním způsobem zformovala do zcela jiné podoby.

Vnitropolitická situace v Německu byla velmi zajímavá, protože německý kancléř neměl pevně daný postoj vůči iráckému režimu. Po zahájení války v Iráku nebyl Gerhard Schröder nejviditelnějším odpůrcem, čehož si všimnul Bílý dům i Whitehall, vztahy německého kancléře s Tonym Blairem byly dobré, ovšem na nátlak svých voličů se od americko-britské koalice odvrátil plně.¹⁰⁰ Schröderův soupeř-konzervativní lídr bavorské CSU- Edmund Stoiber dokonce odmítl závazky vůči USA vyplývající z členství v NATO jako je poskytnutí německého vzdušného prostoru. Schröder přes svého volebního manažera oznámil, že do Iráku nepůjde, ani kdyby to posvětila OSN, a rozhodl se tak z toho důvodu, že voliči SPD byli protiválečně naladěni, navíc, potřeboval získat hlasy od reformované komunistické strany nesoucí název Strana demokratického socialismu.¹⁰¹ Německý předvolební souboj považujeme za naprosto klíčový moment pro roztržku v rámci NATO během druhé irácké války v roce 2003. To, že Bush podcenil a nevěnoval větší pozornost situaci v Německu a nesnažil se přesvědčit Němce, že kontrola nad Irákem by neporušila protiteroristický standard a byla by z bezpečnostního hlediska pro boj s terorismem přínosem.

2.2. Rovnováha moci jakožto efektivní nástroj

Státy si primárně chtějí udržet svoji pozici v systému, a proto systém vyvolává vyvažování, kdy se státy zapojují ke slabšímu do koalice, kde se jim dostává bezpečí a ocenění, nikoliv bandwagoning, v němž jsou státy zastrašovány lídrem; naopak státy by se připojily k silnější

---

¹⁰⁰ STOTHARD, Peter. *Thirty days: Tony Blair and the test of history*. 1st ed. New York: HarperCollins, 2003. s. 106-161.

¹⁰¹ PETERSON, John. Keynote Article: Europe, America, Iraq: Worst Ever, Ever Worsening?*. *JCMS Annual review*. 2004, roč. 42, s. 14.

straně, kdyby upřednostňovaly maximalizaci moci před zajištěním vlastní bezpečnosti, jenomže právě v anarchii je vlastní bezpečnost pro státy tím nejdůležitějším cílem.¹⁰² Po 11/9 Bushova administrativy vyhodnotila, že v asymetrickém konfliktu vůči al-Kajdě by potřebovala navýšit své kapacity. Bush se pokusil o změnu poměru sil, tedy v námi modifikovaném pojetí o změnu rovnováhy moci oproti původnímu statusu-quo¹⁰³, tím, že chtěl získat evropské spojence na svoji stranu při pokusu o stabilizaci Středního východu v novém bezpečnostním kontextu, ve kterém by bylo pro USA výhodné kontrolovat Irák, a tím posílit svoje kapacity v boji proti al-Kajdě. To se mu nepodařilo, a následně se proto vydali Američané do druhé irácké války téměř sami a doufali, že po vítězné válce nastane soft bandwagoning v jejich prospěch.¹⁰⁴ My předpokládáme, že v poslední fázi- po intervenci došlo sice k důrazu na změnu rovnováhy moci¹⁰⁵, ovšem nikoliv k soft bandwagoningu, tedy k tomu, že by se evropské státy přidávaly na stranu USA, jak si Američané přáli¹⁰⁶, ale k soft balancingu ze strany původně evropské opozice, tedy ukončení výrazné evropské kritiky USA

---

¹⁰² WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 125-127; 242; 1-251.

¹⁰³ WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

¹⁰⁴ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s.10-11; 1-207; MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-112; PAPE, Robert A. a kol. Soft Balancing against the United States. *International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-40; 7-45; WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 125-127; 242; 1-251.

¹⁰⁵ WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

¹⁰⁶ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s.10-11; 1-207; MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-112;

za vstup do Iráku, a to z toho důvodu, že USA v Iráku vojensky prohrávaly a evropská opozice nechtěla svoje vztahy s USA zhoršovat.¹⁰⁷

Podle Herze existuje přírodní mechanismus „*rovnováha moci*“ a „*politika rovnováhy moci*“, která je vědomá a zamýšlená.¹⁰⁸ Bush politiky rovnováhy moci využíval a chtěl se zorientovat se ve strukturách, v nichž znal pravidla hry a které uměl zapojit do svého cíle. Tím bylo zvyšování bezpečnosti USA, potažmo západního světa. Jemu známé prostředí byla např. struktura transatlantické spolupráce. Naopak, tam, kde panovala cizí struktura, se pokusil stávající vzorce rozrušit a ustavit nové, šlo např. o vztah USA k islámskému světu a o situaci uvnitř Iráku. Podle Sorose byla po vstupu do Iráku narušena rovnováha, která do té doby v rámci amerického systému panovala, a která vzala za své kvůli skupině ideologů toužících vojensky vydobýt americkou nadvládu ve světě.¹⁰⁹ Se Sorosem souhlasíme v tom, že k narušení rovnováhy moci v Iráku intervencí a záměrně¹¹⁰ ze strany G. W. Bushe skutečně došlo. Ovšem z jiných důvodů, než Soros předpokládá. Americký prezident Bush ml. chtěl zničit strukturu iráckého režimu, protože po 11/9 se objevilo hned několik problémů, které by intervence do Iráku jakožto jeden jediný průsečík pomohla vyřešit. Šlo o to, že Husajn se choval jako velmi nekontrolovatelný aktér a OSN ani USA jeho přístupu k mezinárodní komunitě musely věnovat zbytečně mnoho pozornosti. Irácký vůdce se takto choval i v situaci, kdy věděl, že USA mají velký zájem na co největším přehledu o dění v oblasti Středního východu. Jeho špatná kalkulace ho připravila o všechno. Změněný bezpečnostní kontext po 11/9 nerefletoval vůbec, protože kdyby ano, tak by vyhodnotil, že by pro něj bylo výhodnější dát USA elementární ujištění o tom, že jeho politické kroky budou

---

¹⁰⁷ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 57-65; PAPE, Robert A. a kol. *Soft Balancing against the United States. International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-40; 7-45; WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 125-127; 242; 1-251.

¹⁰⁸ HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, s. 200-207; citace: HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, s. 206.

¹⁰⁹ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 178-180; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. *Foreign Policy*, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. *The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

¹¹⁰ HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, s. 200-207; citace: HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, s. 206.

transparentnější a že pro americkou zahraniční politiku zaměřenou na boj s terorismem nebude představovat ještě další problém navíc. Nic takového se ovšem nestalo, a USA tak v domněnku, že eliminují irácký režim a zajistí si kontrolu nad strategicky důležitým územím, v Iráku zasáhly. Pro USA z bezpečnostního hlediska šlo o výhodný tah.

V analýze rovnováhy moci nás budou zajímat poměry sil mezi USA vs. Evropa a USA vs. vybrané státy Středního východu. Každá z těchto rovin v sobě může obsahovat politickou-, mezzo- a mikroúrovně. Politické úrovně jsou vztahy mezi většími entitami- v tomto případě USA vs. kontinentální Evropa nebo USA vs. vybrané státy Středního východu. Mezzoúroveň reprezentuje vztahy mezi státy- např. USA vs. VB a Irák vs. Irán. Mikroúrovň je domácí politická situace uvnitř státu např. Iráku. Při analýze rovnováhy moci budeme zkoumat to, jestli bylo její ustavení/pokus o její ustavení nástrojem bezpečnostně stabilizujícím, žádnou roli nehrálo, nebo bylo bezpečnostně destabilizující v bezpečnostním kontextu po 11/9.

Na rovině USA vs. vybrané státy Středního východu budeme zkoumat snahu o posílení USA vůči Iráku a Iránu a soft balancing USA vs. američtí spojenci, na rovině USA vs. Evropa nás bude zajímat soft balancing.¹¹¹ Zajímá nás změna poměru sil¹¹², tedy snaha USA reagovat na navýšení asymetrických kapacit na Středním východě a americká nedostatečnost v tomto směru. Na rovině USA vs. Evropa půjde o změnu rovnováhy moci mezi oběma aktéry, tedy o změnu poměru sil v období irácké krize v roce 2003.¹¹³

Vnímání aktérů při vyvažování moci je důležité.¹¹⁴ Bez ohledu na unilateralitu nebo multilateralitu, tedy to, zda Evropa bude, či nebude součástí této dominantní moci jako rovnocenný partner¹¹⁵ šlo o to, že Francouzi a Němci považovali USA jsou příliš silného

---

¹¹¹ PAPE, Robert A. a kol. Soft Balancing against the United States. *International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-40; 7-45.

¹¹² WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. *International Security*. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

¹¹³ WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. *International Security*. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

¹¹⁴ MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-112; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. *Foreign Policy*, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

¹¹⁵ FORSBERG, Tuomas. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 213-220; citace: FORSBERG, Tuomas.

aktéra. Tvrdíme ovšem, že se z jejich strany se v průběhu druhé irácké války v roce 2003 nejednalo o vyvažování dominantní moci USA, ale o neutralitu, kterou zaujali kvůli Bushově prezentaci USA jako dominantního národa a americké žádosti o spojenectví a spolupráci nebrali vážně, stejně jako to, že Evropa může být kvůli 11/9 zranitelnější více, než kdy předtím. USA chtěly získat spojence v Evropě v rámci strategie stínování al-Kajdy, tak aby byly flexibilní a zachovávaly protiteroristický standard i v době, kdy se chystaly na válku se státními aktéry, kteří na teroristické skupiny napojení nebyli. Bushovým cílem při pokusech o vytvoření širší koalice před vstupem do Iráku v roce 2003 tedy bylo spíše co nejlepší příprava USA na nutnost zasáhnout proti případné další vlně terorismu a paralelně s tím vést válku proti Husajnovi. Bush předpokládal, že mít za sebou silné evropské spojence by bylo nejen legitimizační, ale i mocenskou výhodou.

2.2.1. Rovina USA vs. Evropa

Na politické úrovni USA vs. kontinentální Evropa ke zlomovým okamžikům došlo, jak v roce 2003, tak při 11/9, jenomže v případě irácké krize Rusko, Německo a Francie šly proti americkým zájmům, zatímco po teroristických útocích v USA se členské státy EU i Rusko postavily na stranu USA, což bylo zpečetěno mj. zahájením obchodních jednání v Dauhá.¹¹⁶ Vytvoření komise NATO- Rusko v květnu 2002 zvýšilo pozici východní velmoci, naopak vliv NATO upadal, a to také kvůli velkému rozšíření členské základny.¹¹⁷ Rusko se tedy v tu dobu necítilo mocensky ohrožené ze strany USA a ocitlo se spíše v roli pasivního hráče. Zásah USA v Iráku nepředstavoval výrazný zásah do geopolitického rozložení sil USA- Rusko a hlavními aktéry tedy byla USA, Evropa a Irák.

German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 213-220; MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-112; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

¹¹⁶ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 11; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

¹¹⁷ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 78.

Na mezzourovni ve vztazích USA vs. Evropa se Američané nejprve zaměřili na vztah s Velkou Británií. Ten měl USA podepřít pro vyjednávání s kontinentální Evropou. Už tady se ovšem ukazuje americký ambivalentní vztah k multilateralitě. USA potřebovaly spojence, ale často jednaly příliš sebevědomě např. Rumsfeld Blairovi stížil situaci, když se britský premiér snažil získat doma podporu pro druhou válku v Iráku, protože před samotným hlasováním prohlásil, že i kdyby britský premiér ano nezískal, tak USA mohou jít do války samy.¹¹⁸ Šťastný tvrdí, že George Bush ml. nechtěl získat multilaterální podporu.¹¹⁹ S tím je ovšem nutné polemizovat, protože Bush věděl, že potřebuje spojence, ale obával se, že přílišnými žádostmi o podporu by ukázal americkou slabost. Americký prezident navíc považoval Brity za své největší spojence a není jisté, zda by se zahájením druhé války v Iráku bez jejich podpory nevyčkával. Rumsfeldovo tvrzení¹²⁰ je tedy nutné brát tak, že se jedná spíše jako snahu ukázat americkou odhodlanost, která měla v Británii vyvolat dojem, že USA jsou si naprosto jisté správností svého jednání. Blair byl pro Američany cenným spojencem. Na to ukazuje i fakt, že se vykryštoval jako aktér, který americko-britské vztahy významně zlepšil. Blair a Clinton dokázali sblížit USA a Británii po letech, kdy si Kissinger stěžoval na to, že USA nemá v Evropě stát, na který by se při jednání mohla obrátit a kdy Clinton ještě za vlády Majora v Británii v roce 1994 upřednostnil jako amerického spojence německého kancléře Helmuta Kohla a přednesl projev u Braniborské brány. Stalo se tak, protože se Clinton dozvěděl, že Major v roce 1992 vyslal do USA poradce, aby podpořil republikány v prezidentských volbách.¹²¹ Blair byl navíc pro Bílý dům důležitý i z toho důvodu, že nelpěl na dobrém vztahu pouze ke Clintonovi, spíš chtěl udržet dobrou pozici VB ve vztahu k USA, a to i za Bushe ml.

Politická úroveň USA vs. kontinentální Evropa, zejména Francie a Německo, je v době příprav na druhou válku v Iráku některými vyhraněnými osobnostmi vnímána jako polarizovaná aréna např. Robert Kagan ve svém Projektu pro Novou Ameriku napsal, že „*Amerika je z Marsu a Evropa je z Venuše*“, tedy že Evropa je příliš mírumilovná, navíc

---

¹¹⁸ PETERSON, John. Keynote Article: Europe, America, Iraq: Worst Ever, Ever Worsening?*. *JCMS Annual review*. 2004, roč. 42, s. 16-17.

¹¹⁹ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Šťastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 34.

¹²⁰ PETERSON, John. Keynote Article: Europe, America, Iraq: Worst Ever, Ever Worsening?*. *JCMS Annual review*. 2004, roč. 42, s. 16-17.

¹²¹ KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s. 11-15.

podle Rumsfelda je to „*Stará Evropa*“, která nesouhlasí s Bushem a budoucností je podle Rumsfelda „*Nová Evropa*“, tedy země, které s USA spolupracují.¹²² Francouzi se v roce 2003 neuchýlili k přímému pokusu o změnu rovnováhy moci. A to ani k soft balancingu¹²³ v rovině USA vs. Evropa, když proti Bushovi demonstrovánému nějakým významnějším odporem, ale zachovali spíše neutralitu, ani k hard balancingu v rovině USA vs. islámský svět, kdy nepovažovali Husajnov režim za hrozbu, která by mohla zasáhnout jejich vnitřní bezpečnost a ani nechápaly důvody USA, proč v Iráku intervenovat.

Ministr zahraničí Francie Hubert Védrine uvedl, že „*alianční systém ještě nezaručuje vytvoření sdílené identity*“, Brenner k tomu dodává, že tuto společnou identitu má spíše EU než evropsko-americké spojení a že Francie vidí mocenskou situaci spíše jako institucionalizovaný koncert států, které sdílejí určitá opatření k udržení míru, než jako klasickou rovnováhu sil, jejíž výsledek by byla hra s nulovým součtem.¹²⁴ Francie tedy nepřistoupila k schválnostem vůči USA a záměrnému vyvažování moci. Spíše se snažila budovat vlastní evropský projekt a USA neměly dostatek pobídek, které by byly pro Francouze dostatečně lákavé, aby s nimi vytvořila spojení.

Francie se v 90. letech 20. stol. stala jádrovou zemí pro tvorbu evropské zahraniční politiky, protože se s ní na jednu stranu počítalo jako se součástí protiváhy proti USA po konci studené války a na stranu druhou jako se zárukou, že pomocí Ekonomické a měnové unie zamezí opětovnému vzestupu Německa. Francie také ukázala, že se v případě potřeby dokáže spojit i se svým odvěkým rivalem- VB, a to např. v roce 2002, kdy obě země v RB OSN ostře oponovaly americké snaze získat zdroje pro financování mírových operací a vyjmout americké občany z pravomocí Mezinárodního soudního dvora.¹²⁵ Jistý smysl pro realitu a ne zcela nepřátelské vztahy s VB opět ukazují, že nešlo o výraznou polarizaci mezi USA a VB

---

¹²² EHRENBERG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s.116-119; citace: EHRENBERG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s.116-119.

¹²³ PAPE, Robert A. a kol. Soft Balancing against the United States. *International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-40; 7-45; WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. *International Security*. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

¹²⁴ BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s.199-200,191; citace: BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 199-200.

¹²⁵ BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 197-198;191.

na jedné straně a Francií na straně druhé, ale spíše ad hoc nesouhlas Francie s Bushovou politikou vůči Iráku v roce 2003.

K Francii a Německu, která chtěly pokračovat v diplomatických prostředcích a neútočit na Irák, se přidala Belgie a Řecko, ke koalici USA- Velká Británie- tedy té připravující se na tažení proti Husajnovu režimu- patřilo Španělsko, Itálie, Dánsko, Polsko, Portugalsko, Maďarsko a Česká republika.¹²⁶ Rumsfeld vytvořil koncept „*koalice ochotných*“ jako protiváhu proti opozici v rámci NATO, velkým cílem americké kritiky se stalo např. také Německo nebo Turecko, které byly předtím loajálními spojenci USA.¹²⁷ Ze strany USA tedy k pokusu o stigmatizaci nespolupracujících zemí došlo, opoziční síly vůči USA ovšem nebyly těmi, kdo by se snažil roztržku dále rozdmýčovat. Politika cukru a biče ze strany USA vůči evropským státům pokračovala. Ehrenberg a kol. upozorňují, že Stephen Walt považoval tzv. „*bandwaggoning*“, tedy rozhodnutí malých aktérů připojit se k silnějšímu aktérovi, za krátkodobé, často nucené, a nebezpečné, což se podle Ehrenberga a kol. stalo, když se malé státy- Albánie, Bulharsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Makedonie, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko- podepsali pod tzv. „*Vilniuské prohlášení*“ podporující změnu režimu v Iráku, v tomto případě se jednalo ale spíše o soft bandwaggoning.¹²⁸ I když Bushovi se nepodařilo získat na mezzourovni Francii a Německo, u malých evropských států byl úspěšnější. Bush tehdy totiž využil šance a narušil vazby malých států na jejich regionální mocenská centra např. ČR se v roce 2003 měla dilematem mezi tím být samostatnou zemí, která je schopná aktivně vyjádřit svůj názor, nebo zemí závislou na postoji Německa, které je k invazi do Iráku zdrženlivé.¹²⁹ Bush sice touto cestou získal některé menší evropské státy, ovšem jeho vítězstvím to nebylo, protože šlo o bezpečnostně destabilizující zásah do poměru sil. A to

---

¹²⁶ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 45-47.

¹²⁷ BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč. 81, č. 1, Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs. s. 43; citace: BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč. 81, č. 1, Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs. s. 43

¹²⁸ EHRENBURG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 117; citace: EHRENBURG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 117; PAPE, Robert A. a kol. Soft Balancing against the United States. *International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-40; 7-45; WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 125-127; 242; 1-251.

¹²⁹ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 55.

z toho důvodu, že svým vyvažováním sice zabránil tomu, aby se celá kontinentální Evropa dostala pod vliv Francie, na stranu druhou ovšem zablokoval možnost, aby USA získaly přízeň Evropy jako celku.

Oproti předpokladu se jako nejproblematictější tedy nejeví politická úroveň, kde se Bush, byť rozpačitě, snažil v OSN získat evropské spojence, ale mikroúroveň. Tu zvládl v případě menší států střední a východní Evropy, ovšem podcenil vnitropolitickou situaci v Německu.¹³⁰

Gordon a Shapiro tvrdí, že roztržka v NATO kvůli Iráku v roce 2003 byla nesprávně vnímaná jako „*karikatura unilateralistických a militaristických USA a pacifistickou Evropou*“ a podle nich nebyla příliš velká, dále říkají, že USA zřejmě byly schopny válku v Iráku v roce 2003 zvládnout i bez zapojení evropské opozice, popř. pouze s pomocí krátkodobých ad hoc koalic.¹³¹ Souhlasíme s tím, že v roce 2003 se jednalo spíše o neutralitu, nikoliv o závažnou roztržku mezi státy NATO, ovšem bez širší koalice byly USA při intervenci do Iráku velmi znevýhodněny, a to jak po stránce legitimizační, tak po stránce vojenské.

Právě na rovině USA vs. Evropa lze ukázat, že na rozdíl od Bushe, evropská opozice v roce 2003 neřešila irácký problém jako realistický aktér, protože nekladla přílišný důraz na moc a vlastní bezpečnost, ani do explicitního vyvažování se nepouštěla, protože odstranění iráckého režimu nepovažovala za bezpečnostně stabilizující krok.

2.2.2. Rovina USA vs. vybrané státy Středního východu

Na této druhé rovině rozlišujeme dále politickou úroveň- USA vs. státy Středního východu, mezzouroveň- Irák vs. Irán a mikroúroveň- vnitřní situace v Iráku.

Podle Haasse je dobré držet se pravidla, že „*na Blízkém východě může být nepřítel tvého nepřítele stále i tvým nepřítelem*“, což vyvozuje z neúspěšné snahy podlomit fundamentalismus iráckého režimu tím, že ho USA začaly více podporovat na úkor Iránu během irácko-iránské války.¹³² Clintonova administrativa vyhlásila nový přístup, když

---

¹³⁰ STOTHARD, Peter. *Thirty days: Tony Blair and the test of history*. 1st ed. New York: HarperCollins, 2003. s. 106-161.; PETERSON, John. Keynote Article: Europe, America, Iraq: Worst Ever, Ever Worsening?*. *JCMS Annual review*. 2004, roč. 42, s. 14.

¹³¹ GORDON, Philip H a Jeremy SHAPIRO. *Allies at war: America, Europe, and the crisis over Iraq*. New York: McGraw-Hill, c2004, vi, s. 185-186; citace: GORDON, Philip H a Jeremy SHAPIRO. *Allies at war: America, Europe, and the crisis over Iraq*. New York: McGraw-Hill, c2004, vi, s. 185-186.

¹³² HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 31; citace: HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 31.

označila jak Irák, tak Irán za hrozbu a ohlásila snahu vyvážit potenciální negativní záměry obou těchto zemí pomocí ostatních regionálních spojenců, nikoliv přidat se na stranu jednoho z nich a balancovat proti druhému, celý záměr pod taktovkou Martina Indyka dostal název politika „dvojitýho zadržování“.¹³³ Mezzouroveň Iráku a Iránu je nejdůležitější a ústřední ukázkou toho, že G. W. Bush nejenže nevyužil, ale také rozrušil klasickou rovnováhu ustavenou už v 80. letech 20. stol. Důvodem je to, že Bush ve svém intuitivním realistickém přístupu využíval také neorealistického prvku struktury, u kterého nebyla nejdůležitější pouze její rovnováha, ale také fakt, že se orientuje v jejích pravidlech, tzn. struktury, kterou si sám vytvořil. Tudíž stabilita Irán-Irák pro něj byla nečitelná.

Po 11/9 ovšem nabyla na významu pro vysvětlení změny bezpečnostní kontextu politická úroveň. Islamistická hnutí na Blízkém východě vidí evropské státy jako ty, které podporují tamní autoritářské režimy. Dále se na ně pohlíží jako na aktéry, kteří zavedli koloniální režim, což bylo akcentováno zejména v souvislosti s britským angažmá v Afghánistánu a Iráku nebo francouzskou podporou anti-syrského křídla v Libanonu, a tudíž bylo těžké, aby Evropa dosáhla svého cíle a začala¹³⁴ „vyvažovat americko-izraelskou dominanci“.¹³⁵ Samotná rezervovanost blízkovýchodních států k bývalým kolonizátorům tedy přispěla k tomu, že se významní aktéři kontinentální Evropy dostali v roce 2003 spíše do pasivnější role a nesnažili se spolu s blízkovýchodními režimy přispět k zastavení Bushovy politiky. Evropa totiž byla také vetřelcem, jenomže Husajn spoléhal právě na to, že případný americký útok bude omezen francouzským a ruským přístupem a že celá akce bude málo nákladná a lepší, než kdyby přiznal mezinárodní komunitě, a hlavně svému soupeři- Iránu, vlastní slabost a ukázal inspektorům, že žádné WMD nevlastní.¹³⁶ Husajnovo spoléhání se na vyvažování mezi evropskou opozicí a USA tedy nevyšlo, protože Evropa se s výjimkou VB aktivně konfliktu

---

¹³³ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 31; 156-157; citace: HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s.156.

¹³⁴ TARDY, Thierry. *European security in a global context: internal and external dynamics*. New York: Routledge, 2009, xx, s.135-142; citace: TARDY, Thierry. *European security in a global context: internal and external dynamics*. New York: Routledge, 2009, xx, s. 140-142.

¹³⁵ TARDY, Thierry. *European security in a global context: internal and external dynamics*. New York: Routledge, 2009, xx, s.135-142; citace: TARDY, Thierry. *European security in a global context: internal and external dynamics*. New York: Routledge, 2009, xx, s. 140-142.

¹³⁶ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 31; citace: HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 245.

neúčastnila, ani mu významně a účinně neodporovala. Naopak, snaha USA o změnu poměru sil¹³⁷ mezi jimi a některými státy Středního východu, tedy na politické úrovni, začala.

Bitva byla rozehraná už od první války s Irákem. Během promyšlené zásahu v Perském zálivu museli Američané brát v potaz ostatní arabské aktéry např. Saudské Araby, jejichž velitele prince Chálida upozornili na to, aby se s Iráčany nevítal jako s muslimskými bratry. Ještě ožehavější byla otázka kurdská, kdy Američané nechtěli zasáhnout do šarvátek mezi Iráčany a Kurdy na severu Iráku, protože americká pomoc kurdskému národu by vyvolala obavy u amerického spojence- Turecka.¹³⁸ Tento aktér se stal důležitý i v roce 2003. Paul Wolfowitz pokáral turecké generály za to, že ve své zemi nezískali větší vliv, a tamní parlament odmítl spolupráci s USA při intervenci do Iráku, navzdory tomu, že turecká vláda Američany podpořit chtěla.¹³⁹ Bush předpokládal, že Turecko v čele s nově zvoleným premiérem Erdoganem se ke Spojencům časem možná přidá a důležité bylo zajistit, aby alespoň turecká armáda nenapochodovala do severního Iráku. Dále americký prezident předpokládal, že i ostatní skeptické státy se postupně přikloní na stranu USA, které v rámci finálního válečného plánu Op Plan 1003 V vstoupí do Iráku, a to na přání Bushe bez ohledu na to, zda Husajn a jeho synové zemi opustí, nebo ne.¹⁴⁰ Američané se tedy po fázi nevydařené snahy o hard balancing vůči al- Kaidě prostřednictvím intervence do Iráku, tedy po pokusu o získání více spojenců pro druhou iráckou válku, uchýlili ke snaze nejprve navýšit moc a po vítězném tažení na Bagdád získat jako bonus za vyhranou válku větší náklonnost evropských států pomocí efektu soft bandwagoningu. Důležití byli mj. i neevropští potenciální spojenci USA. Zatímco Turecko tedy představovalo spíše komplikující faktor¹⁴¹, Americký věrný spojenec-

---

¹³⁷ WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

¹³⁸ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 31; citace: HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 116-136.

¹³⁹ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 48-52.

¹⁴⁰ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 364-371.

¹⁴¹ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 48-52; 10-11; 1-207; PAPE, Robert A. a kol. Soft Balancing against the United States. *International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-40; 7-45; WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 125-127; 242; 1-251.; LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

Saudská Arábie- nikoliv. Ta pouze kritizovala, že ministerstvo obrany se pokusilo v otázce Iráku kontaktovat saudskou opozici, a připomněla dobré vztahy s rodinou Bushů i s USA, konkrétně fakt, že Saudové chtějí podpořit Američany proti Husajnovi a že podobně vystupovali i v minulosti, když prezident Clinton dostal v roce 1994 nabídku od saudskoarabského krále Fahda, aby společně Saddáma Husajna svrhli.¹⁴² Motivací Saudů spolupracovat s Američany vznikla mj. kvůli tomu, že Saudská Arábie se dostala do rolí rukojmích. Operace Desert Shield měla za úkol odstrašit Husajna od útoku na Saudskou Arábii a USA do ní vstupovaly se značným sebevědomím, když Powell uvedl, že USA mají leteckou převahu a Iráčané zranitelnou komunikační síť a málo kvalitní ozbrojené síly.¹⁴³ Saudové se tedy s Američany příliš zapletli, než aby mohli od spolupráce odstoupit. USA se v druhé válce s Irákem snažily opírat i o další režimy. Tenet a Franks spolupracovali s jemenským prezidentem Ali Abdullahem Salihem a se šéfem jordánské zpravodajské služby Saadem Khairem.¹⁴⁴

Po celou dobu, kdy se Američané snažili oslabit Husajnov režim, byla pro jejich rozhodování podstatná úloha mikroúrovně. Ta byla důležitá i při vojenských přípravách.¹⁴⁵ V rámci vnitrostátního vyvažování moci existují tři základní scénáře, přičemž první počítá s tím, že domácí lídr chce vyvažovat, protože považuje jiného mezinárodního aktéra za hrozbu, zatímco jeho podporovatelé vyvažování zdržují, protože mají na tohoto aktéra ekonomické vazby a vyvažování by zhoršilo jejich vnitrostátní pozici a nahrálo opozičním silám. Druhý scénář popisuje situaci, kdy domácí lídr chce vyvážit vnější hrozbu, ovšem proti tomu je opozice, protože má ekonomické vazby na cizího aktéra. V třetím případě se elity domácího lídra i domácí opozice shodují na tom, že vnější aktér představuje hrozbu a jeho vyvážení neznamená domácí rozložení sil, a že je tedy třeba jeho sílu vyvážit.¹⁴⁶ Ani jedno z těchto

---

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205; MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-112;

¹⁴² WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 228-231; 364-371.

¹⁴³ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 31; citace: HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 64;60.

¹⁴⁴ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 111.

¹⁴⁵ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 158-167.

¹⁴⁶ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi,s. 60-69; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit.

schémat nenašlo naplnění, ačkoliv USA si pro svoji intervenci v oblasti přály zinscenovat scénář číslo dvě. Na podporu případného převratu se Iráckému národnímu kongresu dostalo od Clintonovy administrativy finanční částky ve výši 12 milionů dolarů, což odpovídalo tomu, že Američané neměli mnoho možností, kam prostředky distribuovat, protože kromě této kurdské opoziční organizace existovala už pouze jedna větší s názvem Irácká národní dohoda.¹⁴⁷ Bush se snažil irácké vnitropolitické situace využít ve svůj prospěch a dal si schůzku s iráckými opozičníky a zajímal se o místní poměry a možnost zavedení demokracie v Iráku v momentě, kdy z prezentace důstojníka CIA McLaughlina bylo patrné, že USA nemají proti Husajnovi žádné přesvědčivé důkazy o iráckém vývoji WMD.¹⁴⁸ To může být důkazem, že Bush považoval pro USA za výhodné vstoupit do Iráku „pouze a jenom“ pro získání nově kontrolovaného prostoru v oblasti Středního východu.

Mezi kurdské opoziční irácké strany patřila Kurdská demokratická strana, která kontrolovala cestu z Iráku do Turecka a vydělávala na tom vysoké finanční částky, druhou byla Kurdská vlastenecká unie v čele s Jalalem Talabaním.¹⁴⁹ Tenet slíbil Kurdům peníze, protože CIA mohla své spojení kupovat, ovšem kdyby to udělalo Ministerstvo zahraničí USA nebo Ministerstvo obrany USA, mohlo by jít o případ nelegální korupce, tudíž to byla zpravodajská služba, která chtěla získat kurdské lídry Jalala Talabaniho a Massouda Barzaniho na svou stranu.¹⁵⁰ Nakonec Američanům jakékoliv plány rovnováhy na vnitroirácké mikroúrovni nevyšly. Přebírat v Iráku by byl nejlevnější variantou, ale tamní opozice byla roztržštěná a neměla mnoho sil.¹⁵¹

Zajímavou úlohu získal princip rovnováhy moci po vstupu USA do Iráku v roce 2003.¹⁵² Rovnováha moci je prvek, který z demokracií činí nejlepší možnou formu vládnutí, protože je

---

2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205; WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

¹⁴⁷ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 158-167.

¹⁴⁸ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 241-260.

¹⁴⁹ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 141-143;241-260.

¹⁵⁰ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 116-117.

¹⁵¹ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 180-181.

¹⁵² WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 19-21.

v ní ošetřeno balancování zájmů centrálního vedení a dalších částí.¹⁵³ Američané ovšem mikroúroveň nezvládali ani ve fázi po pádu Husajnova režimu a jejich cílem nebyla demokracie, ale spíše efektivní dlouhodobá kontrola nad územím. Po negativní zkušenosti, kdy před válkou k vyvážení Husajna na domácí scéně nedošlo, Američané věřili, že jejich vlastní implantovaná struktura bude stabilnější, než když se pokusí nechat místní síly působit proti sobě, ať už řízeně, či zvolením taktiky laissez-faire. Tomu nahrávala i logika lokálního vyvažování, která by se bez americké kontroly nemusela shodovat s americkými zájmy. Na domácí úrovni jsou totiž aktéři často ochotni obětovat svoje koaliční zájmy i ignorovat řešení nejlepší pro budoucnost celého státu a rozhodující je pro ně přínos vyvažování pro vlastní volební obvod a změna vlastní pozice v rámci vnitrostátní politiky.¹⁵⁴ Američané si uvědomili, že při znalosti místní situace a vložení velkého úsilí do mezinárodní intervence by bylo zcela nesmyslné ponechat Irák bez rekonstrukce. Naopak podle Bushova intuitivního realismu to byla fáze, kdy mělo dojít k vybudování půdy vhodné pro obranu před novými bezpečnostními hrozbami.

2.3. Bezpečnostní dilema a preventivní útok

„Bezpečnostní dilema“ je podle Herze situace, kdy aktéři musí akumulovat moc, protože se obávají, že pokud si bezpečí nezajistí, tak budou ovládnuti jinými aktéry, bezpečnostní dilema se odehrává v anarchickém prostředí.¹⁵⁵ U bezpečnostního dilematu je důležité určení

---

¹⁵³ SMITH, Michael Joseph. *Realist thought from Weber to Kissinger*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, c1986, xii, s. 111-113.

¹⁵⁴ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 60-61; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205; WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

¹⁵⁵ HERZ, John H. Idealist Internationalism and the Security Dilemma. *World Politics* [online]. 1950, roč. 2, č. 02, s. 157; WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 228;249;186-187; 1-251 dle: HERZ, John H. Idealist Internationalism and the Security Dilemma. *World Politics* [online]. 1950, roč. 2, č. 02, s. 157-180; SMITH, Michael Joseph. *Realist thought from Weber to Kissinger*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, c1986, xii, s. 100-105; citace: SMITH, Michael Joseph. *Realist thought from Weber to Kissinger*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, c1986, xii, s. 105; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has*

momentu, který už vyžaduje rozetnutí dilematu útokem na nepřítele. USA vyčkávaly a analyzovaly důvody Husajnovy komunikace s OSN ohledně inspekcí, jenomže po 11/9 se americká citlivost vůči nestabilitě a na Středním východě zvýšila a USA se v rámci bezpečnostního dilematu uchýlovaly ke snaze eskalovat bezpečnostní opatření, které by byly výhodné pro jejich pozici pro boj s al-Kajdou a chtěly získat irácké území. Husajn toto nečekal, protože přecenil „pacifistické“ tendence, které jsou výrazným rysem liberálního státu.¹⁵⁶ Neuvědomil si, že USA už dávno do této kategorie nepatří. Evropská opozice americký postup vůči Iráku a případnou výhodnost kontroly iráckého území pro boj proti al-Kajdě nechápala. Přitom Francouzi některé postoje sdíleli např. uznali, že je v některých případech třeba preemtivního řešení. Po 11/9 také připouštěli, že existuje asymetrie, hrozby od nestátních aktérů a nové hrozby.¹⁵⁷ Právě to dokazuje, že Francie vnímala bezpečnostní realitu, ale nepovažovala dobytí Iráku za krok, který by Západu pomohl ke stabilizaci Středního východu.

„Preventivní a preemtivní válka“ plus unilateralismus v podobě „nezávislosti na ostatních mezinárodních aktérech v případě hájení amerických zájmů“ jsou prvky, které se staly součástí dokumentu Defense Planning Guidance (DPG), ten vytvořili I.Lewis Libby, Zalmay Khalilzad a Paul Wolfowitz na žádost tehdejšího ministra obrany Richarda Cheneyho už v roce 1992, tato politická linie patřila k těm, které se spíše v čase vyvíjejí pomaleji, než aby vznikly v krátké době a byly okamžitě implementovány.¹⁵⁸ Tato strategie až do zhoršené bezpečnostní situace po 11/9 nenašla uplatnění. Fakt, že invazi do Iráku dlouhodobě prosazovalo křídlo mající velký vliv na G. W. Bushe je naprosto nezávislý na tom, zda bylo či

---

come [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

¹⁵⁶ HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, s.57-62, 136-137; citace: HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, s. 62.

¹⁵⁷ YOST, DAVID S. New approaches to deterrence in Britain, France, and the United States. *International Affairs*. 2005, vol. 81, issue 1, s. 83-114; citace: YOST, DAVID S. New approaches to deterrence in Britain, France, and the United States. *International Affairs*. 2005, vol. 81, issue 1, s. 112.

¹⁵⁸ HYBEL, Alex Roberto a Justin Matthew KAUFMAN. *The Bush administrations and Saddam Hussein: deciding on conflict*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2006, xvi, s. 81; citace: HYBEL, Alex Roberto a Justin Matthew KAUFMAN. *The Bush administrations and Saddam Hussein: deciding on conflict*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2006, xvi, s. 81.

nebylo pro USA bezpečnostně výhodné irácké území získat. Bezpečnostní motivy se totiž vykrystalizovaly až v letech 2001-2003.

Komunikace mezi USA a OSN na jedné straně a Husajnem na straně druhé nabyla za vlády G. W. Bushe specifické podoby, která nevypovídala pouze o předmětu hovorů- tedy WDM- ale především ukazovala na to, do jaké míry může být Husajn důvěryhodným partnerem v nestabilním regionu Středního východu pro mezinárodní komunitu. Mnohem nebezpečnější byly podle Rumsfeldova označení „*neznámé neznámé*“ než „*známé neznámé*“, mezi které Woodward řadí Husajnovy provokace.¹⁵⁹ To naznačuje, že pro vládu Bushe ml. představoval Husajnov přístup problém a motivaci, která byla sama o sobě sice nedostačující k útoku na Irák ale která v souvislosti s dalším americkým bezpečnostním zájmem- získat kontrolu nad strategickým územím Středního východu v rámci boje s terorismem- podpořila USA v rozhodnutí v Iráku v roce 2003 skutečně intervenovat. Snaha získat nad Irákem kontrolu existovala i za Clintona, protože Američané vstoupili v Iráku do jižní bezletové zóny, a poté co v roce 1996 Husajn vjel tanky do severní bezletové zóny, tak na irácké vojenské cíle dopadly americké střely.¹⁶⁰ Užití preemtivního útoku se pak projevilo pouze v tom, že americká vláda chtěla v Iráku uplatnit taktiku bleskového úderu, aby předešla případné výrazné odvetě iráckého režimu.¹⁶¹

Podle Coatese a Kriegera byl konflikt v Iráku příkladem preventivní války, který byl z důvodu špatně klasifikovaných předpokladů vyhodnocených jako preemtivní hrozby maskován za válku preemtivní, která se vyznačuje tím, že je pohotovou reakcí na bezprostředně hrozící nebezpečí, zatímco preventivní zásah je spíše rozvážným krokem podniknutým vůči vzdálené hrozbě.¹⁶² Nemyslíme si, že by se jednalo o preemtivní nebo preventivní zásah, pro USA šlo pouze o zásah, o kterém si myslely, že bude bezpečnostně stabilizující. Označení zásahu proti Husajnovi jako preemtivní nebo preventivní by se dalo považovat za mylné, protože USA šlo

---

¹⁵⁹ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 124; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 124.

¹⁶⁰ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 161.

¹⁶¹ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 33-35.

¹⁶² COATES, David, Joel KRIEGER a Rhiannon VICKERS. *Blair's war*. 1. publ. Cambridge: Polity, 2004, ix, s. 1-149; citace: COATES, David, Joel KRIEGER a Rhiannon VICKERS. *Blair's war*. 1. publ. Cambridge: Polity, 2004, ix, s. 1-149.

spíše o kontrolu iráckého území než o eliminaci Husajnova režimu. K té došlo mj. protože Husajn byl překážkou této kontrole.

3. Důvody rozdílných postojů USA a evropské opozice k intervenci v Iráku v roce 2003

V této části se podíváme na náhled USA a evropské opozice na stanovení amerického cíle- Iráku- v situaci nového bezpečnostního kontextu po 11/9, rozsahu útoku, a také na načasování intervence do Iráku v roce 2003, díky čemuž se dostaneme k důvodům jejich rozdílných postojů.

3.1. Podoba a rozsah cíle

Velká Británie na rozdíl od Francie po 11/9 změnila bezpečnostní strategii z července 2002 s názvem „*Nová kapitola*“, která byla konkrétnější než předchozí koncepce a snažila se přesvědčit, že VB svoji případnou odvetu myslí vážně. Už před tímto prohlášením byla politika vůči iráckému režimu velmi explicitní např. britský ministr obrany Geoff Hoon v březnu 2002 řekl: „*...Státy zájmu, u kterých bych si nebyl jistý, a Saddám Husajn v minulosti ukázal svoji vůli použít chemické zbraně proti vlastním lidem. V těchto druzích států přání, potřeby a zájmy obyvatel jsou víceméně pozorovány, nemůžeme vyloučit možnost, že takové státy budou ochotné obětovat svoje vlastní lidi, aby učinily tento druh gesta.*“¹⁶³ Francie ovšem oponovala proti americko-britskému určení cíle. Jacques Chirac v rozhovoru pro CNN uvedl: „*Dívám se na Saddáma Husajna stejně jako G.W. Bush nebo Tony Blair, akorát si myslím, že ve světě je mnoho diktátorských režimů, a kdybychom je chtěli všechny odstranit bez toho, aniž bychom vyzkoušeli jiné možnosti, tak bychom měli hodně práce.*“¹⁶⁴

Velmi sporným bodem v druhém iráckém konfliktu mezi USA a evropskou opozicí je rozsah odpovědi na Američany definovaný bezpečnostní zájem, který spočíval v eliminaci iráckého režimu a kontrole tamního území.

USA stály před dilematem, zda jednat umírněně, nebo ne. G. W. Bush se nakonec rozhodl pro nejtvrďší variantu- pro změnu režimu, což šlo proti počáteční snaze Francie a Německa

---

¹⁶³ YOST, DAVID S. New approaches to deterrence in Britain, France, and the United States. *International Affairs*. 2005, vol. 81, issue 1, s. 83-114; citace: YOST, DAVID S. New approaches to deterrence in Britain, France, and the United States. *International Affairs*. 2005, vol. 81, issue 1, s. 84-85.

¹⁶⁴ AMANPOUR, Christiane. *Rozhovor s Jacquesem Chiracem*. CNN NEWS. 16. března 2003, televizní zpravodajství. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=wX2rS6p3akw>.

vyjednávat. Změny rozhodnutí nepřátelského režimu lze dosáhnout selektivními omezenými zásahy tzv. „*donucující silou*“, která je střední cestou mezi rozporuplnou a nákladnou invazí a odvetou.¹⁶⁵ Jenomže americký prezident zjistil, že zmírnění rozsahu intervence, mu nemusí usnadnit postup v Iráku a nemusí vést k větší podpoře americké zahraniční politiky, ale právě naopak. Evropská opozice začala vykrývat uvolněný prostor, čímž vytvářela nátlak na to, aby Američané buď nejednali vůbec, nebo jednali radikálně.¹⁶⁶ Francie se sama svými výhrůzkami použití veta v OSN připravila o moc, protože hard-lineři v USA to pochopili tak, že jednání s opoziční Evropou a mezinárodní komunitou by bylo pouze ztrátou času, Powell následkem problematického přístupu Evropy s ní částečně omezil diplomatické kontakty.¹⁶⁷ Jenomže ani vstřícnost evropské opozice vůči USA ke změně amerického cíle nepřispěla, např. v lednu 2003, když americký prezident nastolil smířlivější rétoriku a připustil, že vstup do Iráku je „*až posledním krajním řešením*“, Chirac na to odpověděl nekompromisnějším postojem vůči iráckému režimu a vyžadoval striktní dodržení rezoluce RB OSN č. 1441, která mohla být vykládána jako úspěch pro obě strany- USA i Francii, a tudíž vedla k větší angažovanosti Francie, a následně k tomu, že Bush považoval Francii za konkurenční sílu snažící se irácký problém řešit.¹⁶⁸ Zdálo by se, že Chiracovo přitvrzení vůči Husajnovi bude pro Bushe výhodné, jenomže americký prezident předpokládal, že evropská opozice bude americké plány pouze rozkládat např. po Blixově zprávě hlásící pokrok v odzbrojení se k Villepenově návrhu dát Iráku čas připojil i Jack Straw, Francie, navíc, stále věřila, že Bush bude postupovat v souladu s OSN, což podpořil i fakt, že USA stále i po fiasku konference Le Toquet zvažovaly, že o druhou rezoluci budou usilovat.¹⁶⁹ Evropská opozice, nacházející se

---

¹⁶⁵ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 162-163; citace: HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 162-163.

¹⁶⁶ GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 336-346; 430; citace: GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 337; 346; 430; HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 162-163; citace: HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 162-163.

¹⁶⁷ GORDON, Philip H a Jeremy SHAPIRO. *Allies at war: America, Europe, and the crisis over Iraq*. New York: McGraw-Hill, c2004, vi, s.174-180.

¹⁶⁸ GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 336-346; 430; citace: GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 337; 346; 430.

¹⁶⁹ GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 336-346;430; citace: GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*.

v relativně neutrální pozici, sice aktivně USA nevyvažovala, ovšem její zaplnění uvolněných pozic- snaha o iráckém tématu aktivně jednat- přispělo k tomu, že si Bush uvědomil, že evropská opozice chce spíše ponechat status quo. On ovšem potřeboval kontrolovat Irák, a proto se uchýlil k sekundárnímu plánu- k Morgenthauově a Carrově ospravedlňování výsledky¹⁷⁰- myslel si, že rychlou a úspěšnou intervencí a nárůstem americké moci na svoji stranu v rámci soft bandwagoningu získá i evropskou opozici. Čím cílenější a hladší průběh převzetí moci by Američané uskutečnili, tím menší zdrojem další nestability by Irák mohl po intervenci být¹⁷¹, a tím lépe by evropská opozice americkou přítomnost v regionu přijímala.

Problematický byl ovšem i náhled evropské opozice na to, kdo politiku v Bílém domě určoval. Ve svém projevu k veteránům v Nashvillu se americký viceprezident Dick Cheney 27. srpna 2002 vyslovil pro „*změnu režimu v Iráku*“ a uvedl mj. tyto důvody: “*Před válkou v Perském zálivu za mnou do kanceláře na Ministerstvo obrany přišli američtí vrcholoví zpravodajští analytici a řekli mi, že Saddám Husajn je minimálně pět, možná dokonce deset let před získáním jaderné zbraně. Po válce jsme se dozvěděli, že k tomu byl mnohem blíže, možná dokonce rok od získání takové zbraně... .. Není pochyb, že Saddám Husajn má zbraně*

2005, vol. 1, issue 3, s. 337; 346; 430; HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 162-163; citace: HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 162-163.

¹⁷⁰ SMITH, Michael Joseph. *Realist thought from Weber to Kissinger*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, c1986, xii, s. 138-139 dle: MORGENTHAU, Hans J, Kenneth W THOMPSON a W CLINTON. *Politics among nations: the struggle for power and peace*. 7th ed. /. Boston: McGraw-Hill Higher Education, c2006, xxxix, s. 179 a dle: CARR E.H.. *The Twenty Years' Crisis, 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations*. 1939. 2. vyd. Londýn a Basingstoke: The Macmillan Press LTD and Papermac. s.1- 239; citace: SMITH, Michael Joseph. *Realist thought from Weber to Kissinger*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, c1986, xii, s. 138-139 dle: MORGENTHAU, Hans J, Kenneth W THOMPSON a W CLINTON. *Politics among nations: the struggle for power and peace*. 7th ed. /. Boston: McGraw-Hill Higher Education, c2006, xxxix, s. 179 a dle: CARR E.H. *The Twenty Years' Crisis, 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations*. 1939. 2. vyd. Londýn a Basingstoke: The Macmillan Press LTD and Papermac. s. 1-239; GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 336-346;430; citace: GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 337; 346; 430.

¹⁷¹ MURRAY, Williamson a Robert H SCALES. *The Iraq war: a military history*. Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard University Press, 2003, s. 92-94; HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 6-9;60; PAPE, Robert A. a kol. Soft Balancing against the United States. *International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-40; 7-45; WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 125-127; 242; 1-251.

hromadného ničení... ...je to ten samý diktátor, který je už dvě desítky let na seznamu Ministerstva zahraničí státních sponzorů terorismu. ¹⁷² Evropa se domnívala, že to jsou neokonzervativci, a nikoliv nový bezpečnostní kontext, kdo určuje Bushovu politiku. Až teroristické útoky v Madridu z března 2004 probudily EU, která si uvědomila, že je třeba jednat o protiteroristické politice.¹⁷³ Evropa si význam nových bezpečnostních podmínek uvědomila až několik let po 11/9, obezřetnost v jejím podání nebyla ideologický aspekt, ale nutnost. Evropa před druhou iráckou válkou nedokázala reflektovat americké přesvědčení o přínosech a stabilizaci, kterou podle nich mohla americká kontrola iráckého území přinést, a spojovala si Bushovu politiku s ideologickým nátlakem neokonzervativců.

3.2. Načasování

V situaci, kdy si Rumsfeld doslova pochvaloval, že v Afghánistánu udělal „*laserový řez*“ a vítězil, připravoval oživení plánu na útok Iráku „*The Op Plan 1003*“ schválený v roce 1996 a novelizovaný v roce 1998, který počítal s nasazením půl milionu vojáků v podobě šesti námořních i pozemních divizí. Za Clintona bylo překážkou tohoto plánu, že nebyl schválen ministrem obrany Williamem Cohenem, za Bushe ml. se Rumsfeldovi jevilo jako velká potíž zjištění, že přemístit vojáky a materiál do oblasti kolem Iráku bude trvat sedm měsíců, než bude vůbec možné zaútočit.¹⁷⁴

Klíčovým pro přípravu USA na postup vůči Husajnovi bylo zlomení odporu Colina Powella na začátku roku 2003, kdy byl ochoten s útokem na Irák souhlasit. Riceová ovlivnila Bushe

---

¹⁷² CHENEY, Dick. *Full text of Dick Cheney's speech* [online]. The Guardian, 27. srpna 2002 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2002/aug/27/usa.iraq>; THE GUARDIAN. *Iraq Full texts of speeches and key documents* [online]. The Guardian [cit. 2014-03-23]. Dostupné z:

<http://www.theguardian.com/Iraq/documents/>; citace: CHENEY, Dick. *Full text of Dick Cheney's speech* [online]. The Guardian, 27. srpna 2002 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2002/aug/27/usa.iraq>; THE GUARDIAN. *Iraq Full texts of speeches and key documents* [online]. The Guardian [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/Iraq/documents/>.

¹⁷³ PETERSON, John. Keynote Article: Europe, America, Iraq: Worst Ever, Ever Worsening?*. *JCMS Annual review*. 2004, roč. 42, s. 24-25; CHENEY, Dick. *Full text of Dick Cheney's speech* [online]. The Guardian, 27. srpna 2002 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2002/aug/27/usa.iraq>; THE GUARDIAN. *Iraq Full texts of speeches and key documents* [online]. The Guardian [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/Iraq/documents/>; citace: CHENEY, Dick. *Full text of Dick Cheney's speech* [online]. The Guardian, 27. srpna 2002 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:

<http://www.theguardian.com/world/2002/aug/27/usa.iraq>; THE GUARDIAN. *Iraq Full texts of speeches and key documents* [online]. The Guardian [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/Iraq/documents/>.

¹⁷⁴ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 36-37; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 36-37.

v načasování, když uvedla, že stávající situace je neudržitelná, protože v Evropě se formuje silná protiválečná skupina a že Irák inspektory OSN podvádí.¹⁷⁵ Svou roli hrála i technická stránka- Američané už nechtěli vyčkávat s vojsky v Iráku do doby, než přijdou letní horka.¹⁷⁶ Rozhodnutí USA jít do druhé irácké války podpořilo i vyostření Chiracova protiválečného postoje, když pohrozil, že USA nepodpoří „v žádném případě“.¹⁷⁷ V té chvíli bylo jasné, že pokud chtějí USA do Iráku jít, tak to bude spíše unilaterální postup.

3.3. Multilateralismus jako nejlepší možné řešení

Tendence USA k multilateralismu kolísala. Nejprve těsně po 11/9 byla vyšší, ovšem antimultilaterální tendence a podpora principům preventivní války v Bushově projevu z ledna 2002, ve kterém uvedl pojem „osa zla“ ukončily období, kdy evropské mocnosti po 11/9 podporovaly americkou administrativu, tedy fáze, kdy chtěly prosadit čl. 5 Charty NATO, i přes to, že americký záměr byl NATO ve válce v Afghánistánu upozadit.¹⁷⁸ V další fázi nabyl na významu americký unilateralismus. Prezident Bush ml. klíčové zbrojní smlouvy např. the

---

¹⁷⁵ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 146-148.

¹⁷⁶ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 18-24; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.
citace: GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 22; citace: THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

¹⁷⁷ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 18-24; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>; citace: GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 22; citace: THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

¹⁷⁸ BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč. 81, č. 1, Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs, s. 42; citace: BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč. 81, č. 1, Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs, s. 42.

Comprehensive Test Ban Treaty a the Antiballistic Missile Treaty poprvé zastavené už v roce 1999, v roce 2001 odmítnul, což dokládá jeho unilateralitu stejně jako vyjmutí Američanů z pravomocí Mezinárodního soudního dvora nebo zhoršující se spolupráce mezi USA a OSN.¹⁷⁹ Unilateralismus USA se také projevil v Bushově univerzálním pojetí rozšíření hodnot demokracie, které je podle něj božím darem a USA jsou pouze prostředníkem, dále ve svých projevech používal směs modernity a amerického excecionalismu, preferoval jednorázové spojení např. VB a Austrálii nebo lokální spojení jako Rusko nebo Pákistán před zapojením NATO.¹⁸⁰ Rok 2003 se měl navrátit těsně do doby po 11/9, protože Bush doufal v solidaritu ostatních zemí. Mělo tedy dojít k přehodnocení unilateralismu, který se ke kontextu nových bezpečnostních hrozeb nehodil, protože nebyl příliš efektivní. Ve světě, kde měly USA hodně nepřátel, bylo lepší mít i hodně přátel, kteří by hrozby také monitorovaly a reagovaly na ně. Dočasné multilaterální spojení by Bushově snaze mít větší vliv na Středním východě prospělo.

To, že Bush ml. potřeboval v roce 2003 spojení, plně koresponduje s určitými realistickými aspekty zdůraňujícími moc a bezpečnost. Realisté si myslí, že jedinec může spíše přežít ve skupině než jako individualita.¹⁸¹ a že koncept „kolektivní bezpečnosti“ nese znaky utopie. Je pro ně přijatelnější „politika rovnováhy moci“, která je zájmem státu i např. většího celku, kdy se aktéři snaží vybalancovat velmoc- hegemonu v určité, obvykle dílčí, části světa právě, když je rovnováha moci narušena.¹⁸² Po 11/9 se USA obávaly terorismu a narušení politické stability, v roce 2003 našly způsob, jak získat na Středním východě strategickou pozici a snažily se zcela realisticky o vytvoření skupiny spojenců.¹⁸³ Jenomže v mezinárodní komunitě

---

¹⁷⁹ GUZZINI, Stephano. Foreign Policy without Diplomacy: the Bush Administration at a Crossroads. *International Relations*. 2002-08-01, vol. 16, issue 2, s. 295.

¹⁸⁰ DUNN, David Hastings. Assessing the Debate, Assessing the Damage: Transatlantic Relations after Bush. *The British Journal of Politics and International Relations; Political Studies Association*. 2009, roč. 11, s. 4-24.

¹⁸¹ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 14; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

¹⁸² HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, s. 206-221; citace: HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, s. 206-221.

¹⁸³ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 14; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit.

se jim naklonit si ostatní aktéry příliš nedařilo. Snaha o dialog s OSN byla pro Američany spíše nutným zlem, u něhož si chtěli získat legitimitu nebo alespoň neutralitu a stažení se do marginálnější role. Bush se snažil zapojit OSN do irácké krize od září 2003, ale to se příliš nedařilo, i když americká přítomnost byla díky rezoluci RB OSN č. 1483 zpětně legalizována, a to dokonce bez námitek ze strany Německa a Francie.¹⁸⁴ Tento krok nesvědčí o neutralitě, nýbrž spíše příklonu těchto zemí k USA a je důkazem toho, že Lobellova a kol. strategie omezit PR a postavit spojence před hotovou věc¹⁸⁵ funguje i v praxi, jenomže v tomto případě už nešlo o bandwagoning a soft bandwagoning¹⁸⁶, protože USA svou intervencí v Iráku moc příliš nenavýšily, ale spíše snaha Američanům v regionu pomoci, ze strany evropské opozice šlo spíše o dorovnávání moci.

Philip Gordon a Jeremy Shapiro tvrdí, že už po 11/9 USA nevládaly zapojit tolik vojenských sil evropských států, kolik se jim pro odvetu za teroristické útoky hlásilo.¹⁸⁷ Generální tajemník NATO lord George Robertson nabídl 10. října 2001, po zahájení války v Afghánistánu, pomoc USA v podobě letadel, lodí a jednotek, ovšem Paul Wolfowitz odpověděl: “*Můžeme udělat vše, co je třeba*“, a tato reakce na první možnost praktického využití čl. 5 Charty NATO v historii zanechala mezi přítomnými úředníky rozporuplné dojmy.¹⁸⁸ Podle Howortha není mezinárodní terorismus hrozbou, která by ospravedlňovala další existenci NATO jako Deutschovy aliance držící pohromadě kvůli existenci vnějšího

---

2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

¹⁸⁴ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 57-65.

¹⁸⁵ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

¹⁸⁶ PAPE, Robert A. a kol. Soft Balancing against the United States. *International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-40; 7-45; WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 125-127; 242; 1-251.

¹⁸⁷ DUNN, David Hastings. Assessing the Debate, Assessing the Damage: Transatlantic Relations after Bush. *The British Journal of Politics and International Relations; Political Studies Association*. 2009, roč. 11, s. 6.

¹⁸⁸ KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s. 117;130-131; citace KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s. 131.

nebezpečí.¹⁸⁹ NATO se nehodilo do kontextu nových bezpečnostních hrozeb. Jeho struktura je příliš viditelná, a tedy zranitelná. Zatímco taktikou Iránu bylo podporovat povstání v Afghánistánu, Iráku a Libanonu, USA místo iráckého vnitřního převratu měla k dispozici konvenční síly NATO, které fungovaly na základě rozdělení rolí pro své jednotlivé komponenty- členské státy, přičemž kapacity na zahájení ofenzivy měly pouze USA, VB a Francie. Pozice peacekeeperů byla o něco méně důležitá a vynikali mezi nimi Němci a Italové, zbytek členské základy se měl starat o zklidnění situace, zejména pak usměrňování revizionistických snah Ruska.¹⁹⁰ NATO sice měla perfektně rozdělené funkční role, ale problematické role mocenské. Bush chtěl v Praze NATO skutečně restrukturalizovat, aby se z ní stala flexibilní organizace, nikoliv statická obrana před sovětskou armádou, což se podařilo v červnu 2003, kdy místo pěti pozemních velitelství začala fungovat pouze dvě v Naples a v belgickém Brunssumu, nicméně propojenost s USA byla nízká a 92 procent amerických vojenských sil bylo na NATO nezávislých, přičemž tento trend začal už přímým americkým velením nad většinou operací v Kosovu.¹⁹¹ Z hlediska PR bylo tedy jednodušší nepřesvědčovat spojence přes struktury NATO, ale jednotlivě, a až pak NATO, tento postup od států k NATO si přál Wolfowitz, z hlediska Bushova image bylo případné také vhodné využít Alianci ad hoc pro splnění nějakého cíle.¹⁹²

Zatímco pro Američany nebylo podceňování opozičních názorů tak riskantní, pro ostatní státy bylo lepší připojit se k USA, protože disponovaly různými pobídkami, kterými motivovaly své potenciální spojence pod oficiálním americkým heslem „*Mise formuje spojenectví, nikoliv spojenci formují misi.*“¹⁹³ G. W. Bush tak vyhodnotil, že jak symbolické, tak faktické spojenectví Evropy by se mu pro zásah v Iráku v roce 2003 hodilo, unilateralismus proto nebyl skutečným záměrem.

---

¹⁸⁹ HOWORTH, JOLYON. ESDP and NATO: Wedlock or Deadlock?. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 235-238.

¹⁹⁰ TARDY, Thierry. *European security in a global context: internal and external dynamics*. New York: Routledge, 2009, xx, s. 50-52.

¹⁹¹ HOWORTH, JOLYON. ESDP and NATO: Wedlock or Deadlock?. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 243-245.

¹⁹² HOWORTH, JOLYON. ESDP and NATO: Wedlock or Deadlock?. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 235-238.

¹⁹³ BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 190-191; citace: BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 190-191.

Celkově lze říci, že americká nejistota, zda být aktérem unilaterálním či multilaterálním byla zpronevřením se bezpečnostnímu nastavení po 11/9, kdy bylo třeba okamžitě začít s multilateralismem.

3.4. Bushovo PR a umělé bezpečnostní dilema

V této kapitole se budeme věnovat jednomu aspektu, který pravděpodobně napomohl k negativnímu vnímání Bushových záměrů¹⁹⁴, a přispěl tak k tomu, že Američané šli do Iráku v roce 2003 spíše unilaterálně.

„Irácký režim intrikuje, aby vyvinul antrax, nervový plyn a jaderné zbraně už desetiletí. Je to režim, který použil smrtící plyn, aby zabil tisíce vlastních občanů... ..Je to režim, který souhlasil s mezinárodními inspekcemi- potom inspektory vyhostil. Je to režim, který má co skrývat před civilizovaným světem... Státy jako tyto a jejich terorističtí spojenci, vytvářejí osu zla, aby ohrozily mír ve světě. Tím, že se snaží získat WMD, představují tyto režimy vážnou a rostoucí hrozbu. Mohou poskytovat zbraně teroristům... ..cena za lhostejnost by byla katastrofální,“ prohlásil G. W. Bush v projevu o Stavu Unie v americkém Kongresu 29. ledna 2002, čímž rozvinul obavu ministra obrany Donalda Rumsfelda, který uvedl: *“Měli bychom se všichni zajímat o to, že seznam zemí, které dnes podporují globální terorismus, se významně překrývá se seznamem zemí, které z chemických a biologických prostředků udělaly zbraně a které chtějí mít jaderné, chemické a biologické zbraně- a prostředky pro jejich doručení.“*¹⁹⁵

Pomocí klíčového díla- Lobell a kol.¹⁹⁶ se budeme snažit prokázat, že jediný moment, kdy Bush výrazně porušil pravidla intuitivního realismu, ho stál podporu mezinárodní komunity a

---

¹⁹⁴ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

¹⁹⁵ COATES, David, Joel KRIEGER a Rhiannon VICKERS. *Blair's war*. 1. publ. Cambridge: Polity, 2004, ix, s. 27-28,159; citace: COATES, David, Joel KRIEGER a Rhiannon VICKERS. *Blair's war*. 1. publ. Cambridge: Polity, 2004, ix, s. 27-28.

¹⁹⁶ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

s nejvyšší pravděpodobností i schopnost Irák po rychlém dobytí pomocí mezinárodních sil stabilizovat. Lobell a kol. totiž říkají, že Bushovo zdůvodnění intervence do Iráku v roce 2003 bylo dvojího druhu- skutečným Bushovým záměrem byla navenek spíše marginalizovaná možnost zničit nedemokratické a korupční struktury na Blízkém a Středním východě, veřejně pak USA mezinárodní komunitě tvrdily, že problémem je Husajnova neochota spolupracovat s OSN, americké veřejnosti zase zdůrazňovaly, že největší hrozbou a zcela zásadním důvodem pro intervenci do Iráku, je Husajново možné vlastnictví WMD, které by mohl předat teroristům.¹⁹⁷ Podle Haasse Bush ml. doplatil na to, že dělal v oblasti zahraniční politiky neoficiální rozhodnutí, zatímco jeho otec byl úspěšnější díky kvalitě procesu, která rozhodnutí předcházela.¹⁹⁸ Podle tvrzení Lobella a kol. by ovšem neformální rozhodnutí sama o sobě problematická nebyla, ale jejich maskování nepodloženými důvody už ano. Lobell a kol. tedy říkají, že Bushovou chybou bylo nadhodnocení důvodů, pro které šli Američané v roce 2003 do Iráku. USA tak vytvořily očekávání v podobě WMD, která nebyla splněna, a proto došlo k negativnímu hodnocení této intervence. Kdyby tedy Bush přímo uvedl, že jeho ambice jsou stabilizační a mocenské, případně se do rozsáhlých odůvodnění vůbec nepouštěl, tak by učinil lépe.¹⁹⁹ My jsme přesvědčeni, že tímto krokem Bush porušil svůj intuitivní realismus. V rámci něho sice věděl, že je dobré získat spojení. Cíl naklonění si přízně Evropy se ovšem setkal s neúspěchem, protože při jeho dosažení opustil realistický důraz na moc a bezpečnost a začal s disciplínou, kterou neovládal, tedy vytvářením vlastního PR, tedy image v Evropě, kde měl působit jako člověk, který se snaží odvrátit rizika spojená s WMD v

---

¹⁹⁷ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

¹⁹⁸ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 272; ¹⁹⁸ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

¹⁹⁹ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

Iráku. Reakce na nové bezpečnostní hrozby vyžaduje monitorování a stínování taktik soupeře, a stejně tak stínování a flexibilitu při naplňování požadavků koaličních partnerů. Zatímco Bush se snažil flexibilně přizpůsobit podle taktiky al-Kajdy, v Evropě si počínal velmi těžkopádně.

Po neúspěchu s hlavním motivem pro válku se Bush přesunul k důrazu na dosud druhořadný důvod. Ačkoliv ani v Kongresu neprezentoval svůj postoj tak, že chce do Iráku, aby zbavil tamní obyvatele diktátora, přesto tento důvod později použil, když se ukázalo, že WMD v zemi nebyly.²⁰⁰ Otázkou je, zda posuzujeme konzistentnost Bushových postojů, nebo skutečnou hodnotu, která vzešla ze svržení Husajnova režimu. I když se zaměřujeme spíše na to druhé, Bushovo tápání ve vysvětlení důvodů druhé irácké války nám pomáhá zjistit, proč s ním evropská opozice nechtěla spolupracovat. Akcentace propojení terorismu a iráckého režimu se ukázala z hlediska PR také problematičtější. V minulosti totiž byla spjata s neokonzervativci a tomuto propojení v očích veřejnosti a mezinárodní komunity se Bush nemohl vyhnout ani v roce 2003. Zástupce Cheneyho I. Lewis „Scooter“ Libby považoval útok na Afghánistán jako první reakci za dobrý, ale boj proti terorismu spojoval také s intervencí v Iráku, už v roce 1990 spolu s Cheneyem navrhoval poslat do západního Iráku komando „*Special Operations*“, které by chránilo před napadením Izraele.²⁰¹

Pro WMD ani pro propojení Husajna s terorismem nebyly důkazy, tudíž šíření lidských práv a demokracie²⁰² se stalo nejméně kontroverzní variantou. Podobně jako se Herz snažil vytvořit eklektickou teorii, kterou nazval „*realistickým liberalismem*“²⁰³, i Bush pracoval

---

²⁰⁰ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 58.

²⁰¹ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 48-51; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 48-49; LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

²⁰² SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 58.

²⁰³ HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, s. 129-137; citace: HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, s. 129; LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice:*

s liberalisticky laděným pojmem zájmů amerického lidu a nutnosti zajištění jejich svobody, ovšem Herz příznivě nakloněný flexibilitě demokracii chápe jako koncept neodmyslitelně spjatý s některými velmi rigidními předpoklady práv jedince a svobody.²⁰⁴ Bushova argumentace o šíření demokracie tak byla neflexibilním prvkem, který se nehodil do sady relativně efektivních odpovědí na nové bezpečnostní hrozby. Koncepce šíření západních hodnot v Iráku neměla co dočinění s bezpečnostní stabilizací regionu, a tudíž pro Bushe ml. nebyla podstatná.²⁰⁵

Za příčiny Bushova špatného PR považujeme, za první, neschopnost ukázat, že se americký prezident distancuje od neokonzervativců, za druhé, vzhledem k tomu, že se americko-britské koalici nepodařilo sehnat důkazy, že Irák vlastní WMD, souhlasíme s Lobellovou tezí, že USA ztratily kredit vůči ostatním aktérům, protože chybně- pomocí WMD- odůvodnily své rozhodnutí jít v roce 2003 do Iráku.²⁰⁶ Tím Bush ml. vytvořil zdání, že bezpečnostní dilema je umělé a odradil svoje případné spojence, kteří kvůli tomuto vysvětlení byli podstatně méně ochotní zamýšlet se nad tím, co by kontrola Iráku mohla z bezpečnostního hlediska Západu přinést.²⁰⁷

Offshore balancing: An idea whose time has come [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05].

Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

²⁰⁴ HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, s. 185-187; LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

²⁰⁵ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

²⁰⁶ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; I-310; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

²⁰⁷ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; I-310; WALT,

4. Kontrola iráckého území jako výhoda pro americký boj s terorismem

Naším předpokladem je, že rozhodnutí intervenovat v roce 2003 v Iráku bylo vedeno v širším bezpečnostním zájmu USA a že případná dobře zvládnutá vojenská operace a kontrola iráckého území, byť prostřednictvím proamerické irácké vlády, by byla pro USA výhodná. A to ze dvou důvodů, jednak pro stabilizaci Středního východu, protože Irák představuje hráz mezi Iránem a Izraelem, jednak pro boj s terorismem, jelikož Irák má strategicky výhodnou pozici. Efektivní dohled USA nad Irákem by pravděpodobně Američany pro vyjednávání s Iránem nemusel poškodit. Kdyby USA zvládla území Iráku kontrolovat, tak snaha o dlouhodobé uklidnění tamní situace, na které by měly zájem jak USA, tak Irán by mohla Irán motivovat k mírnému snížení napětí ve vztahu k USA.

Saddám Husajn neměl žádné kontakty s al-Kajdu, i když to Bushova administrativa tvrdila, ale odměňoval rodiny palestinských sebevražedných atentáčníků, Irán je tak jediný z trojice „*osy zla*“, kdo má napojení na mezinárodní terorismus, kvůli čemuž je nebezpečný. Irán se nedrží Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, kterou podepsal, navíc také podporuje Hizballáh.²⁰⁸ Na rozdíl od G. W. Bushe považujeme v rámci této analýzy za nepřítel v rámci boje proti terorismu čistě al-Kajdu, nikoliv Irán.

Bush ml. narušil rovnováhu moci mezi Iránem a Irákem, která, jak dokázala válka v 80. letech 20. stol., stejně neústila v dlouhodobou stabilitu. Americký prezident tedy vzájemné odstrašení obou států na mezzourovni vyměnil za zničení režimu v jednom státě. Grant říká, že změna režimu v Afghánistánu a Iráku způsobila, že v Iránu i část konzervativců chtěla začít vyjednávat s USA, ovšem Clinton i Bush měli taktiku sankcí a izolace Iránu. Bushova administrativa považovala prezidenta Chatámího za stejně nebezpečného jako ajatolláha Chomejního a pokoušela se Rusko odradit od výstavby nukleárního reaktoru v Bušeru,

---

Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

²⁰⁸ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 39-42; citace: SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 39.

problematický pro USA byl i postoj EU, která zkoušela s Iránem vyjednávat a obchodovat.²⁰⁹ Politika otevřeného nepřátelství ale ze strany USA nevydržela, Američané si na útok proti perskému státu netroufli. V roce 2005 po nástupu Condoleezy Riceové do čela ministerstva zahraničí zmírnily USA svoji politiku vůči Íránu a např. přestaly blokovat jeho vstup do Světové obchodní organizace. Po této změně se i dříve více pro-iránská Evropa začala přiklánět spíše k atlanticismu a k USA a poprvé přímo odmítla íránské omezené obohacování uranu, ačkoliv do tohoto okamžiku americkému postoji oponovala a většímu diplomatickému střetu bránily pouze různé názory uvnitř americké administrativy.²¹⁰ Jak ukazuje postoj Evropy vůči Íránu, když se USA vzdalo vojenské cesty, tedy mírně ustoupilo, Evropa pak byla ochotnější podpořit americký cíl- oslabení íránského režimu. Jenomže americký cíl v Iráku bylo zničení, nikoliv oslabení, Husajnova režimu, aby mohly USA de facto kontrolovat irácké území. Otázkou zůstává cíl- je nutné se ptát, proč přišel jako první na řadu Irák, a ne Írán. Riceová protestovala proti zahrnutí Íránu do „osy zla“(tvořenou Íránem, Irákem a Severní Koreou), protože je tam demokraticky volený prezident, a lidé by podle ní mohli upozorňovat na tamní demokratické hnutí, ve skutečnosti však zemi ovládají islamisté.²¹¹ Panovala tedy obava z toho, že íránské demokratické prvky by mohly bránit v legitimizaci případného amerického útoku na Írán.

V roce 2003 byla hrozba terorismu vycházející z Blízkého a Středního východu pro USA jedním z největších bezpečnostních destabilizátorů. Wolfowitz zastával názor, že al-Kajda- po 11/9 nečinná- se znovu projevila útokem na francouzský ropný tanker v Jemenu, zastřelením dvou amerických námořníků v Kuvajtu a bombovými atentáty na Bali krátce po prezidentově vystoupení v OSN proti Husajnovi. Neokonzervativci se nezdřáhají spojovat terorismus přímo s Husajnovým režimem. Libby zase operoval se zprávami, že Mohammed Atta se před 9/11 setkal s představitelem iráckého režimu v Praze.²¹² V druhé, mírnější verzi, je náznak nepřímé

---

²⁰⁹ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 81-83; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

²¹⁰ KIENZLE, Benjamin. The role of ideas in EU responses to international crises: Comparing the cases of Iraq and Iran. *Cooperation and Conflict*. 2013-08-27, vol. 48, issue 3, s. 436-437.

²¹¹ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 86-89; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 86-89; WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 164-165.

²¹² WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 289-290.

spolupráce. U Haasse můžeme najít propojení mezi Irákem a al- Kajdou, když píše, že jedním z důvodů, proč Usáma bin Ládín založil al- Kajdu byla snaha zbavit se cizích jednotek v Saudské Arábii, které měly za úkol zabezpečovat bezletové zóny nad Irákem bránící Husajnovi v represii vlastních lidí.²¹³ Vidíme tu tedy posun- irácký režim už není spjat s Husajnovým režimem, ale s iráckým územím. Třetím způsobem, jak pojmout vazbu Husajn-terorismus je vysvětlení neokonzervativní mocenské, které mělo za úkol přinést moc určité zájmové skupině-tedy nekonzervativcům. Tady jde o vědomou manipulaci faktů za určitým účelem. Bílý dům upřednostňoval nově zřízený Office of Special Plans(OSP) v čele s neokonzervativcem Abramem Shulskym jakožto součást Ministerstva obrany. OSP vytvořili Rumsfeld a Wolfowitz, aby vypátrali případné kontakty mezi Husajnovým režimem a al- Kajdou, a OSP se tak stalo přímou konkurencí CIA mající umírněný postoj k Iráku i další agenturou The Defence Intelligence Agency (DIA).²¹⁴ Bush považoval Wolfowitz za racionálního, nikoliv zatíženého záští vůči Iráku, Powell naopak užíval soukromě název „úřad Gestapa“ pro kruhy kolem Feitha, Libbyho a Wolfowitz, kteří se mezi 9/11 a Husajnem snažili najít spojitost.²¹⁵ Ze strany oponentů pak vzešel čtvrtý druh postoje k vazbě Husajn-terorismus, kterým byl realistický bezpečnostní přístup. Brent Scowcroft, poradce pro národní bezpečnost za vlády George Bushe st., označil za původce hrozby al-Kajdu, nikoliv Husajna, který byl antiklerikální socialista, a proto měl jiné cíle než islamisté.²¹⁶ Realista Bush a neokonzervativci měli stejný vojenský cíl, ale politické cíle se rozcházely. Jenomže politické cíle nebyly tak viditelné jako ten vojenský. Zatímco neokonzervativci si chtěli vydobýt lepší politickou pozici v americké vnitřní politice, Bush a realisté potřebovali pomocí ovládnutí Iráku stabilizovat region a zajistit si území, odkud by mohli snáze infilrovat teroristické skupiny.

Al- Kajdá Irák a okolí velmi dobře znala a v rámci tohoto prostoru také působila. “ *The 11/9 Report*“ uvádí, že bin Ládín podpořil protihusajnovskou islamistickou skupinu v Kurdistánu Ansar al-Islam, předtím se mezi lety 1994-1995 vůdce al-Kajdy v Chartúmu setkal s vysokými představiteli iráckého režimu a žádal je o přístup na irácké výcvikové území,

---

²¹³ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 133; WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 289-290.

²¹⁴ KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s. 162-164.

²¹⁵ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 292; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 292.

²¹⁶ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 159-160; I-1-467.

ovšem není jasné, jak Iráčané odpověděli.²¹⁷ Na jaře 2002, odešel Abú Musa Zarkáví do Bagdádu kvůli lékařskému ošetření, předtím působil na severu Iráku a kvůli svým úzkým vazbám na al-Kajdu se stal jedním z ohnisek podezření na kontakty mezi Husajnem a al-Kajdou.²¹⁸ Jenomže Zarkávího vazby na Husajna, údajná škola v Bagdádu pro únosce letadel ani česká zpráva o Attově pražském setkání s iráckým agentem v dubnu 2001 nebyly prokázány.²¹⁹ George Soros si myslí: „...teroristické skupiny nemohou mít stejné zdroje jako státem sponzorované zbrojní programy a neexistuje žádná souvislost mezi al-Kajdou a Saddámem Husajnem. Je vysoce nepravděpodobné, že by se Saddámův Irák odvážil zásobovat teroristy WMD kvůli následkům: Je snadnější najít Irák než teroristy.“²²⁰ Husajn byl politicky proti islamismu a teroristů z al-Kajdy se bál.²²¹ To ovšem nevylučuje, že svržení Husajna by nebylo v souladu s dodržáním „protiteroristického standardu“, tedy že by zhoršilo pozici USA v boji proti al-Kajdě.

Podle Georga Sorose byla pro bin Ládina americká invaze do Iráku velmi pozitivní, protože země plná amerických vojáků přitahovala pozornost vycvičených teroristů.²²² Na druhou stranu tu ovšem může být korelace ukazující na zcela opačný jev- že útok na Irák al-Kajdě vadil. Ofenziva tak mohla být chápána jako cesta k postupu v novém bezpečnostním kontextu, kde je hlavním úkolem států postupovat tak, aby byl terorismus co nejvíce eliminován. Bin Ládín označil americké tažení za „okupaci“ a snahu udržet existenci státu Izrael, podle něj ovládající Američany, to vše spojil se záměrem USA zničit Irák.²²³ To dokazovalo, že al-Kajdá se o dění v Iráku zajímá. Teroristické útoky v Madridu v roce 2004 a v Londýně v roce

---

²¹⁷ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 128; citace: HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 128.

²¹⁸ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 300-301.

²¹⁹ KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s. 164.

²²⁰ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 28-29; citace: SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 28-29.

²²¹ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 186-192; 46-49;60-61; 1-336.

²²² SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 181-183.

²²³ HYBEL, Alex Roberto a Justin Matthew KAUFMAN. *The Bush administrations and Saddam Hussein: deciding on conflict*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2006, xvi, 36; citace: HYBEL, Alex Roberto a Justin Matthew KAUFMAN. *The Bush administrations and Saddam Hussein: deciding on conflict*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2006, xvi, 36.

2005, tedy v hlavních městech zemí, které se podílely na irácké invazi v roce 2003, sice nemohou fungovat jako zdůvodnění pro válku samotnou, ale může jít o nepřímý náznak toho, že teroristé chtěli poškodit právě státy, které intervenci v Iráku provedly. To, že Bush podle Sorose pomohl dostat právo na stranu teroristů, tím že zaútočil na Irák a vyhlásil válku terorismu²²⁴, se podle nás jeví jako irelevantní. Pokud totiž připouštíme, že Husajnův režim a teroristé neměli vzájemné vazby, ale víme pouze to, že al-Kajda intervenci G. W. Bushe v Iráku odsoudila²²⁵, pak logicky není možné, aby útok na Irák vkládal větší legitimitu do rukou teroristů, jak to interpretuje Soros.²²⁶ Stejně tak vyhlášení války teroristům²²⁷, nikoho neospravedlňuje provést další teroristické útoky, tentokrát v Evropě.

Irák byl strategickým územím. Jeho přímá a efektivní americká kontrola by znamenala ovládnout významné struktury v regionu Středního východu, kde působili teroristé. Takováto kontrola by pak nejenže nebyla v rozporu s „protiteroristickým standardem“, ale USA by posílila. Podmínkou ovšem byla dlouhodobá vojenská operace, která by přinesla Iráku stabilizaci. Ta se ovšem neuskutečnila.

---

²²⁴ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 12-13.

²²⁵ HYBEL, Alex Roberto a Justin Matthew KAUFMAN. *The Bush administrations and Saddam Hussein: deciding on conflict*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2006, xvi, 36; citace: HYBEL, Alex Roberto a Justin Matthew KAUFMAN. *The Bush administrations and Saddam Hussein: deciding on conflict*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2006, xvi, 36.

²²⁶ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 12-13.

²²⁷ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 12-13.

5. Průběh druhé irácké války a realismus v praxi

5.1. Vojenské plány a útočný realismus

Útočný realismus předpokládá, že státy chtějí maximalizovat moc a stát se hegemonom, protože si nikdy nemohou být jisté, zda už jí mají dostatek, zatímco neorealisté pracují s domněnkou, že státy se snaží o vyvažování moci.²²⁸ Snaha o navýšení moci a odstrašení soupeře byla pro USA důležitá, protože tento stát neuměl pracovat se situací, ve které by nevystupoval z pozice silnějšího z hlediska absolutní moci. Ať už by se jednalo o navýšení skutečné moci, nebo pouhé odstrašení rétorikou nepodloženou žádnou reálnou mocí, USA pro svůj další postup maximalizaci moci potřebovaly.²²⁹ A to i pro relativně efektivní odpovědi na hrozby v rámci nového bezpečnostního kontextu po 11/9. Ačkoliv se prezident Bush ml. snažil působit sebejistě, sázka na prudké navýšení moci a odstrašení mu podle Walta a Brennera nevyšla.²³⁰ Podle nás to bylo z toho důvodu, že USA neměly do všech důsledků promyšlené vojenské plány, kdy se v pozdní fázi konfliktu dostaly do krize, a kdy se jim vymstila předválečná neschopnost apelovat na evropskou opozici a nabídnout jí program, který by ji přesvědčil, že irácký projekt je záležitostí bezpečnostní a regionálně-stabilizační, nikoliv primárně tažením proti Husajnově režimu.

Bush ml. zaznamenal domácí vítězství ve svém protiiráckém postupu, když v říjnu 2002 hlasovalo 133 reprezentantů proti, zatímco 296 reprezentantů bylo pro rezoluci autorizující použití síly v Iráku. V Senátu byl útok na Irák schválen 77 hlasy proti 23 nesouhlasným, z nichž byla většina demokratická, demokratický senátor za Massachusetts a kandidát na

---

²²⁸ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 17-19; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

²²⁹ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

²³⁰ WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

prezidenta John Kerry podpořil ofenzívu George W. Bushe v Iráku, naopak senátor za stejný stát demokrat Edward Kennedy byl striktně proti zásahu.²³¹

Začátkem roku 2003 Američané rozmístili své jednotky v oblasti Perského zálivu poté, co byla všemi stálými členy RB OSN na podzim předcházejícího roku schválena rezoluce č. 1441, která varovala Husajna, aby odzbrojil, pod pohrůžkou následné akce ze strany mezinárodní komunity.²³² Podle rezoluce RB OSN č. 1441 měly všechny členské státy s ohledem na irácké snahy o získání zakázaných prostředků, které byly pozorované od roku 1998, podporovat UNMOVIC tj. The UN Monitoring, Verification, and Inspection Commission; Irák měl do 7 dnů oznámit, zda hodlá tuto rezoluci plně respektovat, v této rezoluci byly např. požadaveky, že UNMOVIC a Mezinárodní organizace pro atomovou energii mají právo zničit všechny zakázané zbraně, uzavřít určité zóny, dostat od Iráku seznam všech lidí spojených s jadernými, chemickými, biologickými programy a programy balistických střel, dále inspektoři měli získat neomezený přístup po celém Iráku včetně prezidentského paláce.²³³ RB OSN schválila jednomyslně rezoluci č. 1441 8. listopadu 2002; den poté se inspektoři z UNMOVICu do Iráku vrátili, a to na základě možnosti, která vznikla po vydání iráckého bezpodmínečného povolení z 16. září 2002.²³⁴ Lehmannová říká, že Bush chtěl získat čas pro vyzbrojení, a proto na podzim 2002 do RB OSN šel.²³⁵ Jenomže se nabízí

---

²³¹ LEHMANN, Ingrid A. Exploring the Transatlantic Media Divide over Iraq: How and Why U.S. and German Media Differed in Reporting on UN Weapons Inspections in Iraq, 2002-2003. *The Harvard International Journal of Press/Politics*. 2005-01-01, vol. 10, issue 1, s. 66; WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 203-204.

²³² GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 18; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

²³³ THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1441 (2002), Annex Hans Blix and Mohamed ElBaradei letter*. [online]. The Guardian, 8. listopadu 2002 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Guardian/documents/2005/04/28/1441.pdf>; THE GUARDIAN. *Iraq Full texts of speeches and key documents* [online]. The Guardian [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/Iraq/documents/>; LEHMANN, Ingrid A. Exploring the Transatlantic Media Divide over Iraq: How and Why U.S. and German Media Differed in Reporting on UN Weapons Inspections in Iraq, 2002-2003. *The Harvard International Journal of Press/Politics*. 2005-01-01, vol. 10, issue 1, s. 68.

²³⁴ LEHMANN, Ingrid A. Exploring the Transatlantic Media Divide over Iraq: How and Why U.S. and German Media Differed in Reporting on UN Weapons Inspections in Iraq, 2002-2003. *The Harvard International Journal of Press/Politics*. 2005-01-01, vol. 10, issue 1, s. 68.

²³⁵ LEHMANN, Ingrid A. Exploring the Transatlantic Media Divide over Iraq: How and Why U.S. and German Media Differed in Reporting on UN Weapons Inspections in Iraq, 2002-2003. *The Harvard International Journal of Press/Politics*. 2005-01-01, vol. 10, issue 1, s. 66.

i jiné vysvětlení. Oproti předpokladům Pentagonu, který počítal se zahájením války v Iráku v prosinci nebo v lednu, se válečné přípravy zdržely, protože Tony Blair si u Bushe kvůli britskému vnitropolitickému boji vymínil, že se Spojenci pokusí získat přízeň OSN.²³⁶ Prezident Bush požadoval, aby OSN reagovala na porušování rezolucí Rady bezpečnosti OSN ze strany Iráku, které se dělo od roku 1991.²³⁷ Aznar zase zdůrazňuje, že při vyjádření mezinárodní komunity jde o princip: *“Rezoluce 1441 je něco jako říct: Podívejte, čekali jsme 12 let, tohle je vaše poslední šance. Trvám na tom, že pokud tento vzkaz bude něco jako-cokoliv uděláte, tak si můžete být jistí, že se nic nestane- tak ze světa vznikne místo závodů diktátorů schopných učinit přímé pohružky. A tomu se musíme vyhnout... ..a to je ten podstatný důvod, proč musí existovat OSN.”*²³⁸

Rusko a Francie souhlasily s rezolucí RB OSN č. 1441 navrženou USA v listopadu 2002, která sice neschvalovala útok na Husajnov režim, ale dávala Iráku *„poslední šanci spolupracovat s inspekcemi“*.²³⁹ Rezoluce RB OSN č. 1441 obsahovala kompromis, který sice ku prospěchu Američanů výslovně nevyžadoval další rezoluci pro zahájení války, ovšem k libosti Francouzů ani nedával do souvislosti případné Saddámovo porušení rezoluce a provedení odvetné vojenské akce, ovšem rezoluce výslovně iráckému režimu pohrozila, že při neuposlechnutí požadavků bude čelit *„závažným důsledkům“* a Husajn byl vyzván, aby do 30 dnů podal zprávu o svém programu na výrobu chemických, biologických a jaderných zbraní.²⁴⁰ Chiracova snaha přenést váhu jednání do OSN, v níž byla Francie členem exkluzivního klubu, přinesla nejistý výsledek, a to z toho důvodu, že kompromisní rezoluce č. 1441 mu sice umožnila USA zbrzdit, ale měla v sobě také potenciál napětí, protože nebyla

---

²³⁶ KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s.197-198.

²³⁷ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, *Studies and Opinions*. s. 38-42.

²³⁸ LORDA, Clara U. a Elisabeth MICHE. Two institutional interviews: Jose Maria Aznar and Jacques Chirac on the Iraq conflict. *Discourse*. 2006-07-01, vol. 17, issue 4, s. 464-465; citace: LORDA, Clara U. a Elisabeth MICHE. Two institutional interviews: Jose Maria Aznar and Jacques Chirac on the Iraq conflict. *Discourse*. 2006-07-01, vol. 17, issue 4, s. 464-465.

²³⁹ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 145-146; citace: HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 145-146.

²⁴⁰ KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s. 219-220; citace: KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s. 219-220.

zcela jasně daná linie, kdy Irák rezoluci dodržuje a kdy už nikoliv, což vyvolalo mezi USA a Francií spory.²⁴¹

Napětí dále narůstalo. VB oznámila, že do blízkosti Iráku „rozmístí jednotky“ pro případ vojenské akce, čímž se snažila vytvořit nátlak na RB OSN, kde docházelo k stále větší roztržce názorů kvůli zprávě o WMD v Iráku.²⁴² Šéf MAAE Mohamed El-Baradej a šéf komisařů OSN v Iráku Hans Blix podávali zprávy o tom, jak Husajn nespolupracuje, to samé předtím tvrdila i zpráva RB OSN z 27. ledna 2003, která referovala o neúspěšnosti rezoluce RB OSN č. 1441. Den poté, 28. ledna 2003, ve své Zprávě o stavu Unie prezident Bush označil za nejaktuálnější hrozbu Irák, až poté Severní Koreu a Irán, které byly nebezpečné kvůli možnému šíření WMD. Bush také velkou část svého projevu zaměřil na hrozbu mezinárodního terorismu.²⁴³ To je možné interpretovat tak, že americký prezident počítal s tím, že případnou intervenci do Iráku povede s ohledem na širší bezpečnostní kontext. A šel tedy do konfliktu způsobem, který se evropské opozici a dalším aktérům mohl jevit jako neadekvátní. Při navyšování moci tak Bush narážel na překážky v podobě postoje mezinárodní komunity. El-Baradej tvrdil, že žádný důkaz o existenci WMD v Iráku neexistuje, Blix našel nejasnosti v počtu chemických bomb, které by Irák podle propočtů ještě měl mít a uvedl, že tamní režim může vyrábět více antraxu, než oficiálně přiznává.²⁴⁴ Ovšem žádné důkazy o existenci WMD v Iráku nenašel.²⁴⁵

Stejně jako v případě první rezoluce, i dále vstupuje do hry vliv mikroúrovně- britské vnitřní politiky, protože Blairovým hlavním cílem bylo přimět klíčové státy v OSN, aby odsouhlasily

---

²⁴¹ BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 202-203.

²⁴² GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 336- 346; 430; citace: GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. marfleet336- 346;430.

²⁴³ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions. s. 42-43.

²⁴⁴ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi. s. 293; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. *Foreign Policy*, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

²⁴⁵ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 56-57.

tzv. „*Druhou rezoluci*“ vyžadující po Husajnovi, aby odzbrojil, a pokud by nesouhlasil, tak by tato rezoluce autorizovala následný útok na Irák. Ovšem na svojí straně měl z významnějších evropských aktérů pouze španělské a italské politické špičky-Aznara a Berlusconiho. Získat podporu Polska bylo těžší; přestože sousední lídr Schröder podle mínění Blaira neprojevoval tolik ochoty stát se vysloveně členem protiamerické opozice a Poláci se tudíž nutně nemuseli očekávat prudké zhoršení vzájemných vztahů s Německem, polský premiér Leszek Miller se více obával toho, že Jacques Chirac zabrání Millerově snaze, aby Polsko vstoupilo do EU.²⁴⁶ Získat spojence v Evropě bylo pro americko-britskou koalici záležitostí, která měla přinést větší legitimizaci zásahu stejně jako snaha získat podporu v OSN. Jacku Strawovi se v OSN nepodařilo prosadit druhou rezoluci a Británie po mítinku na Azorech 17. března 2003 usoudila, že rezoluce RB OSN č. 1441 bude k invazi do Iráku postačovat. Kvůli druhé irácké válce odstoupil čelní představitel britské zahraniční politiky působící na ministerstvu zahraničí, Robin Cook, který to zdůvodnil takto: „*Nemůžu podporovat válku bez mezinárodní dohody nebo domácí podpory*“.²⁴⁷ Americké rozhodnutí jít do boje i bez druhé rezoluce Grant přičítá přílišnému zaměření odborníků v Bushově administrativě např. Robertu Kaganovi na Nyeův koncept „*hard power*“ na úkor „*soft power*“, kterou Kagan definuje jako „*sílu přesvědčit (argumenty)*“.²⁴⁸ Opět to souvisí se snahou USA dostat se do dominantní pozice, ze které umí vystupovat, a to pomocí maximalizace moci za každou cenu.²⁴⁹ Ovšem spíše pro účely nabytí sebejistoty než kvůli snaze tuto moc nezbytně nutně použít.

---

²⁴⁶ STOTHARD, Peter. *Thirty days: Tony Blair and the test of history*. 1st ed. New York: HarperCollins, 2003, s. 3-8,41-42; citace: STOTHARD, Peter. *Thirty days: Tony Blair and the test of history*. 1st ed. New York: HarperCollins, 2003, s. 8; KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s.197-198.

²⁴⁷ COATES, David, Joel KRIEGER a Rhiannon VICKERS. *Blair's war*. 1. publ. Cambridge: Polity, 2004, ix, s. 59-61, 10-11; citace: COATES, David, Joel KRIEGER a Rhiannon VICKERS. *Blair's war*. 1. publ. Cambridge: Polity, 2004, ix, s. 60.

²⁴⁸ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 35-39; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>. citace: GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 35-39; citace: THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

²⁴⁹ WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

V RB OSN byl klíčový spor mezi USA a Francií, která těsně před zahájením války nespolehala na svoje veto, ale snažila se získat většinu, zatímco prezident Bush neměl od začátku února 2003 jednu převažující strategii a v týdnech těsně před válkou se domníval, že Francie pouze klame a že nakonec akceptuje americkou politiku a nenechá diplomatická jednání uvíznout na mrtvém bodě. Poté, co Francouzi odmítli americký-britsko-španělský draft druhé rezoluce předložené 10. března 2003, která chtěla, aby Irák do 17. března 2003 splnil všechny předchozí rezoluce OSN, začali se obávat, že USA opustí jednání v RB OSN úplně. Chirac proto ve snaze uchovat vliv OSN nad iráckou krizí navrhl, že podpoří prodloužení pro práci inspektorů OSN o 30 dní. Nicméně plán na uklidnění situace ztroskotal; proamerická koalice svým návrhem druhé rezoluce zmařila návrh Francie, Německa a Ruska z konce února 2003 na postupné odzbrojení Iráku. Roztržka dále pokračovala a Francie 17. března 2003 odmítla prohlášení VB a Španělska, že rezoluce autorizující vstup do Iráku musí být schválena do 24 hodin. 18. března 2003 prezident Bush dal ve svém televizním projevu Saddámovi Husajnovi a jeho synům 48 hodin na to, aby opustili Irák, Bush tak naplnil obavy Koffiho Annana, že státy se k OSN chovají vypočítavě a v případě, že ji nemohou využít, tak ji obcházejí.²⁵⁰ Blairova snaha přenést konflikt do OSN²⁵¹, dojem Francie, že jejich postavení v této organizaci je dobrým způsobem, jak vyjádřit svůj názor²⁵², a následné americko-britské převzetí iniciativy v OSN pomocí návrhu na druhou rezoluci²⁵³, se tak staly okolnostmi, které svým způsobem vylákaly Francouze do OSN, kde dostali prostor dát svůj nesouhlas s Bushovou politikou dostatečně najevo a během samotného konfliktu spíše zachovat neutralitu. Jacques Chirac uvedl, že když už se Američané rozhodli pro válku, ať je co nejméně destruktivní; dále řekl, že kdyby Iráčané nespoupracovali s inspektory, pak by Francie změnila svůj postoj; navíc, podle něj neexistovaly důkazy, že Husajn má WMD, ovšem uznal, že mnoho států světa s iráckým vůdcem obchodně spolupracuje, a to i v oblasti

---

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

²⁵⁰ GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 339-357;334;430.

²⁵¹ KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s.197-198.

²⁵² BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 202-203.

²⁵³ GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 334-357;430.

zbraní a WMD.²⁵⁴ Francie tedy uznala, že obavy z WMD nejsou postavené na absolutně nereálných základech, ovšem odmítla na základě pouhých dojmů jednat a rozhodla se americkým krokům pouze přihlížet. Bush vyhodnotil, že je třeba zahájit útok. S ohledem na to, co všechno mohly USA ztratit, je možné říci, že eliminaci Husajnova režimu považoval pro vytvoření určité pozice Američanů v regionu za podstatnou. Hrozby, které by mohly nastat útokem do Iráku, popsal Rumsfeld takto: *“Jiný stát by se mohl pokusit využít amerického zaměření se na Irák; výpadky ropy mohou způsobit mezinárodní vlny otřesů; iráčtí zpravodajci působící mj. v USA mohou USA, jejich spojence, případně jiné rozmístěné síly nekonvenčními způsoby napadnout; může vzniknout větší než očekávaná škoda; pevnost Bagdád může být dlouhodobá a nepříjemná pro všechny; Iráku hrozí etnické roztržky mezi sunnity, šíity a Kurdy, jako už k tomu došlo v minulosti; Irák může použít chemické zbraně proti šíitům a svést to na USA; Irák může převést USA ve vztazích k veřejnosti a přesvědčit ji, že jde o válku proti muslimům.*“²⁵⁵

5.2. Velká Británie a další spojenci

Velká Británie se v roce 2003 při intervenci do Iráku stala pro USA nejvýznamnějším spojencem. Sahrála i úlohu aktéra, který pomohl ke zdánlivému a pouze minimálnímu pocitu legitimizace zásahu v mezinárodní komunitě, protože nenechala USA osamocené. Budeme argumentovat tak, že tímto svým postojem a návrhy, kterými VB přispěla do koaličního jednání, USA spíše poškodila, protože pocit koalice kooperujících států, a tudíž sebevědomí USA narostlo a jejich pohled na svět se rozostřil. Mohly nabýt dojmu, že svět si myslí, že jsou silnější, ačkoliv samo americké vedení stále usilovalo o multilateralitu, což může být důkazem, že ve skutečnosti o své síle pochybovali.

Nejdříve bude nutné najít motivy, které VB vedly k podpoře USA. Labouristická strategie z 80. let 20. stol.- snaha opustit Evropská společenství, nepřátelský postoj k zahraniční politice USA a jednostranné jaderné odzbrojení- byla pro Tonyho Blaira nepodstatná, naopak on se s podporou britského velvyslance ve Washingtonu Jonathana Powella snažili po roce

---

²⁵⁴ AMANPOUR, Christiane. *Rozhovor s Jacquesem Chiracem*. CNN NEWS. 16. března 2003, televizní zpravodajství. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=wX2rS6p3akw>.

²⁵⁵ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 206; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 206.

1997 poukázat zejména na význam historických vojenských úspěchů britské armády, a stát se tak protipólem k létům úpadku Británie v mezinárodní komunitě během vlády Johna Majora.²⁵⁶ Z toho je patrné, že obecným důvodem i pro zapojení VB do americké koalice pro druhou válku s Irákem v roce 2003 byla britská snaha o zvýšení významu role své země ve světě.

Konkrétním důvodem britské podpory USA se pak stal samotný cíl- Irák. Britská Nová levice přinesla do zahraniční politiky vůči Iráku více ideologičnosti, tedy vyzdvižení důležitosti lidských práv, a- v porovnání s konzervativci- i důrazu na multilaterální spolupráci, zatímco konzervativci začali jak s navazováním úzkých vztahů s USA v podobě britských leteckých hlídek nad severní a jižní iráckou bezletovou zónou v době konfliktu v Perském zálivu, tak s tajným exportem zbraní do Iráku v době formálního vyhlášení neutrality v průběhu irácko-iránské války, který byl odhalen aférou Matrix-Churchill a zjištěním bývalého ministra obchodu Alana Clarka, že vláda Margareth Thatcherová o těchto zásilkách věděla.²⁵⁷ VB tedy můžeme považovat za aktéra, který spolu s Bushovou vazbou na neokonzervativce přispěl k vytvoření image americké administrativy jako leadershipu s agresivní ideologickou povahou. Tony Blair k věci přistupoval tak, že odzbrojení Iráku v 90. letech 20. stol. se nepodařilo a že uplatňovat proti tomuto státu sankce akorát zhorší situaci tamních obyvatel, a proto se rozhodl, že nejefektivnější a legitimní řešení je použití vojenské síly, Blair osobně považoval Husajnův režim za hrozbu.²⁵⁸ Nutno dodat, že názor britského premiéra se vyvíjel, protože až do roku 2003 si Blair přál pouze pozvolnou změnu iráckého režimu vyvolanou vnitřními silami a umocněnou politikou zadržování, na stranu Američanů se ovšem postavil už v roce 1998, kdy Husajn odmítl spolupracovat se zbrojnými inspektory.²⁵⁹ Nejproblematictější a pro Bushe nejnebezpečnějším aspektem doprovázejícím vztah USA-VB bylo právě to, že se Blair např. pomocí tohoto postupného vývoje názorů, zdál být tím, kdo sdílí Bushův intuitivní realismus. Jeho postoj vypadal jako citlivý k potřebě zajištění

---

²⁵⁶ KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s. 3-7.

²⁵⁷ COATES, David, Joel KRIEGER a Rhiannon VICKERS. *Blair's war*. 1. publ. Cambridge: Polity, 2004, ix, s. 9-12.

²⁵⁸ KIENZLE, Benjamin. The role of ideas in EU responses to international crises: Comparing the cases of Iraq and Iran. *Cooperation and Conflict*. 2013-08-27, vol. 48, issue 3, s. 430-432.

²⁵⁹ COATES, David, Joel KRIEGER a Rhiannon VICKERS. *Blair's war*. 1. publ. Cambridge: Polity, 2004, ix, s. 14-15.

stability regionu, pouze poněkud důrazný²⁶⁰, což bylo v souladu s postoje Bushe ml. Jenomže Blairův zdánlivý realismus v mezinárodních vztazích byl spíše změtí postojů, která neúmyslně Bushův přístup spíše narušovala. To může být doloženo faktem, že Blair byl příliš vázán domácími politickými zájmy, místo toho, aby se soustředil na účelnost samotné intervence proti iráckému režimu. Kvůli odpovědnosti ke své pacifistické Labouristické straně potřeboval, aby byl návrh na zásah v Iráku posvěcený od OSN.²⁶¹ Jenomže, tento postup jde proti tezi Lobella a kol., že je efektivnější přilížit své záměry ostatním aktérům k hodnocení nepředkládat, protože čím více se intervence v Iráku v roce 2003 mezinárodním aktérům osvětlovala, a ještě navíc různými způsoby, tím hůře pro americko-britskou koalici.²⁶² Britská snaha po legitimizaci konfliktu tedy ukázala, že Blair nejedná realisticky a dokáže mezinárodní prostředí odhadnout hůře než Bush.

Britský premiér se pokoušel získat pro zásah v Iráku v OSN větší legitimitu kvůli nátlak Britů.²⁶³ Ovšem Blair byl jednak slabším lídrem než Bush, bez ohledu na velikost a sílu jejich zemí, jednak VB neměla zkušenost z 11/9²⁶⁴ a kvůli tomu bylo pro premiéra obtížné vyvolat v Britech pocit, že po teroristických útocích je možné v zahraničí intervenovat. Navíc, stále se duu Bush-Blair nedařilo přesvědčit ostatní, že zásah v Iráku bude přinejmenším vyhovovat „proteroristickému standardu“. Nejen občané, ale také zástupce odborů, polovina labouristických poslanců a předseda Dolní komory britského parlamentu po Blairovi požadovali, aby se v případě Iráku zachoval jako premiér Howard Wilson v 60. letech 20. stol., který odmítnul zapojit Británii do války ve Vietnamu.²⁶⁵ Ovšem John Prescott,

---

²⁶⁰ KIENZLE, Benjamin. The role of ideas in EU responses to international crises: Comparing the cases of Iraq and Iran. *Cooperation and Conflict*. 2013-08-27, vol. 48, issue 3, s. 430-432.

²⁶¹ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 177-179; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 177.

²⁶² LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

²⁶³ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 177-179; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 177.

²⁶⁴ JOHNSON, Richard. Defending Ways of Life: The (Anti-)Terrorist Rhetorics of Bush and Blair. *Theory, Culture*. 2002-08-01, vol. 19, issue 4, s. 213-214;220; citace: JOHNSON, Richard. Defending Ways of Life: The (Anti-)Terrorist Rhetorics of Bush and Blair. *Theory, Culture*. 2002-08-01, vol. 19, issue 4, s. 213-214;220.

²⁶⁵ STOTHARD, Peter. *Thirty days: Tony Blair and the test of history*. 1st ed. New York: HarperCollins, 2003, s. 2-5.

místopředseda vlády a odborář, stejně jako komunistický politik John Reid, byli zástupci radikální levice, kteří stáli v otázce intervence do Iráku za premiérem.²⁶⁶ Ačkoliv během konfliktu samotného se podpora britských obyvatel vůči válce v Iráku zvyšovala až na 54 procent a opozice spadla až na 30 procent, proti samotnému rozhodnutí jít do války se 22. února 2003 v Londýně uskutečnila největší demonstrace v britské historii, kdy protestoval jeden milion lidí, 22. března 2003 pak 100 tisíc- 200 tisíc lidí, v předvečer zahájení útoku bylo proti útoku, který nebyl schválen od OSN, 63 procent.²⁶⁷ Z těchto průzkumů je evidentní, že v počátcích Lobellův předpoklad navýšení moci bez dalších diskuzí s potencionálními partnery zdánlivě k soft bandwagoningu- v tomto případě britských občanů- z části přispěl²⁶⁸, ovšem tento soft bandwagoning²⁶⁹ byl falešný, protože to, co se jevilo jako příklon k silnějšímu ve své podstatě už bylo pouhá snaha o změnu rovnováhy moci ve smyslu- když už je Británie do války vztažena, nezbyvá nic jiného, než se pokusit ji dotáhnout do vítězného konce. Na druhou stranu, je třeba doplnit, že britská vláda se jako jedna z mála přidala k USA už před konfliktem, čili tento falešný soft bandwagoning²⁷⁰ se týká britské veřejnosti.

Tony Blair v Dolní sněmovně britského Parlamentu 18. března 2003 řekl, že Husajnův zeť Hussein Kamal, který utekl do Jordánska, prozradil, že irácký biologický program je rozsáhlý

---

²⁶⁶ STOTHARD, Peter. *Thirty days: Tony Blair and the test of history*. 1st ed. New York: HarperCollins, 2003, s. 34.

²⁶⁷ MURRAY, Craig, Katy PARRY, Piers ROBINSON a Peter GODDARD. Reporting Dissent in Wartime: British Press, the Anti-War Movement and the 2003 Iraq War. *European Journal of Communication*. 2008-03-01, vol. 23, issue 1, s. 8-14.

²⁶⁸ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205; PAPE, Robert A. a kol. Soft Balancing against the United States. *International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-40; 7-45; WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 125-127; 242; 1-251.

²⁶⁹ PAPE, Robert A. a kol. Soft Balancing against the United States. *International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-40; 7-45; WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 125-127; 242; 1-251.

²⁷⁰ PAPE, Robert A. a kol. Soft Balancing against the United States. *International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-40; 7-45; WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 125-127; 242; 1-251; WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

a připravený pro využití ve zbrojním průmyslu, což Husajn popíral, ovšem od roku 1996 ukončil spolupráci s inspektory a od roku 1992 přiznal, že Irák vlastní některé zakázané zbraně hromadného ničení. Jako hlavní důvod útoku na zemi Blair uvedl, že jde o princip, který předurčí, jakým způsobem bude Velká Británie reagovat na hrozby ve 21. století.²⁷¹ To by svědčilo o tom, že Blair chápal druhou iráckou válku, stejně jako Bush ml., v širším bezpečnostním kontextu a pohlížel i na případné jiné- bezpečnostní- dopady než na likvidaci případných WMD. Hovoří se však i o tom, že jeho motivy nebyly čistě bezpečnostní. USA byly údajně připraveny pomoci Britům ve vyvíjení nátlaku na IRA, jejíž problém byl kvůli Bagdádu odsunut.²⁷² Domníváme se ale, že Blair si chtěl spojenectvím s Bushem ml. spíše zajistit lepší pozici v mezinárodní komunitě i na Středním východě, nikoliv podporu pro domácí problémy, protože pomoc VB USA byla politicky mnohem riskantnější než pro USA podporovat VB proti IRA. Americká přízeň v případě britských vnitropolitických problémů byla tedy spíše bonusem, nikoliv motivem pro pomoc USA v roce 2003 v Iráku.

Blair svojí podporou americkému unilateralismu po 11/9 a bezpečnostní strategie z roku 2002 založené na preemptivním útoku marginalizoval britskou pozici a šel proti strategii britské Nové levice, kterou John Mearsheimer nazývá „útočný multilateralismus“, přičemž přechod od poválečného sociálně demokratického keynesiánsství Staré levice k otevřené ekonomice Nové levice byl linií, která byla zdánlivě nelogicky přerušena až Blairovým „mesianismem“.²⁷³ Tudíž to vypadá jako by Bush ml. zpočátku neusiloval ani o podporu Blaira, který mu přitom svou ideologičností nahrával, a bylo zřejmé, že s USA spolupracovat chce. Ovšem celou záležitost je možné interpretovat také tak, že nešlo o americkou zradu Blaira, ale že USA byly pouze zdrženlivější a vyhodnocovaly možnosti multilateralismu, zatímco Blair byl radikální a přirovnával Husajna k Hitlerovi a připomínal nečinnost Spojenců za druhé světové války v počátcích hrozby. Za takovéto podlézání Bushovi britský

---

²⁷¹ BLAIR, Tony. THE PARLIAMENT OF THE UK. *House of Commons Hansard Debates for 18. march 2003: Iraq* [online]. 18. března 2003 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200203/cmhansrd/vo030318/debtext/30318-06.htm#30318-06_spm2; <http://www.theguardian.com/Iraq/documents/>.

²⁷² STOTHARD, Peter. *Thirty days: Tony Blair and the test of history*. 1st ed. New York: HarperCollins, 2003, s. 142.

²⁷³ COATES, David, Joel KRIEGER a Rhiannon VICKERS. *Blair's war*. 1. publ. Cambridge: Polity, 2004, ix, s. 97-129; citace: COATES, David, Joel KRIEGER a Rhiannon VICKERS. *Blair's war*. 1. publ. Cambridge: Polity, 2004, ix, s. 97;107.

tisk překřtil svého premiéra na „Bushova pudla“.²⁷⁴ Blairův poněkud radikálnější a méně realistický přístup než ten amerického prezidenta způsobil to, že britský premiér byl pro boj a jednání v rámci kontextu nových bezpečnostních hrozeb spíše nevhodný. K zacílení hrozby totiž přistupoval příliš nekriticky a stal se pro Bushe ml. podobnou příležitostí jako neokonzervativci.

Spojenectví USA s VB bylo podle Johnsona komplementární a země se navzájem posilovaly, stejně tak povaha Bushe ml. a Blaira byla rozdílná, protože americký prezident měl pověst Američana s dobrým vztahem k rodinným hodnotám, sportovního fanouška, člověka, který po 11/9 kromě svých klasických bašt podpory získal na svou stranu část Newyorčanů a který se těšil podpoře velkých naftových korporací, naproti tomu Blair byl sice křesťan, ale nikoliv „*tradicionalista*“, ve VB není v oblibě sport jako politický prostředek, klade se spíše důraz na džentlmenství a racionalitu.²⁷⁵ Johnsonovi musíme dát za pravdu v tom, že Bush a Blair byli rozdílní, ovšem s tvrzením o komplementaritě v rámci americko-britského spojenectví je nutné polemizovat. Bush sice mohl Blaira využít jako věrného spojence a pro vytvoření koalice států, kde by USA dokázaly, že mají celkem významného mezinárodního spojence, ovšem VB měla pro USA sloužit spíše jako symbol neoslabujících transatlantických vazeb. Bush však podcenil to, že přízeň VB mu rozhodně dveře do Evropy neotevře. Navíc, Blair jakožto aktér zcela nepochopitelně kombinující extrémně nepřátelský názor na Husajna²⁷⁶ se snahou tento názor legitimizovat v mezinárodní komunitě²⁷⁷ byl pro Bushe spíše starostí navíc.

Nicméně, když se podíváme na samotnou snahu o dosažení cíle- kontroly Iráku- pak musíme dát Johnsonovi za pravdu, že koalice USA- VB byla oběma aktérům prospěšná.²⁷⁸ Především kvůli tomu, že vnímali cíl podobně. Poradce Michael Williams vypracoval pro labouristy

---

²⁷⁴ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 337; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 337.

²⁷⁵ JOHNSON, Richard. Defending Ways of Life: The (Anti-)Terrorist Rhetorics of Bush and Blair. *Theory, Culture*. 2002-08-01, vol. 19, issue 4, s. 225-227; citace: JOHNSON, Richard. Defending Ways of Life: The (Anti-)Terrorist Rhetorics of Bush and Blair. *Theory, Culture*. 2002-08-01, vol. 19, issue 4, s. 226.

²⁷⁶ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 337; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 337.

²⁷⁷ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 177-179; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 177-179.

²⁷⁸ JOHNSON, Richard. Defending Ways of Life: The (Anti-)Terrorist Rhetorics of Bush and Blair. *Theory, Culture*. 2002-08-01, vol. 19, issue 4, s. 225-227; citace: JOHNSON, Richard. Defending Ways of Life: The (Anti-)Terrorist Rhetorics of Bush and Blair. *Theory, Culture*. 2002-08-01, vol. 19, issue 4, s. 226.

zprávu, ve které uvedl, že Husajn může do pěti let vyvinout jadernou zbraň. Blair po 11/9 trval na tom, že al-Kajda je důležitější prioritou než Irák a Britain's Joint Intelligence (JIC) ho ujistila, že Irák nemá žádnou spojitost s útoky 11/9. Ovšem hned 14. září 2001 britský premiér řekl, že teď se bude VB zabývat WMD. V druhé zprávě založené na informacích z JICu bylo sice uvedeno, že stávajícím mírovým řešením půjde irácký režim svrhnout pouze obtížně a v delším časovém horizontu, ale zároveň je tu sdělení, že Husajnov WMD program byl efektivně poškozen vlivem zadržování.²⁷⁹ Blair po 11/9 tedy dostává nejednoznačné informace. Jeho snaha zaměřit se na Husajna je však už v té době patrná. Tzv. „*Downing Street Memo*“ z 22. července 2002 odhalilo, že USA a VB chtějí svorně vyčkat, dokud nebude na stole kvalitní strategie, ovšem politický přístup obou zemí se liší- Britové před zahájení války v Iráku pochybovali o legálnosti amerických plánů, Bush už v tu dobu uvedl, že plánuje ospravedlnit vedení války spojením WMD a terorismu.²⁸⁰ Britové se tedy zaměřují na sehnání důkazů, které by zásah v Iráku ospravedlnily i v mezinárodní komunitě. Butlerova zpráva zaměřená na Joint Intelligence Committee WMD byla sestavena na pokyn britského premiéra komisí skládající se z nezávislých expertů a představena v dolní komoře britského Parlamentu ministrem zahraničí 3. února 2003, ve zprávě se mj. uvádí: „*JIC jasně říká, že zařízení v kurdské oblasti Ansar al Islam napojené na al-Kajdu bylo zapojené do výroby chemických a biologických prostředků, ale že tato zařízení byla mimo kontrolu iráckého režimu.*“²⁸¹ Právě tato část Butlerovy zprávy dokládá, že britské vedení mělo informace, že na kurdském území operují spojenci al-Kajdy. Tudíž, ovládnutí celého iráckého území, zajištění územní integrity a efektivní zpráva kompaktního území z Bagdádu by pro Američany znamenala dostat se do blízkosti teroristických skupin a možnost postupovat v rozkrývání jejich struktury. Intervence do Iráku by tedy splňovala „protiteroristický standard“.

---

²⁷⁹ ROE, Paul. Actor, Audience(s) and Emergency Measures: Securitization and the UK's Decision to Invade Iraq. *Security Dialogue*. 2008-12-01, vol. 39, issue 6, s. 615-624.

²⁸⁰ EHRENBERG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 67-69; citace: EHRENBERG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 68.

²⁸¹ THE LORD BUTLER OF BROCKWELL. COMMITTEE OF PRIVY COUNSELLORS. *Butler's Report for the- Review of Intelligence on Weapons of Mass Destruction* [online]. London: The Stationery Office, 14. července 2004 [cit. 2014-04-20]. s. 119;3;1 Dostupné z: <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Politics/documents/2004/07/14/butler.pdf>.; citace: THE LORD BUTLER OF BROCKWELL. COMMITTEE OF PRIVY COUNSELLORS. *Butler's Report for the- Review of Intelligence on Weapons of Mass Destruction* [online]. London: The Stationery Office, 14. července 2004 [cit. 2014-04-20]. s. 119;3;1 Dostupné z: <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Politics/documents/2004/07/14/butler.pdf>.; THE GUARDIAN. *Iraq Full texts of speeches and key documents* [online]. The Guardian [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/Iraq/documents/>.

Co se týká vztahů americko-britské koalice s ostatními aktéry, tak USA a VB dokládají pravdivost Sorosovy teze, že navyšování moci nemusí zemi přinést vždy požadovaný výsledek.²⁸² Blairovy silné transatlantické vazby nebyly pro Bushovy vztahy s Evropou posilující, protože americký prezident se zaměřil na vazbu s dobře kooperujícími Brity, čímž zbytečně vytvořil dojem, že americko-britská koalice je natolik silná²⁸³, že další spojence nepotřebuje, místo aby nejprve vložil energii do shánění evropských kontinentálních spojenců a až pak si pouze ověřil, že VB ho nadále podporuje i v irácké otázce. To byl jeden z faktorů, který přispěl ke krachu americké snahy o multilateralismus. Pevnou vazbou na VB se americký prezident odchýlil od realismu, podle kterého by měl preferovat to, aby jeho koalice byla co nejsilnější, a tedy v tomto případě nejpočetnější. Bush např. britského premiéra v roce 2003 požádal, aby nepodepisoval teheránskou dohodu, která byla spolu s pařížskou dohodou z roku 2004 dílem EU, protože jejich názory na Írán byly rozdílné, zatímco Bush chtěl uvalit na Írán přísné sankce a změnu tamního režimu, Blair preferoval, aby se se stávajícím iránským vedením jednalo.²⁸⁴ Tím USA jasně dokázaly, že nejsou ochotné v zájmu multilaterality dělat kompromisy a iracionálně posilovaly americko-britskou vazbu i v případech, kdy kvůli tomu hrozilo oddálení kontinentální Evropy od VB i od USA.

Blair se stal vyjednávačem jak mezi Evropou a Ruskem na straně jedné a USA na straně druhé, tak také hlavním diplomatem pro vytvoření koalice proti al-Kajdě s tím, že za klíčové považoval jednání s iránským prezidentem Mohammedem Chatámím a pákistánským vůdcem

---

²⁸² SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s.10-11; 1-207; MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-112; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

²⁸³ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s.10-11; 1-207; MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-112; KIENZLE, Benjamin. The role of ideas in EU responses to international crises: Comparing the cases of Iraq and Iran. *Cooperation and Conflict*. 2013-08-27, vol. 48, issue 3, s. 435-436; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:
http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

²⁸⁴ KIENZLE, Benjamin. The role of ideas in EU responses to international crises: Comparing the cases of Iraq and Iran. *Cooperation and Conflict*. 2013-08-27, vol. 48, issue 3, s. 435-436.

generálem Parvížem Mušarafem. Blair se snažil, aby ISI- Pákistánská bezpečnostní služba šla do koalice proti Talibanu, který předtím sama podporovala a který se dostal k moci po svržení Sověty dosazené loutkové vlády v Afghánistánu.²⁸⁵ Zatímco iránské a pákistánské vedení považoval za aktéry, se kterými je možno o protiteroristické politice jednat, Husajn pro něj zůstal vůdcem, který mezinárodní komunitu udržuje v napětí, a není možné s ním proto jednat o protiteroristické politice. Pro Blairovu pozici ovšem bylo problematické, že na roli neutrálního obrušovače diplomatických hran byl příliš loajální Bushovi.²⁸⁶

5.3. Chirac, Schröder a vstup do šedé zóny

V této části se pokusíme analyzovat vztahy americko-britské koalice a francouzsko-německé opozice během druhé irácké války. Domníváme se, že důvodem roztržky mezi těmito státy v roce 2003 kvůli intervenci do Iráku bylo rozdílné chápání toho, zda je či není Irák správným cílem. Zatímco americko-britská koalice situaci chápala v širším bezpečnostním kontextu a ohlížela se na to, co by mohla z bezpečnostního hlediska kontrola Iráku přinést, evropská opozice vyhodnotila, že v rámci užšího bezpečnostního kontextu, tedy kontextu zaměřeného primárně na vnitřní bezpečnost vlastního státu, druhá irácká válka nemůže přinést žádné bezpečnostní výhody. Pro USA a VB tedy znamenal zásah v Iráku cestu ke stabilizaci bezpečnostní situace, pro Francii a Německo k její destabilizaci.

Rovněž poukážeme na vývoj, kterým prošli jednotliví aktéři koalice a opozice. Pokusíme se ověřit domněnku, že opozice zaujala neutrální pozici a zjistit, proč Evropa USA nevyvažovala. Termín „evropská opozice“ používáme spíše jako vyjádření absence přímé podpory a účasti v Bushově koalici než jako snahu o vytvoření skutečné protiváhy vůči americko-britskému spojení. Myslíme si, že Francie a Německo zaujaly spíše neutrální postoj, protože si byly vědomy toho, že případné blokování snah USA by k transatlantické stabilitě a bezpečnosti nepřispělo a toho, že pokud by se USA podařilo stabilizovat Střední východ, pak by to bylo výhodné i pro Evropu. Podíváme se také na roli mikroúrovně v rozhodování některých států.

„*Společná zahraniční a bezpečnostní politika*“ EU přijatá v roce 2003 umožňovala všem členským státům EU vyjadřovat se k problematice zahraniční a bezpečnostní politiky, a ke

---

²⁸⁵ KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s. 116-121.

²⁸⁶ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 337; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 337.

krizi v Iráku nebylo proto možné zaujmout jednotný postoj, v EU totiž panovaly rozdílné názory, ovšem podporu Bushovi vyjádřili signatáři tzv. „Dopisu Osmi“ Tony Blair z VB; José María Aznar ze Španělska; José Manuel Barosso z Portugalska, Silvio Berlusconi z Itálie, Leszek Miller z Polska, Peter Medgyessy z Maďarska, Anders Fogh Rasmussen z Dánska a Václav Havel z České republiky. Naopak druhý směr- vůči Bushovi opoziční- představovala rezoluce Evropského parlamentu z 30. ledna 2003, která se vyslovila proti preemtivnímu útoku a unilaterální akci.²⁸⁷ Všechny tři evropské velmoci měli jiný přístup k vojenskému řešení v Iráku- Německo vystupovalo více z nezávislé integovernmentální pozice a německý ministr zahraničí řekl, že „*alianční partneři nejsou satelity*“, Francie se snažila prezentovat Evropu jako nezávislou, Blair uvedl, že „*by dal přednost rozdělené Evropě, než aby celý starý kontinent vystoupil proti USA*“, protože USA jsou pro něj supervelmocí, která je důležitá pro zajištění bezpečnosti.²⁸⁸ Evropská opozice ovšem není statickým celkem a v čase se její postoje vyvíjely. K 1. lednu 2003 názory tří evropských aktérů vypadaly následovně: VB chtěla jít do Iráku, Francie se zatím nerozhodla a Německo bylo zásadně proti, což souviselo s tamními volbami ze září 2002. Nicméně 22. ledna 2003 byla pod vlivem Chiracova pokusu o sblížení se se svým východním sousedem uzavřena francouzsko-německá dohoda, která deklarovala francouzský příklon k německému postoji, označila válku až za nejhorší možné řešení a oba státy uvedly, že způsob odzbrojení Iráku by měl být v rukou OSN. 30. ledna 2003 pak vzniknul otevřený dopis Blairova „*Gangu Osmi*“, vyzdvihující jak důležitost respektu k rezolucím OSN, tak důležitost „*transatlantického pouta*“.²⁸⁹ Poválečný lídr kontinentu- Francie- v druhém iráckém konfliktu tedy přestal být, alespoň ve fázi na počátku roku 2003, tahounem opozice²⁹⁰, což může svědčit jako důkaz toho, že vytvoření evropské opozice bylo spíše ukázkou nekoncepčního a rozpačitého postoje vůči Bushově politice než cílená politická

---

²⁸⁷ EHRENBERG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 116-117; citace: EHRENBERG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 116-117.

²⁸⁸ KIENZLE, Benjamin. The role of ideas in EU responses to international crises: Comparing the cases of Iraq and Iran. *Cooperation and Conflict*. 2013-08-27, vol. 48, issue 3, s. 432-434; citace: KIENZLE, Benjamin. The role of ideas in EU responses to international crises: Comparing the cases of Iraq and Iran. *Cooperation and Conflict*. 2013-08-27, vol. 48, issue 3, s. 433.

²⁸⁹ HOWORTH, JOLYON. ESDP and NATO: Wedlock or Deadlock?. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 247-248; citace: HOWORTH, JOLYON. ESDP and NATO: Wedlock or Deadlock?. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 247-248.

²⁹⁰ HOWORTH, JOLYON. ESDP and NATO: Wedlock or Deadlock?. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 247-248; citace: HOWORTH, JOLYON. ESDP and NATO: Wedlock or Deadlock?. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 247-248; GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 336-340;346;430.

snaha vyvažovat moc USA. Nejradiálnější opoziční roli v tu dobu tedy převzalo od Chiraca Německo, a právě tady se ukazuje, jak Bush podcenil mikroúroveň- německé volby, které se staly roznětkou celého konfliktu, a které kvůli tomu považujeme za klíčový faktor. Bez nich by se Evropa nemusela začít tolik polarizovat. Německo se podle Granta postavilo ve sporu o Irák v roce 2003 proti USA také proto, že Bush přerušil kontakty se Schröderem, protože německý kancléř vedl antiamerickou volební kampaň.²⁹¹ Bushovou chybou byla tedy neschopnost udržovat s německým kancléřem korektní vztahy.

V druhé polovině ledna 2003 se USA a Francie po krátkém usmíření znovu polarizovaly, protože Francie využívala svého veta v RB OSN a vytvářela nátlak. 17. ledna 2003 vystoupil na konferenci v Paříži Blix a Baradej a chtěli pro inspekce více času, což USA plně zamítly a tvrdily, že nález 11 prázdných chemických bojových hlavic dostatečně naplňuje porušení rezoluce RB OSN č. 1441, a tvrdili, že útok je tak legitimizován. Francie s Blixem a Baradejem souhlasila. K tomu se přidalo další centrum rivality mezi Bushem a Chiracem, a to sice boj o přízeň nestálých členů RB OSN, protože počátkem roku 2003 noví členové- protiamerické Německo, proamerické Španělsko, dále Angola, Chile a Pákistán nahradily staré nestálé členy RB OSN- Norsko, Irsko, Singapur, Kolumbii a Mauricius.²⁹² Boj v OSN ale probíhal už před začátkem roku 2003. Chirac se snažil budovat protiamerický blok na širokých základech, kromě kancléře Schrödera jednal také se syrským prezidentem Bašárem al Asadem a Koffim Annanem, aby vyjádřil podporu inspekcím OSN, zároveň chtěl získat podporu u nestálých členů RB OSN a začal setkáním s mexickým prezidentem Foxem v listopadu 2002.²⁹³ To, že se USA snažily jednat multilaterálně, svědčí americký monitoring případných spojenců. Rumsfeld v lednu 2003 řekl: “*Libye, Kuba a Německo nám podle všech názraků s Irákem nepomohou...*“, čímž přirovnal svého evropského spojence k diktaturám a

---

²⁹¹ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 1-10; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>; GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 336-340;346;430.

²⁹² GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 336-340;346;430.

²⁹³ GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 336-340;346;430; GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 1-10; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

roztržku ještě posílil, poté co se ještě snažil upozadit západoevropské mocnosti s poukazem, že důležití jsou zejména východoevropští spojenci USA.²⁹⁴

20. ledna 2003 se Francie a Německo účastnily debaty v OSN o boji s terorismem; poté francouzský ministr zahraničí Villepin prohlásil, že jeho země bude proti jakékoliv rezoluci OSN autorizující vstup do Iráku, což se Colin Powell údajně dozvěděl, až když dorazil zpět do Washingtonu; pro něj osobně to podle tvrzení Chiracových poradců znamenalo ztrátu posledního možného spojence, zrovna tak pro ostatní členy Bushovy administrativy skeptické k tažení do Iráku; zato pro Německo to byl úspěch, protože Schröder se obával, že Francie na poslední chvíli couvne a spojí se s USA²⁹⁵, ovšem následovala snaha VB stěžejní posun Francie k Německu ještě zvrátit. Blair si myslel, že se usmíří s Chiracem, a pokusil se vyjednat ve Washingtonu, že USA- snažící se dostat celou záležitost spíše mimo dosah OSN- by měly usilovat o druhou rezoluci, která by francouzskému prezidentovi pomohla udržet si určitý mezinárodní vliv i po případném zahájení války v Iráku, aniž by ztratil politickou důvěryhodnost. Blair se snažil Bushovi naservírovat multilaterální přístup, ale Francie odmítla podepsat druhou rezoluci, protože údajně zjistila, že USA by intervenovaly v Iráku, i kdyby neprošla. 4. února 2003 na summitu v Le Toquet tak Chirac striktně válku v Iráku odmítl, a tím se ukázalo, že Blairovy naděje byly plané a podpořené vlnou sebevědomí, která zasáhla Bushovu koalici, když ji 30. ledna 2003 dopisem podpořilo osm evropských států.²⁹⁶ Je možné, že Francouzi si britskou ochotu k ústupku v podobě druhé rezoluce mohli vykládat jako slabost a nejistotu koalice ohledně správnosti cíle, tedy Iráku. VB tedy sloužilo USA jako prostředník, ovšem ne vždy se Američanům pověření Blaira vyjednáváním vyplatilo.

---

²⁹⁴ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 18-20; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

citace: GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 18-20; citace: THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

²⁹⁵ PETERSON, John. Keynote Article: Europe, America, Iraq: Worst Ever, Ever Worsening?*. *JCMS Annual review*. 2004, roč. 42, s. 14-16.

²⁹⁶ GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 337-346;430; JONES, Erik. The politics of Europe 2003: differences and disagreements. *Industrial Relations Journal* 35:6. Blackwell Publishing Ltd. 2004, s. 483-499; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 54-57.

Opět tedy platí, že americko-britské spojenectví bylo pro USA výhodné z hlediska většího pocitu multilaterality a z hlediska toho, že oba státy měly podobný náhled na cíl. Na druhou stranu, to, v čem měla VB pomoci nejvíce- tedy získání Evropy na stranu koalice- v tom příliš úspěšná nebyla.

Co se týká načasování, tak jednotlivé etapy šly rychle za sebou. V únoru 2003 na summitu v Le Toquet ještě vzniknul jako výsledek sbližování VB s Francií dokument s názvem *The Declaration on the Reinforcement of European Cooperation on Security and Defense Matters* v rámci spolupráce v EU, přičemž VB už se v té době přikláníla k USA.²⁹⁷ V memorandu Francie, Německa a Ruska z února 2003 je uvedeno, že si tyto země přejí zvýšit nátlak na Irák pomocí posílených inspekcí a lepšího sběru dat, ovšem při stanovení podstatných cílů a realistického rozvrhu, na druhou stranu ale uvádí, že inspekce pracuje maximálním tempem, přináší výsledky, které do té doby neprokázaly existenci WMD, a že Irák začíná lépe spolupracovat.²⁹⁸ Chirac oponoval schválení druhé rezoluce poté, co Hans Blix ve své druhé zprávě z 14. února uvedl, že bylo dosaženo pokroku a ve třetí z 2. března 2003, že část zbraní byla zlikvidována a v biologických laboratořích se nenašly žádné důkazy, což vyznívalo kontrastně vůči Blixově prvnímu reportu z 27. ledna 2003, kde vyjádřil pochyby nad iráckým odzbrojením a který tedy pro Blaira vyznívalo příznivě.²⁹⁹ Kvůli reportům OSN tedy koalice přišla o Francii. OSN můžeme považovat za nejslabšího aktéra, jehož působení je bezpečnostně značně destabilizující, protože Blixovy nejednoznačné zprávy budily dohady, a tudíž zvyšovaly nejistotu ohledně iráckého programu na výrobu WMD. Evropská opozice tak musela reagovat rychle a rozhodnout se, což udělala, když vyostřila svůj postoj k intervenci do Iráku a odmítla se jakkoliv podílet na jeho legitimizaci. Americko-britská koalice tedy nedostala šanci přesvědčit evropskou opozici, že i v případě, že by se nenašly WMD, tak by stále zásah v Iráku mohl splňovat „protiteroristický standard“, tedy minimálně nezhoršit pozici Západu v boji s terorismem, a naopak získat pod kontrolu významné území.

---

²⁹⁷ BRENNER, MICHAEL. *The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 191-202.

²⁹⁸ THE GUARDIAN; THE USA, THE UK, France, Germany, Russia. *Battle of the rival texts- US-UK Draft Resolution; French, German, Russian memorandum* [online]. 25. února 2003 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2003/feb/25/iraq>; THE GUARDIAN. *Iraq Full texts of speeches and key documents* [online]. The Guardian [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/Iraq/documents/>.

²⁹⁹ ROE, Paul. Actor, Audience(s) and Emergency Measures: Securitization and the UK's Decision to Invade Iraq. *Security Dialogue*. 2008-12-01, vol. 39, issue 6, s. 630;615.

Francie dlouho váhala a až do ledna 2003 si ponechala otevřenou možnost pro vojenské řešení.³⁰⁰ To nasvědčuje tomu, že nebyla vůči USA v nějaké ostré opozici a že Irák určitou dobu nepovažovala za zcela nesmyslný cíl. Odpor Francie vůči G. W. Bushovi byl původně pozvolnější a promyšlenější než v případě Německa, protože zpočátku byl Chirac ochoten vyjednávat v RB OSN; kritizovat více zahraniční politiku USA začal se zahájením roku a v březnu 2003 pak prohlásil, že „*Francie za všech okolností je proti nové rezoluci podporující použití síly*“, Chirac se považoval za reprezentanta evropského lidu a prezentoval svoje kroky jako evropské; Německo pak bylo ve své kritice USA méně sofistickované a zcela neústupné a kancléř Schröder prohlásil, že „*odmítá Bushovo dobrodružství v Zálivu*“.³⁰¹ V březnu 2003 tedy opozice Francie kulminovala, právě protože se Chirac striktně odmítl podílet na vojenském zásahu.³⁰² Přechod Francouzů k opozici následně vyvolal změnu i uvnitř Spojených států. Francouzský ministr zahraničí Dominique de Villepin na setkání s Collinem Powellem odsoudil akci USA, to jinak velkého francouzského spojence v Bushově administrativě, jakým Powell byl, přimělo zaváhat a posunout se trochu více směrem k tvrdé linii válečných podnikatelů.³⁰³ Tady je jasně vidět, že odmítnutí evropské opozice pomoci USA mělo za následek radikalizaci americké administrativy. Evropa se v tomto momentě zřejmě připravila o možnost více konflikt usměrňovat a kontrolovat zevnitř případné koaliční spolupráce s Američany. Váhání Francie sice trvalo delší dobu³⁰⁴, ovšem přechod do čistě

---

³⁰⁰ KIENZLE, Benjamin. The role of ideas in EU responses to international crises: Comparing the cases of Iraq and Iran. *Cooperation and Conflict*. 2013-08-27, vol. 48, issue 3, s. 432.

³⁰¹ BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 202-203; citace: BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 202-203.

³⁰² MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 113.

³⁰³ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 19-22; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 54-57.

³⁰⁴ KIENZLE, Benjamin. The role of ideas in EU responses to international crises: Comparing the cases of Iraq and Iran. *Cooperation and Conflict*. 2013-08-27, vol. 48, issue 3, s. 432; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

neutrální role pak proběhl velmi rychle. Evropská opozice se tedy do neutrální pozice stáhla spíše dříve, než měla. Bush se pak mohl pro zásah rozhodnout klidněji s odkazem na to, že nepřerušuje žádný významný dialog s Evropou, protože ta už ho přerušila, Bush uvedl, že Francie tím uzavřela možnost, jak reagovat na bezpečnostní nestabilitu³⁰⁵, která podle něj reakci vyžadovala.

Summitu na Azorech v březnu 2003 se Francie, stejně jako Rusko, neúčastnila.³⁰⁶ Spojenci dospěli k tomu, že když Irák nezačne spolupracovat a neodzbrojí, tak Husajn neuposlechnutím Bushova ultimáta poruší rezoluci OSN č. 1441.³⁰⁷ Je velmi zvláštní, že Husajn se v této chvíli nepokusil odvrátit hrozbu války tím, že by více kooperoval s mezinárodní komunitou a pokusil se o kompromis. Západ tudíž své požadavky nasadil velmi vysoko. Bush a Blair na Azorech připomněli, že Husajn musí v rámci rezoluce RB OSN č. 1441 „plně odzbrojit“ a spolupracovat s mezinárodní komunitou, Aznar uvedl, že toto setkání nemá za cíl vyvolat válku, ale je snahou o poslední pokus o smír a Bush připustil, že bude usilovat o schválení další rezoluce v OSN a případnou poválečnou rekonstrukci Iráku.³⁰⁸ Bush se na Azorech zdráhal odpovědět na otázku novinářů, zda bude i po případném neprosazení druhé rezoluce v OSN trvat na válce, a řekl, že Francie bude jakékoliv omezení Husajna blokovat a že je těžké shodnout se na kooperaci v OSN, dále upozornil na selhání OSN v případě Kosova a Rwandy; Blair zase mluvil o tom, že inspektoři našli 10 tisíc litrů antraxu,

---

³⁰⁵ BARROSO, José D., George W. BUSH, Anthony BLAIR a José M. AZNAR. *Full text: Azores press conference* [online]. The Guardian, 17. března 2003 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2003/mar/17/iraq.politics2>; THE GUARDIAN. *Iraq Full texts of speeches and key documents* [online]. The Guardian [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/Iraq/documents/>; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

³⁰⁶ STOTHARD, Peter. *Thirty days: Tony Blair and the test of history*. 1st ed. New York: HarperCollins, 2003, s. 67-68; I-244;I-16.

³⁰⁷ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 272;357-359.

³⁰⁸ BARROSO, José D., George W. BUSH, Anthony BLAIR a José M. AZNAR. *Full text: Azores press conference* [online]. The Guardian, 17. března 2003 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2003/mar/17/iraq.politics2>; THE GUARDIAN. *Iraq Full texts of speeches and key documents* [online]. The Guardian [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/Iraq/documents/>; citace: BARROSO, José D., George W. BUSH, Anthony BLAIR a José M. AZNAR. *Full text: Azores press conference* [online]. The Guardian, 17. března 2003 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2003/mar/17/iraq.politics2>; THE GUARDIAN. *Iraq Full texts of speeches and key documents* [online]. The Guardian [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/Iraq/documents/>.

u kterých se nenašel majitel.³⁰⁹ To mohlo vyvolat reminiscence na atraxovou aféru, která se odehrála po 11/9. Podstatné je, že americké vedení si bylo jisté, že dění na Středním východě nemá vůbec pod kontrolou. Husajnuv zarytý postoj spočívající téměř v ignorování OSN a Západu ke klidu USA nepřispěl, protože spíše rozptyloval pozornost americké zahraniční politiky v boji proti terorismu, a stal se tak nepohodlným elementem. Navíc, Američanům bylo jasné, že z Husajna si spojence, a to ani tichého, pro boj s terorismem nevytvoří.

Co se týká evropských hlavních aktérů, velkou chybou USA bylo zaměření se na VB a Francii a podcenění významu Německa.

Ministr zahraničí USA Colin Powell a ministr zahraničí Francie Dominique de Villepin se zpočátku dohadovali o postupu vůči Iráku, protože Francie trvala na tom, že podpoří USA pouze, pokud „*Husajn podá falešné tvrzení o iráckých WMD plus nebude spolupracovat*“, Powell se snažil přimět spojence, aby stačilo naplnění pouze jedné této podmínky; to vše se odehrávalo na pozadí Cheneyho pasti na Husajna- ten se měl vyjádřit k WMD- v případě, že by je přiznal, lež o jejich neexistenci za posledních 12 let by stačila k rozpoutání války, v případě, že by jejich vlastnictví popřel, USA by rozpoutaly válku na základě toho, že Husajn lže. Na tuto reakci měl irácký vůdce dostat prostor 30 dní. USA Husajna zahnal do úzkých. Francie už předtím jasně uvedla, že chce zapojení RB OSN, která musí novou deklarací schválit použití násilí proti Iráku, a zahájení nového kola kontrol.³¹⁰ Pro Bushe byl francouzský postoj nepohodlný v několika záležitostech. Za prvé, v tom, že Francie se příliš upínala na zdůvodnění v podobě WMD, což podle Lobella nebyl ten skutečně nejdůležitější pravý americký motiv.³¹¹ Za druhé, Francie své požadavky stupňovala. S válkou v Iráku nesouhlasila, protože se podle ní dalo konfliktu zabránit přijatou rezolucí č. 1441, která měla přispět k rozkrytí iráckých zbraní a zahrnovala možnost vojenského zásahu, WMD podle

---

³⁰⁹ BARROSO, José D., George W. BUSH, Anthony BLAIR a José M. AZNAR. *Full text: Azores press conference* [online]. The Guardian, 17. března 2003 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2003/mar/17/iraq.politics2>; THE GUARDIAN. *Iraq Full texts of speeches and key documents* [online]. The Guardian [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/Iraq/documents/>.

³¹⁰ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 221-223; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 221-223.

³¹¹ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; I-310; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

Francouzů mohly být eliminovány pomocí přísných inspekcí a Husajn pro ně nebyl aktérem, který by snižoval bezpečnost Západu nebo destabilizoval oblast Perského zálivu.³¹² Poté už rezoluce č. 1441 Francii přestala stačit.³¹³ Jacques Chirac ve svém prohlášení z 18. března 2003 uvedl, že neexistuje důvod, který by ospravedlnil zásah proti Iráku, obvinil USA, že tím destabilizují svět a že postoj Francie sdílí většina států světa.³¹⁴

Dominique de Villepin ve svém projevu v OSN dne 19. března 2003 prohlásil, že OSN by měla být institucí, která se bude podílet na ekonomické obnově Iráku a RB OSN by měla dohlížet nad programem „*ropa za potraviny*“, který by měl podle něj pokračovat; dále poděkoval Muhammadu Baradejovi a Hansi Blixovi, a uvedl, že jsou dokladem řešitelnosti situace mírovou cestou a možnosti odzbrojení Iráku nenásilně.³¹⁵ Podtónem tohoto projevu byla rezignovanost se situací, stejně jako v postoji francouzského prezidenta. Před zahájením irácké války Chirac v rozhovoru pro CNN uvedl, že poté co The New York Times obvinil francouzské společnosti z dodávky materiálu pro vývoj iráckých raket dlouhého doletu, tak nařídil vyšetřování, které jakoukoliv účast francouzských firem vyvrací; dále řekl, že Francie je stále spojencem USA a nezapomíná na to, co pro ni Američané v obou světových válkách udělali, ovšem vidí, že Spojené státy jdou špatnou cestou, protože ačkoliv nebylo dosaženo cíle v otázce usměrnění Iráku, tak klíčový by podle Chiraca měl být názor inspektorů.³¹⁶ Třetí aspekt, který USA v jednání s Francií překážel, byl francouzský důraz na OSN jako prostředníka jednání s Irákem. I přes zdánlivou smířlivost a umírněnost Francie vůči USA před zahájením války Elysejský palác počítal s dlouhodobými důsledky této roztržky, protože pro Chiraca představovala nenáviděná americko-britská koalice a demonstrace v Londýně,

---

³¹² WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 202; 204-205.

³¹³ MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 113.

³¹⁴ CHIRAC, Jacques. PALAIS DE L'ÉLYSÉE. *Déclaration du Président de la République sur l'Iraq-Déclaration sur l'Iraq de M. Jacques CHIRAC, Président de la République* [online]. 18. března 2003 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: http://www.jacqueschirac-asso.fr/archives-elysee.fr/elysee/elysee.fr/francais/interventions/discours_et_declarations/2003/mars/declaration_du_president_de_la_republique_sur_l_iraq.1763.html.

³¹⁵ EHRENBERG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 151-153; citace: EHRENBERG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 152.

³¹⁶ AMANPOUR, Christiane. *Rozhovor s Jacquesem Chiracem*. CNN NEWS. 16. března 2003, televizní zpravodajství. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=wX2rS6p3akw>.

Madridu, Římě a Aténách dobrý začátek světa, ve kterém bude mít veřejnost raději Francouze; v USA došlo k takovým absurditám jako je přejmenování „*French fries*“ na „*Freedom fries*“ v jídelně amerického Kongresu a americký bojkot francouzských výrobků, a to od doby, kdy Chirac hrozil vetováním vojenského zásahu v Iráku v OSN.³¹⁷ I přes neutralitu Francie celá roztržka tedy určité napětí vyvolala.

Nejdříve podmínky na evropském kontinentě hrály ve prospěch společenství USA-VB. Období vlády Gerharda Schrödera v čele rudozelené koalice se blížilo ke konci prvního funkčního období a francouzský středo-pravicový prezident Jacques Chirac byl oslabený kohabitací se středo-levicovým premiérem Lionelem Jospinem, ekonomika kontinentální EU také rostla pomaleji než ta britská, ovšem i přes dočasně nevýhodnou pozici evropský kontinent dával najevo své znepokojení s Blairovou snahou udržovat dobré vztahy s Putinem, Bush navíc německo-francouzská odtažitost při jeho návštěvě Evropy vehnala do společenství s Ruskem.³¹⁸ Pak došlo k zlomovému okamžiku, který hrál v transatlantické roztržce velkou roli. Německá veřejnost se postavila proti zásahu v Iráku a Schröder chtěl získat své voliče a zaujal stejný názor.³¹⁹ V září 2002 byl znovu zvolen jako německý kancléř právě kvůli tomu, že odmítl spolupracovat s Američany v Iráku.³²⁰ Jenomže se ukazuje, že osoba německého kancléře nebyla pro Bushe takovým problémem jako celkové německé chápání zahraniční politiky USA. Schröder byl smířlivější a nechtěl, aby se Německo stalo nedůvěřivé vůči Bushově administrativě po Bushově Prohlášení o stavu Unie v roce 2002, kdy vznikla „*osa zla*“, ovšem Fischer vzkázal Američanům, že: „*evropští spojenci si nepřejí, aby se s nimi jednalo jako se satelitními státy*“ a křesťanští demokraté se negativně stavěli k americkému unilateralismu, čímž Forsberg ilustruje svůj explicitně uvedený názor, že Německo odmítlo jít v roce 2003 do Iráku, protože mu vadilo, že USA ho marginalizuje, a navíc zásah

---

³¹⁷ STOTHARD, Peter. *Thirty days: Tony Blair and the test of history*. 1st ed. New York: HarperCollins, 2003, s. 161-172; citace: STOTHARD, Peter. *Thirty days: Tony Blair and the test of history*. 1st ed. New York: HarperCollins, 2003, s. 161; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 24; citace: SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 24.

³¹⁸ KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, s. 100-104.

³¹⁹ LEHMANN, Ingrid A. Exploring the Transatlantic Media Divide over Iraq: How and Why U.S. and German Media Differed in Reporting on UN Weapons Inspections in Iraq, 2002-2003. *The Harvard International Journal of Press/Politics*. 2005-01-01, vol. 10, issue 1, s. 66.

³²⁰ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 23-24.

nepovažovalo za dobré řešení, nešlo tedy podle něj o antiamerikanismus nebo německý pacifismus.³²¹ Mikroúroveň v Německu tedy Bushovi zničila plány, jejichž základem byl multilateralismus. Americká administrativa po unilaterálních 90. letech 20. stol. nebyla zvyklá jednat z pozice nedominantního hráče a tudíž podcenila německou vnitřní politiku. Bush se ocitl v pasti. Navzdory tomu, jak Soros považuje navýšení moci v Bushově případě obecně za nevýhodné³²², nesouhlasili bychom s ním, americký prezident podle Lobella a kol. ve skutečnosti potřeboval v období mezi 11/9 až 2003 maximalizovat moc.³²³ Ovšem přikláníme se také k názoru Lobella a kol., že klíčovou roli tu bude hrát to, jak je tato moc prezentována navenek. Lobell a kol. sice odsuzují maskování důvodů pro válku v Iráku³²⁴, což pokládáme za správné, ale USA nezvládly maskování v jiné oblasti- při prezentaci své moci evropské opozici. USA tedy měly navýšit moc celkově³²⁵, ale irácký režim a teroristy s ní odstranit a před Evropou zmírnit svojí image dominantního aktéra a stav své moci včas podhodnotit, čímž by se právě vyřešil problém, o kterém píše Forsberg, tedy potíže evropské opozice s americkým domnělým unilateralismem a arogancí.³²⁶ Kdyby USA ukázaly Evropě, že jsou

---

³²¹ FORSBERG, Tuomas. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 213-220; citace: FORSBERG, Tuomas. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 213-220.

³²² SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 10-11;I-207.

³²³ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

³²⁴ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169;I-310; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

³²⁵ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

³²⁶ FORSBERG, Tuomas. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 213-220; citace: FORSBERG, Tuomas. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 213-220.

slabé a nedokážou si poradit se skutečnou bezpečnostní situací na Středním východě, je více pravděpodobné, že Francie a Německo by začaly na straně USA hrozbu vyvažovat. Největší chyba USA tedy spočívá v tom, že porušila základní pravidla pro boj s novými hrozbami po 11/9- flexibilitu. Nedokázala diferenciovat svůj přístup k jednotlivým aktérům.

To, že se německý kancléř stavěl k americké politice spíše neutrálně a jeho odmítnutí podporovat USA v druhé válce v Iráku bylo dáno spíše volbami, dokazuje i rychlost, s jakou se vztahy obou zemí změnily k lepšímu. V září 2003 se v New Yorku sešli Bush ml. a Schröder a usmířili se, americký prezident poukázal na to, že Němci jsou spíše pacifisté, čímž jakoby omlouval předválečný postoj německého vedení, toto setkání bylo pouze završení sblížení, které začalo už během dubna a května 2003, kdy se Schröder snažil vztahy s USA urovnat a nabídl pomoc při rekonstrukci Iráku.³²⁷

Role NATO v irácké válce v roce 2003 navazovala na předchozí vývoj. Severoatlantická aliance procházela permanentní krizí a v 90. letech 20. století byl rozkol mezi USA a VB na straně jedné a zbytkem evropských členských států na straně druhé výrazný např. v otázce amerických vojenských útoků v Afghánistánu a Súdánu, se kterým evropská kontinentální skupina nesouhlasila. Stejně rozdílné názory panovaly i v problematice izraelsko-palestinského konfliktu nebo po neúspěšné politice EU v Jugoslávii a Kosovu. Rovněž americké a britské ostřelování Iráku po roce 1991 se setkala s výraznou kritikou z řad některých evropských mocností.³²⁸ Američané v roce 2003 uvažovali podle logiky štěpící linie v NATO, když Aliance 17. února 2003 oficiálně ukončila krizový stav pomocí přesunutí problematiky zásahu v Iráku v roce 2003 do vlastní instituce, která nezahrnovala Francii, tedy do Defence Planning Committee. Kvůli tomu bylo možné oficiálně deklarovat pochopení pro akci Spojenců.³²⁹ Jenomže tímto krokem připravili Američané NATO o jakoukoliv prestiž, protože Francii obešli. Odpor Německa vůči vstupu do Iráku v roce 2003 pak byl důkazem, že souhlas NATO, který USA získaly, neměl reálnou podporu a byl pouze symbolický, Francie

---

³²⁷ FORSBERG, Tuomas. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 220-221.

³²⁸ BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč. 81, č. 1, Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs, s. 41-42.

³²⁹ BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč. 81, č. 1, Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs, s. 42-43.

se snažila přesvědčit členské státy NATO, aby se nezavazovaly k žádným krokům mimo OSN.³³⁰

Pro zkoumání roztržky způsobené iráckou krizí v roce 2003 je důležité analyzovat i postoj menších amerických koaličních spojenců. Rumsfeldova „*Nová Evropa*“ byla reprezentovaná atlantskou skupinou „Osmi“ (Česká republika, Dánsko, Itálie, Maďarsko, Polsko, Portugalsko, Španělsko, Velká Británie) a středo a východoevropskou skupinou „Deseti“ (Albánie, Bulharsko, Estonsko, Chorvatsko, Litva, Lotyšsko, Makedonie, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko)³³¹ pojmenovaných podle vilniuského dopisu „*Deseti*“, za kterým stál bývalý americký vládní zaměstnanec- bývalý vojenský zpravodajec Bruce Jackson. Ten dopis napsal a sehnal pod něj podpisy.³³² Skupina z Vilniusu pak 5. února 2003 přijala deklaraci, ve které upozorňuje, že když Irák nesplní rezoluci RB OSN č. 1441, tak se členové Vilniuské skupiny připojí k proválené koalici v NATO. Toto prohlášení přišlo jako reakce na Powellova tvrzení o propojení al- Kajdy s Husajnovým režimem.³³³ Chirac ostře zkritizoval východoevropské státy za podpis dopisů, které schvalovaly postup USA v druhém válečném tažení proti Iráku, což přesvědčilo i pacifistické části východoevropské populace, aby podpořily své vlády, když s nimi Francie takhle jedná.³³⁴ Nejvýznamnější opoziční státy v rámci NATO byly podle Rumfelda reprezentanty „*Staré Evropy*“ - Francie, Německo a Belgie.³³⁵

---

³³⁰ GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 336-346;430.

³³¹ BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč. 81, č. 1, Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs, s. 44; citace: BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč. 81, č. 1, Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs, s. 44.

³³² PETERSON, John. Keynote Article: Europe, America, Iraq: Worst Ever, Ever Worsening?*. *JCMS Annual review*. 2004, roč. 42, s. 16-21; citace: 16.

³³³ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 45-49.

³³⁴ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 19-22; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

³³⁵ BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč. 81, č. 1, Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs, s. 44; citace: BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč.

Nejvýznamnější z těch méně významných členů koalice bylo Španělsko. Tento stát na jednu stranu omezil USA, když španělský premiér José María Aznar požadoval po Bushovi, stejně jako australský premiér John Howard, souhlas od OSN pro zásah v Iráku³³⁶, na druhou stranu, jasně formuloval, co by znamenalo Husajnovu neuposlechnutí OSN. Aznar označil jako podstatnou závaznost mezinárodních norem: "...měli bychom pokračovat v tom, co děláme, což je: zvyšování nátlaku všemi prostředky, což znamená, že Saddám Husajn by měl dostat jasný vzkaz: on a všichni diktátoři světa, kteří mohou skladovat zbraně hromadného ničení, kteří mohou mít vazby na teroristy, všechny teroristické skupiny musí dostat vzkaz a mezinárodní právo bude respektováno, to nejhorší, co se může stát v této krizi, v této situaci, je že OSN je/by byla podupána, což znamená diktátoři jako Saddám Husajn, teroristé si uvědomí, že mohou zpochybnit OSN a že mohou vyhrát... ...Musím říct, že by to znamenalo, že svět by byl mnohem méně bezpečný..."³³⁷ To, že roztržka mezi Španělskem a Francií byla záležitostí spíše méně konfliktní a že šlo o španělský souhlas s intervencí a francouzskou neutralitu dokládají i vztahy obou nejvyšších představitelů- tedy Chiraca a Aznara, kteří oba patřili do konzervativního tábora, jejich názory na vstup do Iráku v roce 2003 byl sice rozdílný, ale jinak spolu obě země dobře vycházely.³³⁸ Tudíž polarizace proběhla pouze ad hoc a nevyvolala vznik nějaké hluboké dlouhodobé roztržky. Hodnotově si oba lídři také rozuměli, a tak vznikla spíše rozdílná klasifikace Iráku, kdy Španělsko ho považovalo za aktéra destabilizujícího bezpečnostní situaci, a Francie nikoliv, protože se podle ní Husajnovi žádné provinění vážně ohrožující mezinárodní bezpečnost neprokázalo. Aznar, v Bushově

81, č. 1, Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs, s. 44; PETERSON, John. Keynote Article: Europe, America, Iraq: Worst Ever, Ever Worsening?*. *JCMS Annual review*. 2004, roč. 42, s. 16-21; citace: 16; BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 45-49; GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 19-22; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05].

Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

³³⁶ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, 174-185.

³³⁷ LORDA, Clara U. a Elisabeth MICHE. Two institutional interviews: Jose Maria Aznar and Jacques Chirac on the Iraq conflict. *Discourse*. 2006-07-01, vol. 17, issue 4, s. 463-464; citace: LORDA, Clara U. a Elisabeth MICHE. Two institutional interviews: Jose Maria Aznar and Jacques Chirac on the Iraq conflict. *Discourse*. 2006-07-01, vol. 17, issue 4, s. 463-464.

³³⁸ LORDA, Clara U. a Elisabeth MICHE. Two institutional interviews: Jose Maria Aznar and Jacques Chirac on the Iraq conflict. *Discourse*. 2006-07-01, vol. 17, issue 4, s. 447-448.

stylu, pohlížel na bezpečnostní situaci ze široka a jeho pojetí se nápadně podobalo Bushově výroku o tom, že na tom budou Američané lépe bez Husajna.³³⁹

Španělské vedení ovšem muselo čelit domácí opozici³⁴⁰ Aznar se vyjádřil k protestům proti vstupu do Iráku: „Většina Španělů nebyla pro zásah do krize v Perském zálivu, pro válku v Perském zálivu, ale přestavte si: kdyby v té době nepřišla odpověď, kým by Saddám byl dnes: ještě větší hrozbou, než je.“, dále španělský premiér prohlásil, že protiválečně naladěné státy se vydávají „na špatnou cestu“.³⁴¹ Aznarova role tedy byla bezpochyby pro protiiráckou koalici přínosem. Španělský premiér měl rozdmýchávat pochyby nad bezpečností světa, ve kterém Husajn vládne Iráku.

Část české politické scény, která podporovala americký postup vůči Iráku, se odvolávala na špatné zkušenosti s Ruskem, Německem a Francií vůči ČR, tato linie byla reprezentovaná ODS. Rovněž Václav Havel podepsal proamerický „dopis osmi“. Vládnoucí ČSSD byla názorově rozštěpená a KSČM jednoznačně proti politice USA.³⁴² Dzurindovi měl realistický přístup k mezinárodní politice. Ovšem irácká krize v roce 2003 rozdělila i Slovensko, protože komunisté a opoziční Směr nesouhlasili s proamerickým postojem vládnoucího subjektu Slovenské demokratické a křesťanské koalice, za jejíž vlády byla také podepsána deklarace Deseti z Vilnius.³⁴³ Maďarský prezident Péter Medgyessy prohlásil, že jeho země na evropské škále okupuje názorový střed. A to z toho důvodu, že se snažila udržovat dobré vztahy s Francií, i když zároveň naprosto podporovala americký postup vůči Iráku a nabídla

---

³³⁹ LORDA, Clara U. a Elisabeth MICHE. Two institutional interviews: Jose Maria Aznar and Jacques Chirac on the Iraq conflict. *Discourse*. 2006-07-01, vol. 17, issue 4, s. 447-472; citace: LORDA, Clara U. a Elisabeth MICHE. Two institutional interviews: Jose Maria Aznar and Jacques Chirac on the Iraq conflict. *Discourse*. 2006-07-01, vol. 17, issue 4, s. 459-460; 463-464; HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, Religion and violence. s. 71-77; citace: HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, Religion and violence. s. 75.

³⁴⁰ BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 202-203; citace: BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 202-203.

³⁴¹ LORDA, Clara U. a Elisabeth MICHE. Two institutional interviews: Jose Maria Aznar and Jacques Chirac on the Iraq conflict. *Discourse*. 2006-07-01, vol. 17, issue 4, s. 447-472; citace: LORDA, Clara U. a Elisabeth MICHE. Two institutional interviews: Jose Maria Aznar and Jacques Chirac on the Iraq conflict. *Discourse*. 2006-07-01, vol. 17, issue 4, s. 459-460.

³⁴² BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 66-83.

³⁴³ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 36-42.

spojeneckým vojskům k užívání svůj vzdušný prostor i letiště.³⁴⁴ Maďarská opoziční strana FIDESZ v čele s Viktorem Orbánem nechtěla podporovat intervenci do Iráku, byl pouze povolen transport systémů umožňujících obranu Turecka. Stejně tak se FIDESZ vyslovil proti maďarskému podpisu pod „Dopis osmi“. Viktor Orbán hovořil o roli Izraele, ropy nebo snahy USA o vytvoření nového světového řádu a zpochybnil, že ofenzíva do Iráku je akcí NATO, nikoliv unilaterálním krokem USA.³⁴⁵ Polský prezident Alexandr Kwasniewski vyjádřil stoprocentní podporu Bushovu postupu v druhé válce v Iráku.³⁴⁶ Polsko představovalo velmi loajálního spojence, Colin Powell počítal s tím, že polské síly se do tohoto konfliktu zapojí a budou spolu s britskými a australskými těmi nejspolehlivějšími.³⁴⁷ Polsko svým postojem ovšem také umožnilo USA snížit význam NATO jako celku, protože díky Polsku už nebylo třeba tak významného aliančního nasazení. V prohlášení NATO z 3. června 2003 se uvádí, že Aliance se rozhodla podpořit snahu Polska podílet se na působení v poválečném Iráku a ukončila ochranu Turecka před WMD, protiraketovou obranu a letecké hlídky, které byly zavedeny kvůli hrozbě této zemi ze strany Iráku.³⁴⁸ Můžeme vidět, že všechny tyto středoevropské státy byly velmi proamerické a poskytovaly USA symbolickou podporu. Větší význam ale neměly. Mikroúrovně těchto zemí³⁴⁹ se vůbec nedají srovnávat s mnohem důležitějšími mikroúrovněmi v Německu a ve Velké Británii. Vedení těchto států potřebovaly USA získat na svou stranu. Situace se pro Američany jevila dobře pouze tam, kde se lídr cítil silný a neohrožený protesty občanů- tak tomu bylo spíše v případě VB.³⁵⁰ Je také paradoxní,

---

³⁴⁴ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 77-86.

³⁴⁵ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 84-91.

³⁴⁶ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 72-75.

³⁴⁷ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 401-414.

³⁴⁸ THE NATO. *Final Communiqué- Ministerial Meeting of the North Atlantic Council* [online]. NATO e-Library- Official Texts (Chronological), 3. června. 2003 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/SID-F20B0303-51912366/natolive/official_texts_20291.htm?selectedLocale=en.

³⁴⁹ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s.I-93.

³⁵⁰ STOTHARD, Peter. *Thirty days: Tony Blair and the test of history*. 1st ed. New York: HarperCollins, 2003, s. 161-172; citace: STOTHARD, Peter. *Thirty days: Tony Blair and the test of history*. 1st ed. New York: HarperCollins, 2003, s. 161; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 24; citace: SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 24; PETERSON, John. Keynote Article: Europe, America, Iraq: Worst Ever, Ever Worsening?*. *JCMS Annual review*. 2004, roč. 42, s. 14; FORSBERG, Tuomas. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-

že zatímco velké evropské státy při vstupu do koaličního či opozičního tábora zvažovaly skutečně vliv Iráku na mezinárodní bezpečnost, tak malé evropské státy nepotřebovaly bojovat proti Iráku, ale spíše si díky konfliktu upevnit svou pozici NATO a přiblížit se jeho jádru.

Co se týká role jednotlivých evropských aktérů NATO během irácké krize v roce 2003, tak klíčovou roli oproti předpokladu sehrálo Německo a Schröderova snaha udržet si vnitropolitickou pozici.³⁵¹ Chirac svým odsuzováním východoevropských států za pomoc USA Bushovi paradoxně pomohla, protože svým striktním postojem si zneřátovala i některé neutrální Východoevropany, kteří tak posílili Bushe.³⁵² Stejně tak Villepin svým odporem americkému postupu přispěl k zásadnímu posunu Powella směrem k zastáncům válečného řešení unitř Bushovy administrativy.³⁵³ Radikální postup Francie vyvinul na USA nátlak a Bush se dostal do stavu, kdy se musel rozhodovat velmi rychle, a mohl tak neuváženě zahájit intervenci dříve, než byla řádně vojensky a strategicky promyšlena.³⁵⁴ Role Španělska a východoevropských států pak byla spíše symbolická.

Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 213-220; citace: FORSBERG, Tuomas. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 213-220.

³⁵¹ LEHMANN, Ingrid A. Exploring the Transatlantic Media Divide over Iraq: How and Why U.S. and German Media Differed in Reporting on UN Weapons Inspections in Iraq, 2002-2003. *The Harvard International Journal of Press/Politics*. 2005-01-01, vol. 10, issue 1, s. 66.

³⁵² GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 19-22; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

³⁵³ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 19-22; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 54-57.

³⁵⁴ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 19-22; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 54-57.

5.4. Vojenský postup americko-britské koalice

Největší problém, který mezinárodní komunita se vstupem do Iráku měla, byl fakt, že OSN k němu nedala svolení. Bush zvolil na politické úrovni rychlé navýšení moci, které s jinými státy nekonzultoval, což bylo podle Sorose chybou.³⁵⁵ Tento americký přístup bychom nazvali taktikou ledoborce, který doufá, že rychlou aplikací síly přesvědčí svět, že zásah koná z opravdu závažných důvodů a že bude díky vojenskému vítězství a rekonstrukci země čelit alespoň částečně mírnější mezinárodní kritice.³⁵⁶ Zatímco Lobell a kol. přístup Bushe ml. vítá³⁵⁷, podle Smithe došlo k Morgenthauem a Carrem popsaného špatného přístupu „ospravedlněním výsledky“.³⁵⁸ Budeme zkoumat, proč se Bushovi jeho ospravedlnění vojenskými výsledky nepodařilo. Domníváme se, že na vině je nejen americká nulová schopnost prokázat, že Husajn by do budoucna celý region bezpečnostně destabilizoval, když nebyly WMD nalezeny, ale také to, že rychlý americký postup a zhroucení režimu světa ukázalo, že ani konvenční síly nedisponovaly velkým potenciálem, který by býval mohl být k užítku teroristům. To, že úspěšná intervence a kontrola iráckého území by neporušila „protiteroristický standard“ a v lepším případě by zlepšila strategickou pozici USA na Středním východě, už nebylo akcentováno téměř vůbec.

---

³⁵⁵ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 10-11; I-207.

³⁵⁶ EHRENBERG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 67-69.

³⁵⁷ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205.

³⁵⁸ SMITH, Michael Joseph. *Realist thought from Weber to Kissinger*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, c1986, xii, s. 138-139 dle: MORGENTHAU, Hans J, Kenneth W THOMPSON a W CLINTON. *Politics among nations: the struggle for power and peace*. 7th ed. / Boston: McGraw-Hill Higher Education, c2006, xxxix, s. 179 a dle: CARR E.H.. *The Twenty Years' Crisis, 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations*. 1939. 2. vyd. Londýn a Basingstoke: The Macmillan Press LTD and Papermac. s. 1-239; citace: SMITH, Michael Joseph. *Realist thought from Weber to Kissinger*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, c1986, xii, s. 138-139 dle: MORGENTHAU, Hans J, Kenneth W THOMPSON a W CLINTON. *Politics among nations: the struggle for power and peace*. 7th ed. / Boston: McGraw-Hill Higher Education, c2006, xxxix, s. 179 a dle: CARR E.H. *The Twenty Years' Crisis, 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations*. 1939. 2. vyd. Londýn a Basingstoke: The Macmillan Press LTD and Papermac. s. 1-239.

Válka v Iráku v roce 2003 byla Kongresem schválena větší většinou než zásah v Perském zálivu, protože zákonodárci nechtěli být proti válce, která se svezla na populární vlně antiterorismu po 11/9, 296 hlasů v Dolní sněmovně tak bylo pro, 133 proti, v Senátu řeklo válce ano 77 osob, pouze 23 bylo proti.³⁵⁹ 20. března 2003 začala operace Irácká svoboda, poté co 17. března 2003 prezident Bush oznámil, že ultimátum, které Husajnovi dal, vypršelo.³⁶⁰ Plán útoku na Irák obsahoval několik komponent, které byly integrované, ale zároveň schopné pracovat nezávisle na sobě, celá akce si měla podle tohoto plánu vyžádat 6 měsíců příprav a nasazení 400 tisíc lidí, šlo o: 1.) konvenční pozemní a námořní útoky 2) použití nekonvenčních Special Operations Forces- malých elitních jednotek, které měly za úkol postarat se o oblast iráckého vnitrozemí a zabránit střelení raket Scud na Saudskou Arábii a Izrael 3) nasazení raket dlouhého doletu typu země- země např. Army's Tactical Missile System střílející 13 stop dlouhé rakety do vzdálenosti 100 až 180 mil, dále použití střel Tomahawk vyslaných z letadlových lodí nebo jiných lodí, a také použití běžného pozemního útoku. Další body spíše směřovaly k zajištění komunikace v mezinárodním prostředí; ke snaze zajistit změnu režimu v rámci Iráku měla pomoci také: 4) vojensko- civilní diplomacie vůči iráckému lidu 5) humanitární pomoc iráckému lidu 6) CIA, která měla vést snahu o vnitrostátní převrat, podporu opozice v armádě, Šíitů na jihu Iráku a Kurdů na severu Iráku 7) psychologická informační kampaň v regionu.³⁶¹

Pokud bychom měli analyzovat klíčové chyby vojenského postupu, je to v první řadě provedení vojenského plánu. Celkový rozpočet amerických výdajů pro pomoc v zahraničí za rok 2002 činil cca 10 miliard dolarů, pro fiskální rok 2003-2004 stála jen operace v Iráku cca 160 miliard dolarů.³⁶² Franksův Hybrid Plan měl válku zrychlit, a nahradit tak Rumsfeldův pomalejší plán. Franks připravil následující postup: první fáze- vybudování leteckých mostů během pěti dní, pak 11 dní na dopravení dalších sil, druhá fáze- útoky Special Operations Forces a letecké útoky, to vše během 16 dní, třetí fáze- nejdříve vyslání divize do Iráku, nakonec nasazení další pozemní divize v období trvajícím 125 dní, čtvrtá fáze- doba jejího ukončení nebyla jasná, náplní měly být stabilizační operace. Franks počítal v maximální fázi

---

³⁵⁹ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 215-230.

³⁶⁰ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 50.

³⁶¹ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 54-55.

³⁶² SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 62-63.

po dobytí Iráku s 265 tisíci vojáky, a následně snížením tohoto stavu o cca 50 tisíc, pro tento postup se také jako výhodnější ukázal plán 5-11-16-125 pojmenovaný po časovém harmonogramu, který nabízel větší časovou flexibilitu závisující na aktuálních okolnostech v daném momentě.³⁶³ Klíčovým problémem byla záměrná rychlost, s jakou plán počítal, a paradoxně také jeho rychlý úspěch. V rámci operace, která byla zahájena 19. března, se podařilo během 500 hodin obsadit Irák, přimět Husajna, aby se začal schovávat; došlo také k rozprášení armády 400 tisíc iráckých mužů, což svědčilo o velmi rychlém úspěchu.³⁶⁴ Kromě Husajnovy nejloajálnější složky fedajín se irácká armáda téměř rozložila před americkou převahou a morálku Husajnových vojsk narušila i hrozba šíitských povstání a kurdská spolupráce s Američany, s jejichž pomocí vzniknul už v roce 2002 kurdský parlament.³⁶⁵ 13. prosince 2003 byl nedaleko Tikritu americkými vojáky zadržen Saddám Husajn, jeho synové Udaj a Kusaj byli zabiti v bojích u Mosulu už 22. července 2003.³⁶⁶

Druhým problémem vojenských plánů bylo snižování významu NATO.³⁶⁷ Vzniklo nové seskupení The NATO Response Force (NRF). To bylo vnímáno jako pomoc pro USA ze strany Evropy, protože stabilní podpůrná vojenská síla v Evropě byla v zájmu USA a nový Supreme Allied Commander, Europe (SACEUR), kterým byl od ledna 2003 bývalý člen amerického námořnictva generál James L. Jones, začal po svém nástupu do funkce NRF propagovat. O zřízení jednotky se poprvé jednalo už na setkání ministrů obrany NATO ve Varšavě v září 2002 a bylo dokončeno v listopadu 2002 na summitu NATO v Praze, úkolem NRF bylo přimět Evropany, aby nebrali pozemní operace na lehkou váhu, a zvýšení jejich schopnosti spolupracovat s americkou armádou. Zároveň šlo také o snahu dobře využít odborných dovedností nových členských států např. nukleární, chemické a biologické odbornosti v případě české armády, práce v oblasti materiálů pro výbušniny u baltských států

---

³⁶³ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 123-149;153; 134-135; citace: WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 134-135.

³⁶⁴ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 1-3.

³⁶⁵ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 154-157.

³⁶⁶ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 150-154.

³⁶⁷ BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč. 81, č. 1, Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs; s. 43.

a specializovaných horských jednotek Slovenska, Slovinska a Rumunska.³⁶⁸ Jenomže celý tento projekt nezměnil skutečnost, že USA kladly nerovnoměrný důraz na jednotlivé koaliční síly. V samotném konfliktu to byly USA, VB, Austrálie a Polsko, kdo tvořily skutečnou koalici států, které operovaly v bojových akcích na území Iráku už od počátku; polská veřejnost se to dozvěděla až z fotek, kde se polští vojáci objevovali po boku těch amerických v tajných akcích „Special Forces“, protože navenek vše mělo vypadat, že polská úloha je více marginální, stejně jako ta italská nebo španělská.³⁶⁹ Celková marginalizace NATO dostávala konkrétní podobu postupně a právě Poláci v ní sehráli svoji úlohu. Nakonec byla vyřešena tak, že mezi severní americkou okupační zónu a jižní britskou byla umístěna symbolická jednotka 8000 vojáků pod velením Polska; původními záměry USA byly např. udělat z NATO likvidátora případných zbytků zásob WMD, čímž by Američané umlčeli snahy udělat ze Severoatlantické aliance hlavní peacekeepingovou sílu jakou v Afghánistánu, kde se jí stala díky úsilí Kanady, Nizozemí a Německa pomocí velení nad tamní International Security Assistance Force (ISAF) v roce 2003. Pokud by NATO v Iráku dostalo úkol spjatý s WMD, tak by Aliance mohla být také nástrojem, jak obejít OSN.³⁷⁰ Marginalizování role NATO v druhé válce v Iráku se ukázalo na summitu NATO v Istanbulu v roce 2004.³⁷¹ Svým přístupem Bush pouze dokládal, že z jeho multilaterálních plánů zbyly jen trosky a že s méně významnými spojenci neumí kooperovat, což je v rámci flexibilního přístupu k novým bezpečnostním hrozbám zásadní chybou. Pokud měla být válka v Iráku prvním velkým konfliktem vedeným v novém bezpečnostním kontextu, tak neschopnost zvládnout multilaterální spolupráci ve světě, kde velkou oblibu zaznamenal terorismus, značila, že Bush hlásá přístup, který sám není schopen plně uskutečnit.

---

³⁶⁸ HOWORTH, JOLYON. ESDP and NATO: Wedlock or Deadlock?. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 235-241.

³⁶⁹ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 74-75; JONES, Erik. The politics of Europe 2003: differences and disagreements. *Industrial Relations Journal* 35:6. Blackwell Publishing Ltd. 2004, s. 489-491.

³⁷⁰ HOWORTH, JOLYON. ESDP and NATO: Wedlock or Deadlock?. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 241-243; THE NATO. *International Security Assistance Force* [online]. [cit. 2014-6-28]. Dostupné z: <http://www.isaf.nato.int/>.

³⁷¹ BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč. 81, č. 1, Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs, s. 43.

V případě klíčových spojenců dovedly USA skutečně integrovat pouze Velkou Británii, která byla jedinou zemí, jejíž pomoc Američanům rozhodně nebyla symbolická. Britové zásobovali téměř třetinu pozemních sil a měli výrazné zastoupení i v silách vzdušných. VB se navíc účastnila zahájení pozemních bojů 20. března 2003, kterým velela U. S. 15th Marine Expeditionary Unit (MEU), a to v podobě zapojení British 1st Armoured Division a za asistence Royal Marine Commandos a amerických SEALs.³⁷² Největším neúspěchem v zajištění pro USA potenciálních klíčových spojenců bylo Turecko. V březnu 2003 turecký parlament zamítl útok z tureckého území na Irák.³⁷³

„Nejlepší způsob, jak dosáhnout totálního strategického překvapení, je udělat krok, který je buď stupidní, nebo kompletním opakem k vašim vlastním zájmům“, řekl Robert Gates v souvislosti s nejistotou, zda Husajn v době před první válkou v Perském zálivu zaútočí na Kuvajt, nebo nikoliv, což se administrativa George Bushe st. snažila horečně zjistit a prezident sám Husajna varovat i usmířit zároveň.³⁷⁴ Zdálo by se, že při druhé irácké válce Bush ml. dosáhl momentu překvapení díky splnění obou těchto podmínek. Jenomže ve skutečnosti se zpočátku nezdálo, že by intervence v Iráku mohla USA tak uškodit, a tudíž, že by její realizace byla nesmyslná, protože v souladu s novými bezpečnostními podmínkami šlo o zničení aktéra, který svoji nečitelností zatěžoval americkou zahraniční politiku a jehož území bylo pro USA strategicky situované. Gatesova logika momentu překvapení ale zafungovala³⁷⁵ právě proto, že Husajn, si stejně jako opoziční Evropa, nevšiml nového bezpečnostního kontextu, který se stal Bushovým podkladem pro uvažování v bezpečnostní politice. Husajn si mohl myslet, že Irák jako cíl pro USA je tak irelevantní a americké pohrůžky intervencí jsou natolik přímé, že jsou pouhým odstrašením, které nakonec zůstane pouze na papíře. Neúspěch amerického postupu se dostavil až následně z třetího problému

---

³⁷² MURRAY, Williamson a Robert H SCALES. *The Iraq war: a military history*. Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard University Press, 2003, s. 131-132.

³⁷³ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 49-50; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

³⁷⁴ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 31-60; citace: HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 59.

³⁷⁵ HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 31-60; citace: HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, s. 59; HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 1.

vojenské stránky války.³⁷⁶ Tím je podcenění rekonstrukce země po svržení režimu Saddáma Husajna. „...*hlavní bojové operace v Iráku skončily. V irácké bitvě Spojené státy a naši spojenci vítězí. Teď se naše koalice zajišťuje bezpečnost a stará se o rekonstrukci této země*“, prohlásil prezident Bush stojící za nápísem „*Mise splněna.*“ 1. května 2003 na letadlové lodi USS Abraham Lincoln.³⁷⁷

Špatný odhad situace na mikroúrovni- uvnitř Iráku- se ukázal už v průběhu války. Mezi taktická selhání Američanů patří Rumsfeldův optimistický předpoklad, že Iráčané budou ochotni spolupracovat s Američany na obnově státu; proto americký ministr obrany záměrně nařídil vyslat do země, zejména pak do provincie al-Anbar, omezený počet jednotek speciálních sil, které ale nedokázaly zabránit útěku Husajnových vysokých úředníků i s dokumenty do Sýrie.³⁷⁸ Mylnou domněnkou bylo, že šíité se na jihu proti Husajnovu režimu vzbouří nebo že dojde k záměrnému zničení ropných polí v Rumajle.³⁷⁹ Soros říká: „*Nedostatek promyšlení a příprav pro období po invazi je skutečně zajímavý, zvláště poté, co se mnoho kritiků hlasitě ozvalo, aby varovalo před nástrahami. Může to být vysvětleno pouze pomatením mysli prezidenta Bushe, který byl využit obránci irácké invaze.*“³⁸⁰ Bushova administrativa byla příliš pomalá v přípravě poválečné rekonstrukce země, když generál Jay Garner, šéf ORHA= the Office of Reconstruction and Humanitarian Assistance založené 20. ledna 2003, dorazil do Bagdádu až 12 dní po zisku města. Nemohl se po městě bezpečně pohybovat a neměl potřebné informace od CIA nebo ministerstva zahraničí. Úředníci z ORHA dohlížející nad iráckými ministerstvy neměli o jejich fungování dostatečné znalosti. Plány Douglase Feitha na poválečnou obnovu se ke Garnerovi nedostaly včas, navíc, rozvíjely Rumsfeldovu naivitu ohledně irácké spolupráce tím, že Feith zcela

---

³⁷⁶ EHRENBURG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 67-69; HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 1.

³⁷⁷ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 1; citace: HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 1.

³⁷⁸ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 156-168.

³⁷⁹ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 156-168.

³⁸⁰ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 12; citace: SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 12.

nerealisticky navrhoval, aby se Američané aktivně pokusili získat co nejvíce Iráčanů na svou stranu, a vytvořili tak zdání, že nejde o okupaci, ale o osvobození země.³⁸¹ Návrhy na to, aby se spoléhalo na pomoc od samotných Iráčanů v rekonstrukčním období, ztroskotaly a k tomu USA oslabily, protože americká armáda kvůli předpokladu kooperace místních obyvatel pohusajnovskou fází podcenila. Mezi jedno z nejviditelnějších amerických pochybení v této fázi bylo např. týrání vězňů v Abú Ghraibu. To se odehrálo v listopadu a prosinci 2003 a jeho vyšetřování začalo v lednu 2004, poté se americký Senát se za toto jednání omluvil, požadoval vyšetření celé záležitosti, ovšem v deklaraci také uvedl, že podporuje Američany, kteří v Iráku slouží poctivě a dodal: "...*drtivá většina Američanů v Iráku slouží statečně a čestně, aby prosadili svobodný a stabilní Irák.*"³⁸² Deklarace Senátu se tedy spíše nevhodně spolu se sebekritikou snaží mj. ukázat, že případ byl excesem.

Na politické scéně paradoxně probíhala spíše fáze hledání cesty k vzájemné komunikaci; Francie v roce 2003 souhlasila s tím, že NATO bude podporovat polskou mírovou misi v Iráku. Rusko, Německo a Francie se stavěly pozitivně k americké a britské okupaci Iráku, když schválily rezoluci RB OSN č. 1483- věnující se rekonstrukci země, apelující na to, aby irácký lid rozhodoval o své budoucnosti a kontroloval své materiální zdroje a žádající odzbrojení Iráku a jeho teritoriální integritu a suverenitu- čímž ukázaly, že si Spojenci i opozice přejí vzájemný smír. To dokázaly také summitu EU- USA ve Washingtonu a G8 v Evianu v červnu 2003.³⁸³ V roce 2004 se Blair pokoušel vylepšit vztahy s Francií a Německem a prosadit společnou evropskou ekonomickou agendu, jenomže roztržka od druhé války v Iráku se promítla i do debat o Common Foreign and Security Policy (CFSP) a snah prosadit jednotnou ústavu členských států EU, které utrpěly vážnou porážku na summitu

---

³⁸¹ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 156-168.

³⁸² FRIST, William H. 108TH CONGRESS (2003-2004). *S.Res.356 - A resolution condemning the abuse of Iraqi prisoners at Abu Ghraib prison, urging a full and complete investigation to ensure justice is served, and expressing support for all Americans serving nobly in Iraq*. [online]. U.S. Government Printing Office, 21. května 2004 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://beta.congress.gov/bill/108th-congress/senate-resolution/356/text>; citace: FRIST, William H. 108TH CONGRESS (2003-2004). *S.Res.356 - A resolution condemning the abuse of Iraqi prisoners at Abu Ghraib prison, urging a full and complete investigation to ensure justice is served, and expressing support for all Americans serving nobly in Iraq*. [online]. U.S. Government Printing Office, 21. května 2004 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://beta.congress.gov/bill/108th-congress/senate-resolution/356/text>.

³⁸³ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 12; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

v Bruselu 13. prosince 2003.³⁸⁴ Negativní vliv rok měl 2003 i na další vývoj NATO. Buzan a Gonzalesová-Pelaezová tvrdí, že důležité v době kolem roku 2004 byly dva aspekty: za prvé, snaha USA chránit s pomocí NATO Turecko a následné zablokování návrhu ze strany Německa, Francie a Belgie; za druhé, rozšíření NATO v letech 1999 a 2004 o státy s proamerickým postojem, které prohloubilo roztržku uvnitř Aliance, a dokonce přimělo Francii a Německo vyjádřit sympatie k ruskému nesouhlasu s tím, že hraničící státy se staly členem západního vojenského seskupení.³⁸⁵ Souhlasíme s tím, že roztržka v NATO pokračovala, ovšem ta byla založená na celkových geostrategických zájmech. Druhá válka v Iráku, kdy se Francie a Německo dostaly do spíše neutrální pozice, ji příliš významně neovlivnily.³⁸⁶

5.5. Bushova image a média

Během druhé irácké války v roce 2003 můžeme vidět různé přístupy médií. Budeme se snažit ukázat, že média obecně koaliční politice příliš nepřála. Americký *The New York Times* a britský *Guardian* sice oba publikovaly protiválečné fotografie, přesto se obě média v obsahu rozcházel, protože *The New York Times* významně ukazoval spíše fotky Spojenců, zatímco *Guardian* se více zaměřoval na irácké civilní ztráty. Hlavní francouzské noviny se ve vizuální prezentaci zprávy o svržení Saddáma Husajna nelišily, pravicový *Le Figaro* a levicový *Le Monde* shodně psaly o události negativně.³⁸⁷ Americká média více vytahovala informace, které se jim hodily, např. *Time* chtěl dokázat, že UNMOVIC je slabší než jeho předchůdce UNSCOM (= United Nations Special Commission); v televizi NBC se zase v září 2002 objevil Donald Rumsfeld a přesvědčoval, že USA má pro vstup do Iráku širokou mezinárodní

---

³⁸⁴ PETERSON, John. Keynote Article: Europe, America, Iraq: Worst Ever, Ever Worsening?*. *JCMS Annual review*. 2004, roč. 42, s. 9-11.

³⁸⁵ BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč. 81, č. 1, Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs, s. 42-43.

³⁸⁶ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 12; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

³⁸⁷ FAHMY, Shahira a Daekyung KIM. Picturing the Iraq War: Constructing the Image of War in the British and US Press. *International Communication Gazette*. 2008-12-01, vol. 70, issue 6, s. 444-455.

podporu a The New York Times oslavoval návrat inspektorů do země.³⁸⁸ Měnilo se, jak média hodnotila některé politiky např. členové parlamentu Robert Galloway a Robin Cook byli za svoje protiválečné postoje před válkou médii chváleni, po jejím zahájení se naopak stali těmi marginalizovanými.³⁸⁹ Naopak, ve Francii byla důležitým dokladem toho, jak koalice situaci v Iráku nezvládá, kauza zajatých žurnalistů. V prosinci 2004 byli ovšem dva francouzští novináři- Christian Chesnot a Georges Malbrunot, kteří byli v Iráku zadrženi jako rukojmí, propuštěni.³⁹⁰

Paradoxně alespoň nějaké podpory se Bush dočkal v německých médiích. Tamní tisk kritizoval Schrödera za to, že zemi odstříhнул od největšího spojence a v druhé polovině roku 2002 USA zrušilo s Německem všechna jednání o politice vůči Iráku.³⁹¹ Konzervativní Frankfurter Allgemeine Zeitung zastával v německých médiích minoritní názor, že Německo by vůči politice G. W. Bushe mělo svůj postoj přehodnotit, jinak na tom bude podle tohoto listu ještě hůře, protože se zhorší německá pozice v mezinárodní komunitě; toto médium krizovalo Schrödera, ale i Hanse Blix a vyčítalo jim, že jsou „naivní“, přístup tohoto listu byl ovšem minoritní, protože celkově byla média k politice svých vlád spíše méně kritická.³⁹²

---

³⁸⁸ LEHMANN, Ingrid A. Exploring the Transatlantic Media Divide over Iraq: How and Why U.S. and German Media Differed in Reporting on UN Weapons Inspections in Iraq, 2002-2003. *The Harvard International Journal of Press/Politics*. 2005-01-01, vol. 10, issue 1, s. 68-70; THE UNITED NATIONS. *United Nations Special Commission (UNSCOM)* [online]. [cit. 2014-5-28]. Dostupné z: <http://www.un.org/Depts/unscom/>.

³⁸⁹ MURRAY, Craig, Katy PARRY, Piers ROBINSON a Peter GODDARD. Reporting Dissent in Wartime: British Press, the Anti-War Movement and the 2003 Iraq War. *European Journal of Communication*. 2008-03-01, vol. 23, issue 1, s. 7-23.

³⁹⁰ CHIRAC, Jacques. PALAIS DE L'ÉLYSÉE. *Déclaration du Président de la République, à la suite de la libération de deux journalistes français retenus en Irak- Déclaration de M. Jacques Chirac, Président de la République, à la suite de la libération de deux journalistes français retenus en Irak* [online]. 22. prosince 2004 [cit. 2014-04-26]. Dostupné z: http://www.jacqueschirac-asso.fr/archives-elysee.fr/elysee/elysee.fr/francais/interventions/discours_et_declarations/2004/decembre/fi001235.html; CHIRAC, Jacques. *Communiqué: déclaration du Président de la République à la suite de la libération de deux journalistes français otages en Irak- Communiqué: déclaration de M. Jacques Chirac, Président de la République, à la suite de la libération de deux journalistes français otages en Irak.1* [online]. Paris, 21. prosince 2004 [cit. 2014-04-26]. Dostupné z: http://www.jacqueschirac-asso.fr/archives-elysee.fr/elysee/elysee.fr/francais/interventions/discours_et_declarations/2004/decembre/fi001236.html.

³⁹¹ PETERSON, John. Keynote Article: Europe, America, Iraq: Worst Ever, Ever Worsening?*. *JCMS Annual review*. 2004, roč. 42, s. 14.

³⁹² LEHMANN, Ingrid A. Exploring the Transatlantic Media Divide over Iraq: How and Why U.S. and German Media Differed in Reporting on UN Weapons Inspections in Iraq, 2002-2003. *The Harvard International Journal of Press/Politics*. 2005-01-01, vol. 10, issue 1, s. 63-83; citace: LEHMANN, Ingrid A. Exploring the Transatlantic Media Divide over Iraq: How and Why U.S. and German Media Differed in Reporting on UN Weapons Inspections in Iraq, 2002-2003. *The Harvard International Journal of Press/Politics*. 2005-01-01, vol. 10, issue 1, s. 70.

6. Mezinárodní scéna a NATO po roce 2003

Po období sjednocení proti druhé irácké válce došlo v evropské opozici k rozkolu. Sarkozy se snažil spolupráci s USA rozvinout, a získat tak důležitější roli než Německo.³⁹³ Vztahy USA a Německa se nedostaly na předválečnou přátelskou úroveň, Fischer v únoru 2004 na Bezpečnostní konferenci v Mnichově uvedl, že rozpory se vedou ohledně způsobu dosažení cílů, nikoliv cílů samotných, ovšem dodal, že stále nevidí žádné důvěryhodné zdůvodnění, proč se válka odehrála.³⁹⁴ V červnu 2004 se konal summit NATO v Istanbulu, na kterém se Německo vyslovalo proti rozšíření úlohy NATO v Iráku.³⁹⁵ Postupně se vztah Německa k USA proměnil. Angela Merkelová vrátila Německo do starých kolejí, tedy do pozice spojence USA. Na podzim 2005, kdy nastoupila na pozici kancléřky, její dobré vztahy s Bushem urovnaly i spor na summitu NATO v Bukurešti, kde proběhla další roztržka, protože USA si prosadilo, že Gruzie a Ukrajina by se měly výhledově stát členem NATO, ovšem Německu a Francii odvrátily přijetí Membership Action Plans pro Gruzii a Ukrajinu, kterým by Severoatlantická aliance zbytečně provokovala Rusko.³⁹⁶ Příklon Německa k USA může být důkazem toho, že druhá irácká válka vztahy s evropskou opozicí výrazněji nepoškodila. To potvrzuje také postoj nového francouzského prezidenta.³⁹⁷ Po nástupu Sarkozyho k moci byla 17. června 2008 představena jeho Bílá kniha o obraně a národní bezpečnosti, která klade důraz na Blízký východ; celkově je Sarkozyho přístup narušením tradičního zahraničněpolitického postoje Francie, který razil Chirac, tedy využívání stálého členství v RB OSN a spíše rezervovaného postoje k USA. Naopak, Sarkozyho na jeho první

---

³⁹³ MAHNCKE, Dieter. The United States, Germany and France: Balancing Transatlantic Relations. *British Journal of Politics*. 2009, vol. 11, issue 1, s. 79-93; citace: MAHNCKE, Dieter. The United States, Germany and France: Balancing Transatlantic Relations. *British Journal of Politics*. 2009, vol. 11, issue 1, s. 79-93.

³⁹⁴ FORSBERG, Tuomas. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 220-221.

³⁹⁵ FORSBERG, Tuomas. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 219-221.

³⁹⁶ MAHNCKE, Dieter. The United States, Germany and France: Balancing Transatlantic Relations. *British Journal of Politics*. 2009, vol. 11, issue 1, s. 80-81;79-93.

³⁹⁷ MAHNCKE, Dieter. The United States, Germany and France: Balancing Transatlantic Relations. *British Journal of Politics*. 2009, vol. 11, issue 1, s. 79-93; TARDY, Thierry. *European security in a global context: internal and external dynamics*. New York: Routledge, 2009, xx, s. 115-117; citace: TARDY, Thierry. *European security in a global context: internal and external dynamics*. New York: Routledge, 2009, xx, s. 115-117; ONUFER, Petr a Věra ŘIHÁČKOVÁ. Transatlantic relations 2009: a chance for a fresh start?. Prague: Europeum, 2009, s. 1-136.

letní dovolené po zvolení hostil v USA prezident Bush a Sarkozy se netajil obdivem k americké efektivitě a britským ekonomickým reformám Thatcherové a Blaira.³⁹⁸ Vztahy Francie a USA se tedy uklidnily, ovšem NATO celkově přestalo držet pospolu kvůli neexistenci vnější bezpečnostní hrozby, která je podle Howortha Deustschera nezbytná, přičemž mezinárodní terorismus pro ně není pro tento účel dostatečný, došlo tak k oslabení Aliance.³⁹⁹ Nelze ovšem souhlasit s tím, že terorismus není dostatečnou motivací pro kooperaci USA a Evropy, protože podle nás by i evropská opozice vystoupila z neutrality, kdyby si myslela, že je v ohrožení. Jinou příčinu úpadku NATO vidí Róbert Ondrejcsák, podle kterého se kvůli irácké krizi stala politickou organizací, a nikoliv obrannou aliancí, kterou byla předtím.⁴⁰⁰ Tomuto vysvětlení je také třeba oponovat s tím, že NATO byla už od počátku své existence jak politickou, tak obrannou aliancí, tudíž její zapojení do druhé irácké války nebylo překvapivé. Otázkou zůstává, proč tedy NATO po roce 2003 čelila problémům⁴⁰¹, zatímco Francie a Německo se k USA přibližovaly.⁴⁰² USA během druhé irácké války prokázaly, že neví, jak pracovat multilaterálně a Aliance se stala velmi málo funkčním doplňkem. I přesto však organizace prokázala životaschopnost v dalších fázích konfliktů. Po setkání představitelů členských států NATO v Bruselu v roce 2005 Aliance podpořila výcvik iráckých jednotek podle rezoluce RB OSN č. 1546, dále NATO počítala s rozšířením mise ISAF v Afghánistánu i do západní části země a dalších oblastí, aby podpořila nadcházející volby do tamního parlamentu.⁴⁰³

---

³⁹⁸ MAHNCKE, Dieter. The United States, Germany and France: Balancing Transatlantic Relations. *British Journal of Politics*. 2009, vol. 11, issue 1, s. 82-83;79-93.

³⁹⁹ HOWORTH, JOLYON. ESDP and NATO: Wedlock or Deadlock?. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 235-238.

⁴⁰⁰ BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, Studies and opinions, s. 78.

⁴⁰¹ HOWORTH, JOLYON. ESDP and NATO: Wedlock or Deadlock?. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 235-238.

⁴⁰² MAHNCKE, Dieter. The United States, Germany and France: Balancing Transatlantic Relations. *British Journal of Politics*. 2009, vol. 11, issue 1, s. 79-93; TARDY, Thierry. *European security in a global context: internal and external dynamics*. New York: Routledge, 2009, xx, s. 115-117;

⁴⁰³ THE NATO A VŠECH 26 HLAV STÁTŮ A VLÁD ČLENSKÝCH STÁTŮ NATO. *Statement issued by the Heads of State and Government participating in a meeting of the North Atlantic Council in Brussels* [online]. NATO- e-Library, Official Texts (Chronological), 22. února 2005 [cit. 2014-04-27]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/SID-DC5491FE-242DC6B8/natolive/official_texts_21738.htm?selectedLocale=en; THE NATO. *Summit Meeting of Heads of State and Government* [online]. The NATO- Events, 22. února 2005 [cit. 2014-04-27]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/SID-ACB97709-099E409F/natolive/events_46186.htm?selectedLocale=en.

31. ledna 2007 uvedl člen Sněmovny reprezentantů demokrat Mike Thompson Iraq War De-Escalation Act, kterým mělo dojít k zintenzivnění výcviku iráckých jednotek, dosažení stability v zájmu iráckých civilistů pomocí dohody tamních politických stran na řešení vnitřní situace země, k podpoře stažení spojeneckých vojsk z Iráku, záměrem tohoto dokumentu bylo mj. předání větší odpovědnosti irácké vládě, což se mělo dít v rámci Bushových slibů.⁴⁰⁴ Fakt, že se koaliční vojska chystaly ke stažení z toho důvodu, že situaci nezvládala, a nikoliv proto, že by zemi stabilizovala, znamenalo dovršení zcela neúspěšné intervence. Příčinou této prohry ovšem nebylo samotné rozhodnutí zásah uskutečnit, ale jeho špatná příprava. Po koaličním navýšení moci a intervenci v Iráku se sice evropská opozice začala přiklánět na stranu koalice, ovšem oproti Bushově snahám, aby šlo o hard bandwagoning k silnému aktérovi- tedy USA⁴⁰⁵, došlo v poslední fázi k hard balancingu evropské opozice, která potřebovala podpořit koalici, které se nedařilo situaci v Iráku stabilizovat.⁴⁰⁶

---

⁴⁰⁴ THOMPSON, Mike. 110TH CONGRESS (2007-2008). *H.R. 787 - Iraq War De-Escalation Act of 2007-Summary: H.R. 787 — 110th Congress (2007-2008)* [online]. 31. ledna 2007; 20. března 2007 [cit. 2014-04-27]. Dostupné z: <http://beta.congress.gov/bill/110th-congress/house-bill/787>. ; THOMPSON, Mike. 110TH CONGRESS (2007-2008). *H.R. 787 - Iraq War De-Escalation Act of 2007-Text: H.R. 787 — 110th Congress (2007-2008)* [online]. 31. ledna 2007; 20. března 2007 [cit. 2014-04-27]. Dostupné z: <http://beta.congress.gov/bill/110th-congress/house-bill/787/text>.

⁴⁰⁵ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s.10-11; 1-207; MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-112;

⁴⁰⁶ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 12; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

Závěr

V této práci jsme se pokusili analyzovat okolnosti, které vedly k roztržce mezi státy NATO v roce 2003 kvůli druhé válce v Iráku. Prvním významným faktorem, který vedl k rozdílnému postoji v roce 2003 vůči Iráku, bylo 11/9. Po něm USA začaly na bezpečnostní kontext nahlížet širěji než evropská opozice a byly citlivější na nové bezpečnostní hrozby. V důsledku toho se pustily i do druhé irácké války, protože případná vítězná válka by splňovala „protiteroristický standard“, tedy přinejmenším očekávání, že pozice USA v boji proti terorismu by se kvůli zásahu proti Husajnovi nezhoršila, protože Američané by kontrolovali klíčové území Středního východu.

Co se týká Bushova vyvažování jednotlivých úrovní, tak původní předpoklad, že selhání jeho politiky vychází z jeho chyb na politické úrovni, tedy v neschopnosti zajistit mezinárodní podporu pro intervenci v Iráku v roce 2003 se potvrdila pouze zčásti. Jeho chybou bylo, že i když věděl, že by potřeboval spojence, nedokázal se jednoznačně rozhodnout, zda o multilateralitu usilovat a toto lavírování USA zbytečně oslabilo. Ovšem jako mnohem podstatnější se ukázalo Bushovo podcenění mikroúrovně, konkrétně vlivu německých voleb, kvůli kterým se Schröder přiklonil na stranu evropské opozice.⁴⁰⁷ Za stěžejní pro evropskou opozici tedy považujeme postoj německé vlády. Francie hrála spíše roli aktéra, který svým odmítnutím války motivoval USA k rychlému rozhodnutí, zda intervence bude, či nikoliv.⁴⁰⁸ I přesto mezi USA a evropskou opozicí k přímé roztržce nedošlo a Francie s Německem pouze

---

⁴⁰⁷ LEHMANN, Ingrid A. Exploring the Transatlantic Media Divide over Iraq: How and Why U.S. and German Media Differed in Reporting on UN Weapons Inspections in Iraq, 2002-2003. *The Harvard International Journal of Press/Politics*. 2005-01-01, vol. 10, issue 1, s. 66; PETERSON, John. Keynote Article: Europe, America, Iraq: Worst Ever, Ever Worsening?*. *JCMS Annual review*. 2004, roč. 42, s. 14; GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 1-10; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>; GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 336-340;346;430.

⁴⁰⁸ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 19-22; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 54-57.

veřejně vyslovily nesouhlas s druhou iráckou válkou a klasického realistického prvku, tedy rovnováhy moci, nevyužívala.

K situaci bezpečnostního dilematu ve vztahu USA-Irák v roce 2003 nedošlo, protože Husajn napětí neeskaloval.⁴⁰⁹

Ehrenbergovo rozdělení na politický a vojenský výsledek⁴¹⁰ přineslo poznání, že vojensky šlo krátkodobě o výhru, protože Američané po pádu Husajnova režimu kontrolovali části iráckého území, ale v dlouhodobém horizontu o prohru, protože USA se stabilizovat území nepodařilo. Vojenský neúspěch s sebou následně přinesl i politickou nedůvěru mezinárodní komunity vůči USA.⁴¹¹ Z politického hlediska šlo krátkodobě o neúspěch kvůli kritice mezinárodní komunity vůči americkému postupu, na druhé straně je třeba zohlednit, že v dlouhodobém horizontu mezinárodní komunita nijak Bushe za zásah navzdory vůli OSN nepotrestala, a naopak jeho čin akceptovala.⁴¹²

První část první hypotézy, že Husajn kvůli své problematické komunikaci s OSN i USA vyžadoval velkou pozornost americké zahraniční politiky, a mohl tak přispět k její horší koncentraci na boj s terorismem, se potvrdila. Spory Husajna s mezinárodní komunitou byly

---

⁴⁰⁹ HERZ, John H. Idealist Internationalism and the Security Dilemma. *World Politics* [online]. 1950, roč. 2, č. 02, s. 157; WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, s. 228;249;186-187; 1-251 dle: HERZ, John H. Idealist Internationalism and the Security Dilemma. *World Politics* [online]. 1950, roč. 2, č. 02, s. 157-180; SMITH, Michael Joseph. *Realist thought from Weber to Kissinger*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, c1986, xii, s. 100-105; citace: SMITH, Michael Joseph. *Realist thought from Weber to Kissinger*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, c1986, xii, s. 105; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come; BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205; HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, s.57-62, 136-137; citace: HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, s. 62.

⁴¹⁰ EHRENBERG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 67-69; citace: EHRENBERG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, s. 68.

⁴¹¹ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 1; 156-168; citace: HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 1; 156-168.

⁴¹² SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 57-65.

dlouhodobé a vzbuzovaly u USA velké napětí, které se násobilo ještě efektem větší citlivosti na bezpečnostní otázky po 11/9.

Druhá část první hypotézy, že v případě vítězství USA by kontrola iráckého území byla pro Američany geostrategicky výhodná, se zčásti potvrdila. Bezprostředně po svržení Husajnova režimu nastalo období, kdy Američané měli šanci zavést v Iráku efektivní dohled, a tudíž se krátce do bezpečnostně relativně výhodné situace dostali. Irák se jednak nacházel v sousedství Iránu, jednak se prokázalo, že např. terorista Abú Musa Zarkáví se pohyboval v Iráku a že o výcvik na iráckém území mají zájem teroristé.⁴¹³ Irák se tak stal velmi důležitou oblastí, jejíž kontrola by z hlediska boje proti terorismu bývala mohla být pro USA přínosná, pokud by se Američanům a jejich spojencům podařilo zemi v rámci možností stabilizovat, k čemuž nakonec nedošlo.⁴¹⁴ Stabilizaci přitom chápeme nikoliv nutně jako absolutní eliminaci asymetrického aktéra, ale jako jeho oslabení a schopnost lépe na hrozby z jeho strany reagovat. Tudíž z dlouhodobého hlediska se hypotéza nepotvrdila, protože Američané se v Iráku dostali do vojenských potíží. Celkově je tedy možné poukázat na pouze částečnou výhodnost situace pro USA v tom, že státní i nestátní aktéři v regionu Středního východu stejně jako mezinárodní komunita si museli zvyknout na americkou vojenskou přítomnost v oblasti, která mohla být v dalších letech potenciálně mobilizována, a to pravděpodobně aniž by USA znovu musely podstupovat diskuze o legitimitě intervence v takovém rozsahu jako před druhou iráckou válkou.⁴¹⁵

Druhá hypotéza, že Francie a Německo chápaly bezpečnostní kontext po 11/9 jinak než USA, a tudíž nepovažovaly druhou iráckou válku za správný krok, který by mohl být v zájmu členských států NATO, se potvrdila. Při posuzování případné americké intervence do Iráku v roce 2003 se tyto evropské státy dívaly spíše na míru nutnosti svržení Husajnova režimu a nepochopily, proč chtějí Američané kontrolovat irácké území.

---

⁴¹³ WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, s. 300-301; HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 128; citace: HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 128.

⁴¹⁴ HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 1; 156-168; citace: HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, s. 1; 156-168.

⁴¹⁵ SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s. 57-65.

Modelu Lobella a spol. a dalších autorů týkající se rovnováhy moci mezi USA a terorismem ve fázi jedna, navýšení moci ve fázi dvě⁴¹⁶ jsme doplnili *třetí hypotézou*, že poté nastává fáze tři, tedy opětovná změna rovnováhy moci. Tato hypotéza se potvrdila, protože evropská opozice se po Bushově intervenci musela přiklonit k USA, které situaci nezvládaly, a docházelo tak k nestabilitě regionu.⁴¹⁷

Samotný záměr USA svrhnout Husajnov režim a kontrolovat irácké území by tedy splňoval „protiteroristický standard“. To, že se USA dostaly do potíží, a došlo k destabilizaci regionu, značně změnilo situaci. Mezi důvody, proč se americko-britská koalice a evropská opozice v problematice druhé irácké války v roce 2003 neshodly, patřil jednak jejich rozdílný pohled na bezpečnostní kontext po 11/9, jednak to, že evropská opozice nereflektovala možné výhody, které by případná západní kontrola iráckého území měla pro USA. I přes nevydařenou vojenskou operaci se Bushovi podařilo v rámci druhé irácké války zachovat „protiteroristický standard“. Naše *čtvrtá hypotéza* se tedy potvrdila.

---

⁴¹⁶ LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, s. 164-169; WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come;
BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 204-205; SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, s.10-11; 1-207; MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-112; WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43.

⁴¹⁷ GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, s. 12; THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

Seznam použitých zdrojů:

Seznam použitých knih:

BENSAHEL, Nora. *The counterterror coalitions: cooperation with Europe, NATO, and the European Union*. Santa Monica, CA: RAND, 2003, xvi, 71 p. ISBN 08-330-3444-8.

BORINSKI, Phillipp. *Iraq crisis and politics in USA, Europe and V4 countries*. Editor Marek Štastný. Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998, 93 s. Studies and opinions. ISBN 80-889-3553-9.

CARR E.H. *The Twenty Years' Crisis, 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations*. 1939. 2. vyd. Londýn a Basingstoke: The Macmillan Press LTD and Papermac. s.1- 239

COATES, David, Joel KRIEGER a Rhiannon VICKERS. *Blair's war*. 1. publ. Cambridge: Polity, 2004, ix, 184 s. ISBN 07-456-3358-7.

EHRENBERG, John. *The Iraq papers*. New York: Oxford University Press, c2010, xxxiv, 620 p. ISBN 978-019-5398-595.

GORDON, Philip H a Jeremy SHAPIRO. *Allies at war: America, Europe, and the crisis over Iraq*. New York: McGraw-Hill, c2004, vi, 266 p. ISBN 00-714-4120-4.

GRANT, Charles. *Transatlantic rift: how to bring two sides together*. London: Centre for European Reform, 2003, 119 s. ISBN 1-901229-46-7.

HAASS, Richard. *War of necessity: war of choice*. New York: Simon, c2009, 336 p. ISBN 14-165-4902-1.

HAHN, Peter L. *Missions accomplished?: the United States and Iraq since World War I*. Oxford: Oxford University Press, 2012, xiv, 224 p. ISBN 01-953-3338-1.

HERBERT, Walter T. *Faith-based war: from 9/11 to catastrophic success in Iraq*. Oakville, CT: Equinox Pub. Ltd., 2009, x, 189 p. Religion and violence. ISBN 18-455-3162-0.

HERZ, John J. *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press, c1951, xii, 275 s.

HYBEL, Alex Roberto a Justin Matthew KAUFMAN. *The Bush administrations and Saddam Hussein: deciding on conflict*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2006, xvi, 192 p. ISBN 978-140-3975-782.

KAMPFNER, John. *Blair's wars*. London: Free Press, 2003, xii, 367 p. ISBN 07-432-4829-5.

KISSINGER, Henry A. *Nuclear weapons and foreign policy*. New York: Garden City, 1957. s. 455.

LOBELL, Steven E, Norrin M RIPSAN a Jeffrey W TALIAFERRO. *Neoclassical realism, the state, and foreign policy*. New York: Cambridge University Press, 2009, xi, 310 p. ISBN 978-052-1731-928.

MORGENTHAU, Hans J, Kenneth W THOMPSON a W CLINTON. *Politics among nations: the struggle for power and peace*. 7th ed. /. Boston: McGraw-Hill Higher Education, c2006, xxxix, 703 s. ISBN 00-728-9539-X.

MURRAY, Williamson a Robert H SCALES. *The Iraq war: a military history*. Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard University Press, 2003, 312 p., [48] p. of plates. ISBN 06-740-1280-1.

ONUŠER, Petr a Věra ŘIHÁČKOVÁ. *Transatlantic relations 2009: a chance for a fresh start?*. Prague: Europeum, 2009, 136 s. ISBN 978-80-86993-09-6.

SMITH, Michael Joseph. *Realist thought from Weber to Kissinger*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, c1986, xii, 256 p. ISBN 08-071-1321-2.

SOROS, George. *The bubble of American supremacy: correcting the misuse of American power*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xiii, 207 p. ISBN 15-864-8217-3.

STOTHARD, Peter. *Thirty days: Tony Blair and the test of history*. 1st ed. New York: HarperCollins, 2003. 244 s., [16] s. ISBN 00-605-8262-6.

TARDY, Thierry. *European security in a global context: internal and external dynamics*. New York: Routledge, 2009, xx, 236 p. ISBN 02-038-8535-X.

WALTZ, Kenneth N. *Theory of international politics*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1979, 251 p. ISBN 02-010-8349-3.

WOODWARD, Robert Upshur. *Plan of attack*. London: Pocket Books.2004, xi, 467 s. ISBN 0-7434-9545-4.

Seznam použitých článků:

BUZAN, Barry a Ana GONZALES- PELAEZ. 'International Community' after Iraq. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*. Jan.2005, roč. 81, č. 1, s.

31-52. Vydáno: Wiley jménem the Royal Institute of International Affairs. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/3569187>.

BRENNER, MICHAEL. The CFSP Factor: A Comparison of United States and French Strategies. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 187-209. DOI: 10.1177/00108367030383001. Dostupné z: <http://www.ingentaselect.com/rpsv/cgi-bin/cgi?ini=xref>.

DUNN, David Hastings. Assessing the Debate, Assessing the Damage: Transatlantic Relations after Bush. *The British Journal of Politics and International Relations; Political Studies Association*. 2009, roč. 11, s. 4-24. DOI: 10.1111/j.1467-856x.2008.00348.x BJPIR. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-856X.2008.00348.x/pdf>.

FAHMY, Shahira a Daekyung KIM. Picturing the Iraq War: Constructing the Image of War in the British and US Press. *International Communication Gazette*. 2008-12-01, vol. 70, issue 6, s. 443-462. DOI: 10.1177/1748048508096142. Dostupné z: <http://gaz.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/1748048508096142>.

FORSBERG, Tuomas. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation?. *Security Dialogue*. 2005-06-01, vol. 36, issue 2, s. 213-231. DOI: 10.1177/0967010605054649. Dostupné z: <http://sdi.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/0967010605054649>.

GREGORY MARFLEET, B. a Colleen MILLER. Failure after 1441: Bush and Chirac in the UN Security Council. *Foreign Policy Analysis*. 2005, vol. 1, issue 3, s. 333-360. DOI: 10.1111/j.1743-8594.2005.00015.x. Dostupné z: <http://www.blackwell-synergy.com/doi/abs/10.1111/j.1743-8594.2005.00015.x>.

GUZZINI, Stephano. Foreign Policy without Diplomacy: the Bush Administration at a Crossroads. *International Relations*. 2002-08-01, vol. 16, issue 2, s. 291-297. DOI: 10.1177/0047117802016002012. Dostupné z: <http://ire.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/0047117802016002012>.

HERZ, John H. Idealist Internationalism and the Security Dilemma. *World Politics* [online]. 1950, roč. 2, č. 02, s. 157-180 [cit. 2014-6-28]. DOI: 10.2307/2009187. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2009187>.

HOWORTH, JOLYON. ESDP and NATO: Wedlock or Deadlock?. *Cooperation and Conflict*. vol. 38, issue 3, s. 235-254. DOI: 10.1177/00108367030383003. Dostupné z: <http://www.ingentaselect.com/rpsv/cgi-bin/cgi?ini=xref>.

JOHNSON, Richard. Defending Ways of Life: The (Anti-)Terrorist Rhetorics of Bush and Blair. *Theory, Culture*. 2002-08-01, vol. 19, issue 4, s. 211-231. DOI: 10.1177/0263276402019004015. Dostupné z: <http://tcs.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/0263276402019004015>.

JONES, Erik. The politics of Europe 2003: differences and disagreements. *Industrial Relations Journal* 35:6. Blackwell Publishing Ltd. 2004, s. 483-499. ISSN: 0019-8692. Dostupné z: <http://www.jhubc.it/facultypages/ejones/2003.pdf>.

KIENZLE, Benjamin. The role of ideas in EU responses to international crises: Comparing the cases of Iraq and Iran. *Cooperation and Conflict*. 2013-08-27, vol. 48, issue 3, s. 424-443. DOI: 10.1177/0010836713487275. Dostupné z: <http://cac.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/0010836713487275>.

LEHMANN, Ingrid A. Exploring the Transatlantic Media Divide over Iraq: How and Why U.S. and German Media Differed in Reporting on UN Weapons Inspections in Iraq, 2002-2003. *The Harvard International Journal of Press/Politics*. 2005-01-01, vol. 10, issue 1, s. 63-89. DOI: 10.1177/1081180X05275910. Dostupné z: <http://hij.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/1081180X05275910>.

LORDA, Clara U. a Elisabeth MICHE. Two institutional interviews: Jose Maria Aznar and Jacques Chirac on the Iraq conflict. *Discourse*. 2006-07-01, vol. 17, issue 4, s. 447-472. DOI: 10.1177/0957926506063129. Dostupné z: <http://das.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/0957926506063129>.

MALICI, Akan. Discord and Collaboration between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations during the 9/11 Era. *Journal of Conflict Resolution*. 2005-02-01, vol. 49, issue 1, s. 90-119. DOI: 10.1177/0022002704269356. Dostupné z: <http://jcr.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/0022002704269356>.

MAHNCKE, Dieter. The United States, Germany and France: Balancing Transatlantic Relations. *British Journal of Politics*. 2009, vol. 11, issue 1, s. 79-93. DOI: 10.1111/j.1467-856x.2008.00356.x. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1467-856X.2008.00356.x>.

MURRAY, Craig, Katy PARRY, Piers ROBINSON a Peter GODDARD. Reporting Dissent in Wartime: British Press, the Anti-War Movement and the 2003 Iraq War. *European Journal of Communication*. 2008-03-01, vol. 23, issue 1, s. 7-27. DOI: 10.1177/0267323107085836. Dostupné z: <http://ejc.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/0267323107085836>.

PAPE, Robert A. a kol. Soft Balancing against the United States. *International Security: Harvard College; Massachusetts Institute of Technology*. léto 2005, vol. 30, issue 1, s. 7-45. DOI: <http://d3qi0qp55mx5f5.cloudfront.net/cpost/i/docs/Pape-Soft-Balancing.pdf>.

PETERSON, John. Keynote Article: Europe, America, Iraq: Worst Ever, Ever Worsening?*. *JCMS Annual review*. 2004, roč. 42, s. 9-26.

ROE, Paul. Actor, Audience(s) and Emergency Measures: Securitization and the UK's Decision to Invade Iraq. *Security Dialogue*. 2008-12-01, vol. 39, issue 6, s. 615-635. DOI:

10.1177/0967010608098212. Dostupné z:
<http://sdi.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/0967010608098212>.

WALT, Stephen M. *Alliance Formation and the Balance of World Power*. International Security. jaro 1985, č. 4, s. 3-43. Dostupné z: <http://www.christoph-rohde.de/waltallianceformationandbop1985.pdf>.

YOST, DAVID S. New approaches to deterrence in Britain, France, and the United States. *International Affairs*. 2005, vol. 81, issue 1, s. 83-114. DOI: 10.1111/j.1468-2346.2005.00440.x. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1468-2346.2005.00440.x>.

Seznam použitých elektronických zdrojů:

BARROSO, José D., George W. BUSH, Anthony BLAIR a José M. AZNAR. *Full text: Azores press conference* [online]. The Guardian, 17. března 2003 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2003/mar/17/iraq.politics2>.

BLAIR, Tony. THE PARLIAMENT OF THE UK. *House of Commons Hansard Debates for 18. march 2003: Iraq* [online]. 18. března 2003 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200203/cmhansrd/vo030318/debtext/30318-06.htm#30318-06_spm2; <http://www.theguardian.com/Iraq/documents/>.

FRIST, William H. 108TH CONGRESS (2003-2004). *S.Res.356 - A resolution condemning the abuse of Iraqi prisoners at Abu Ghraib prison, urging a full and complete investigation to ensure justice is served, and expressing support for all Americans serving nobly in Iraq*. [online]. U.S. Government Printing Office, 21. května 2004 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://beta.congress.gov/bill/108th-congress/senate-resolution/356/text>.

GINGRICH, Newt; GORE jr. Albert A. a GILMAN Benjamin. 105TH CONGRESS. *H.R. 4655 (105th): Iraq Liberation Act of 1998* [online]. 6. října 1998 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <https://www.govtrack.us/congress/bills/105/hr4655/text>.

HISTORY, ART&ARCHIVES. UNITED STATES HOUSE OF REPRESENTATIVES. *Congress Profiles: 105th Congress (1997–1999)* [online]. History, Art&Archives United States House of Representatives [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://history.house.gov/Congressional-Overview/Profiles/105th/>.

CHENEY, Dick. *Full text of Dick Cheney's speech* [online]. The Guardian, 27. srpna 2002 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2002/aug/27/usa.iraq>.

CHIRAC, Jacques. *Communiqué: déclaration du Président de la République à la suite de la libération de deux journalistes français otages en Iraq- Communiqué: déclaration de M. Jacques Chirac, Président de la République, à la suite de la libération de deux journalistes français otages en Iraq.1* [online]. Paris, 21. prosince 2004 [cit. 2014-04-26]. Dostupné z:

http://www.jacqueschirac-asso.fr/archives-elysee.fr/elysee/elysee.fr/francais/interventions/discours_et_declarations/2004/decembre/fi001236.html.

CHIRAC, Jacques. PALAIS DE L'ÉLYSÉE. *Déclaration du Président de la République, à la suite de la libération de deux journalistes français retenus en Irak- Déclaration de M. Jacques Chirac, Président de la République, à la suite de la libération de deux journalistes français retenus en Irak* [online]. 22. prosince 2004 [cit. 2014-04-26]. Dostupné z: http://www.jacqueschirac-asso.fr/archives-elysee.fr/elysee/elysee.fr/francais/interventions/discours_et_declarations/2004/decembre/fi001235.html.

CHIRAC, Jacques. PALAIS DE L'ÉLYSÉE. *Déclaration du Président de la République sur l'Iraq- Déclaration sur l'Iraq de M. Jacques CHIRAC, Président de la République* [online]. 18. března 2003 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: http://www.jacqueschirac-asso.fr/archives-elysee.fr/elysee/elysee.fr/francais/interventions/discours_et_declarations/2003/mars/declaration_n_du_president_de_la_republique_sur_l_iraq.1763.html.

Overview: H.R. 4655 (105th): Iraq Liberation Act of 1998 [online]. [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <https://www.govtrack.us/congress/bills/105/hr4655>.

POWELL, Colin. *US secretary of state Colin Powell's statement on Iraq's weapons declaration* [online]. The Guardian, 20.12. 2002 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2002/dec/20/iraq.usa1>.

THE GUARDIAN. *Iraq Full texts of speeches and key documents* [online]. The Guardian [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/Iraq/documents/>.

THE GUARDIAN; THE USA, THE UK, France, Germany, Russia. *Battle of the rival texts- US-UK Draft Resolution; French, German, Russian memorandum* [online]. 25. února 2003 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2003/feb/25/iraq>.

THOMPSON, Mike. 110TH CONGRESS (2007-2008). *H.R.787 - Iraq War De-Escalation Act of 2007-Text: H.R.787 — 110th Congress (2007-2008)* [online]. 31. ledna 2007; 20. března 2007 [cit. 2014-04-27]. Dostupné z: <http://beta.congress.gov/bill/110th-congress/house-bill/787/text>.

THOMPSON, Mike. 110TH CONGRESS (2007-2008). *H.R.787 - Iraq War De-Escalation Act of 2007- Summary: H.R.787 — 110th Congress (2007-2008)* [online]. 31. ledna 2007; 20. března 2007 [cit. 2014-04-27]. Dostupné z: <http://beta.congress.gov/bill/110th-congress/house-bill/787>.

THE LORD BUTLER OF BROCKWELL. COMMITTEE OF PRIVY COUNSELLORS. *Butler's Report for the- Review of Intelligence on Weapons of Mass Destruction* [online].

London: The Stationery Office, 14. července 2004 [cit. 2014-04-20]. 196 s. Dostupné z: <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Politics/documents/2004/07/14/butler.pdf>.

THE NATO A VŠECH 26 HLAV STÁTŮ A VLÁD ČLENSKÝCH STÁTŮ NATO. *Statement issued by the Heads of State and Government participating in a meeting of the North Atlantic Council in Brussels* [online]. NATO- e-Library, Official Texts (Chronological), 22. února 2005 [cit. 2014-04-27]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/SID-DC5491FE-242DC6B8/natolive/official_texts_21738.htm?selectedLocale=en.

THE NATO. *Final Communiqué- Ministerial Meeting of the North Atlantic Council* [online]. NATO e-Library- Official Texts (Chronological), 3. června. 2003 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/SID-F20B0303-51912366/natolive/official_texts_20291.htm?selectedLocale=en.

THE NATO. *International Security Assistance Force* [online]. [cit. 2014-6-28]. Dostupné z: <http://www.isaf.nato.int/>.

THE NATO. *Partnership Action Plan against Terrorism* [online]. e-Library- Official texts (Chronological), 22. listopadu 2002 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_19549.htm.

THE NATO. *Summit Meeting of Heads of State and Government* [online]. The NATO-Events, 22. února 2005 [cit. 2014-04-27]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/SID-ACB97709-099E409F/natolive/events_46186.htm?selectedLocale=en.

THE UNITED NATIONS: SECURITY COUNCIL. *Resolution 1441 (2002)*, Annex Hans Blix and Mohamed ElBaradei letter. [online]. The Guardian, 8. listopadu 2002 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Guardian/documents/2005/04/28/1441.pdf>.

THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1483 (2003)* [online]. 22. května 2003 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>.

THE UNITED NATIONS. *United Nations Special Commission (UNSCOM)* [online]. [cit. 2014-5-28]. Dostupné z: <http://www.un.org/Depts/unscom/>.

THE UNITED STATES SENATE. *Vice President of the United States (President of the Senate)* [online]. United States Senate [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: http://www.senate.gov/artandhistory/history/common/briefing/Vice_President.htm#4.

WALT, Stephen M., John J. MIKE a U.S. NAVY. *Voice: Offshore balancing: An idea whose time has come* [online]. Foreign Policy, 2.11. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:

http://www.foreignpolicy.com/posts/2011/11/02/offshore_balancing_an_idea_whose_time_has_come.

Seznam dalších použitých zdrojů:

VUILLERMET, Michel. ©LES FILMS DU VILLAGE/PLANÈTE/. *Saddam Hussein, le Maître de Bagdad*. 2002, televizní dokument.

AMANPOUR, Christiane. *Rozhovor s Jacquesem Chiracem*. CNN NEWS. 16. března 2003, televizní zpravodajství. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=wX2rS6p3akw>.